

del Colegio de la Comp.^a de San de Granada B.
N. 4003

APOLOGIA

ALBERTI PIGHII CAM^a

penſis aduerſus Martini Buceri ca-

lumnias, quas & ſolidis argu-

mentis, & clariffimis ra-

tionibus con-

futat.

MOGVNTIAE,

Anno M. D. XLIII, Menſe Martio.

3 300 40

Stalpa

*del Colegio de la Comp.^a de San de Granada R.^a
N. 4003*

APOLOGIA

ALBERTI PIGHII CAM-

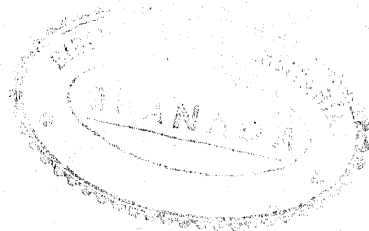
penfis aduersus Martini Bucerica-

lumnias, quas & solidis argu-

mentis, & clarissimis ra-

tionibus con-

futat.

MOGVNTIAE,

Anno M. D. XLIII. Mense Martio.

VITA PRAECLA-
RISSIMI VIRI D. ALBERTI PI-
ghij Campensis, Praepositi quondam eccle-
siae Diui IOANNIS Traiecten.
per Ioannem Guntherum obi-
ter excerpta.

Nihil est quod opus aliquod
æque cõmendat, ac ipsa dignitas
auctoris. Tum vero præclare agi-
tur, vbi & scriptoris auctoritas o-
pus suum illustrat, & operis gra-
tia celebritatẽ scriptoris vicissim
ostentat. Cum igitur præsentis operis ratio per se
manifesto præcellat, auctoris quoq; gloriam breui-
ter indicare visum est. Nihil em̃ pro illius amplitu-
dine satis explicari posse iudicauimus. Age nũc vel
pauca nobis explorata perstringamus. Albertus il-
le Pighius ex inferioris Alemaniae Campensi ciui-
tate duxit originem, qui ipse sibi studio, ingenio, ex-
ercitatione, fide, constantia simul & auctoritate maxi-
mam gloriam comparauit, vt per virtutis, sapientig
& doctrinae gradus ex humili loco ad magnũ ho-
noris fastigium peruaferit. Porro per ætatum gra-

A ij dus

VITA ALBERTI PIGHII

dus ad summam perfectamq; sapientiam virilem
 animum semper intendit: & maximarum rerum
 studia perpetuo quam diligentissime consecutus
 est. Idem is tantum assidua cura & præcipua inge-
 nij felicitate profecit, vt iam inde ab adolescentia in-
 ter Philosophiæ ac ingenuar; artium eruditos (Lo-
 uanij potissimum) excellere putaretur. Quanto spi-
 nosius quodq; esse, ac plus habere difficultatis intel-
 ligebat, eo cupidius in hoc, studiosiusque incumbe-
 bat, præcipue, posteaquam Theologiæ studio se to-
 tum sanctissime tradidisset. Vbiq; sociam habuit
 mentem ad res altissimas considerandas: vt ingenij
 subtilitate & iudicij dexteritate (quod eiusdem viri
 scripta produnt) vix alibi parem inuenias. Nul-
 lum omnino doctrinæ genus est, in quo non sit Pi-
 ghiius exquisite versatus: homo multæ quidem ac
 infinitæ lectionis, vt qui ætatem omnem in æqui bo-
 niq; cognitione contriuit, qui literarum quoq; cer-
 taminibus inter ipsos milites vel exercitatissimos
 excelluit: Historiographus fide dignissimus, acutissi-
 mus Philosophus, Rhetor vehementissimus, præci-
 pius Medicus, & nostri temporis Theologor; nulli
 secundus. Nusq; tamen acrior insurgit, quam vbi
 cum hæreticis (aduersus quos perpetuum ac impla-
 cabile

PER IOAN. GVNTHERVM.

cabile bellum instituerat) Hierarchiam ecclesiasti-
 cam grauissime tutatus est. Præterea de controuer-
 sijs in religione Christiana vigentibus exacte disse-
 ruit, & id peregre in apparatu procinctuq; viatico.
 Item de Libero hominis arbitrio materiam sane ab-
 strusissimam luculenter decem libris absoluit, Cal-
 uinum redarguens: ac omnium huius tēporis hæ-
 resiarcharum fraudulentia aperto Marte detegens,
 ac retundens. Nihil hoc viro sapientius, nihil abso-
 lutius, nihil constantius, nihil immobilius, nihil ma-
 gnificentius, in his videlicet quæ ad iustitiam & fi-
 dei nostræ causam asserendam, atq; propugnandã
 pertinere videbãtur. Nam huiusmodi vindicabat
 pertinacissime, nec tacitis interim summorum viro-
 rum nominibus, flagrans iugiter zelo domus Dei,
 & Reipub. iuuandæ studio, quoquo tandem mo-
 do alijs salutaria providere posset. Vix vllam tem-
 poris partem effluere sibi patiebatur inanē. Quan-
 doquidem ætatis omne tempus tam scite distribue-
 re solitus est, vt vel contemplando, vel docendo, vel
 inuestigando, vel disceptando, vel scribendo, vel
 Reipublicæ seruiendo distineretur. Itaque pro-
 pter suæ multijugæ doctrine ac probitatis odorem
 longe lateque diffusum, accitus est & ab Adria-

no Sexto Pont. Max. qui maximis doctissimisque viris ut plurimum delectabatur ipse doctissimus. Post Adrianum a Clemente VII. perquam humaniter excipi & in publicum insuper adhiberi concilium Romæ meruit. Alijs itidem præstantissimis viris, multisque magnatibus & gratus & charus admodum fuit. In grauissimis publicisque negocijs frequenter legatione obijt Romam, Vormatiam, Ratisponam, atque id publica euocatus autoritate. Breuiter, egregijs humanæ vitæ laboribus præclare diu defunctus est, quibus & immortalitatem nominis assecutus est. Tandem vir diligentissimus extrema valetudine affectus, vix adduci potuit ex postulationibus amicorum, ut feruorem animi remittens, a scribendo superfederet, saltem leuandæ valetudinis causa. Verum ubi seipsum usque adeo fractum longa valetudine, studioque plane exhaustum sentiret, ut amplius iam scribere vel consulere posteris non posset (etiamsi tum adhuc floreret illud immortalitate dignum ingenium, animique magnitudinem, qua præstabat, non remitteret) deinceps pius ille Pighius ad ea, quæ verum et piæ decent Christianum, exequenda & absoluenda se totum applicauit. Hinc receptis omnibus iuxta ritum & consue-

uetudinem sanctæ Romanæ & catholicæ ecclesiæ sacramentis, tandem ubi necdum iustam excessisset ætatem, ad quartum Calendas Ianuarij, in ingressu anni redemptionis humanæ M. D. XLIII. sed mira & incredibili quadam animi præsentia, spiritum emisit, ac naturæ debitum persoluit, idque cum piorum & studiosorum omnium luctu, vir ille perpetua profecto memoria & gloria vere dignissimus. Vti bonos omnes quam plurimum amplectebatur ac obseruabat, ita neruis omnibus eisdem iuuare & ecclesiam Christi illustrare, quoad vixit, nunquam non aduigilabat: Nihil eorum prætermittens, quæ ad ecclesiam Christi restaurandam, et hæreticorum fraudulentiam detegendam conducere perspiciebat. Hoc ita esse, viuens & moriens ipsemet Pighius euidentissimum fecit, egregijsque voluminibus abunde satis orbi Christiano contestatum reliquit: imprimis vel hoc opere, quod sicut ipse extremum *μνημόσυνον* sui reliquit, ita Lectoris humanitas propensiore etiam fauore suscipiet. Solent enim feri partus vel ob id esse gratiores, quod præterea nihil expectatur. Hunc igitur veluti posthumum foetum (ad retegendas hæreticorum calumnias & ad stabiliendos piorum animos) in gremium

VITA ALB. PIGH. PER IOAN. GVNTHERVM.

mium ecclesiæ dare voluisset autor celeberrimus,
& exacte respondisset ad singula, quæ nuper malæ
fidei Marti. Bucerus aduersus ipsum effudit, ac su-
is etiam Symmictis forte persuasit de restauranda
Christianæ religionis concordia. Cæterum impe-
tus morbi rabiosaque vis properatæ mortis Pighi
um adegerunt, vt absolutum hoc opus relinquere
posteris non potuerit. Nam hic indefatigabilis ec-
clesiæ propugnator ac vindex præclaræ Bucero re-
spondendi prouinciæ immortalis est. Quod si per
valetudinem licuisset, incredibilia quædã, seipsum
etiam superando, vir acutissimus præstitisset in pro-
gressu: nec esset quicquam quo non abunde Bu-
ceri calumnijs quamlibet argutis iri satisfactum, vn-
dequaq; nos perspiceremus, quotquot sincere ma-
nemus Christiani. Fruamur interim eo, quod
nobis diuina pietas hic reliquum esse vo-
luit. In quo tanquam cygnea excellen-
tissimi hominis vox & extrema
oratio plane videtur expref-
sa. Traiecti, Anno
M. D. XLIII.

ALBER

ALBERTVS

PIGHIVS CHRISTIANO LE-
ctori veram a Christo pacem, con-
cordiam, & salutem.

Portet, inquit Apostolus, hære-
ses esse, vt qui probati sunt, mani-
festi fiant inter vos. Eam esse in-
finitæ illius, & sapientissimæ bo-
nitatis naturam, vt cum nullius
vere mali, vitijs, aut peccati autor
esse possit, malis tamen omnibus ad electorum suo-
rum profectus vtatur, pijs omnibus in confesso est,
& in doctrina religionis velut axioma quoddam
assumitur, hæreticos esse, qui cum Christo nomen
dederunt, catholicæ ecclesiæ in doctrinâ Christia-
næ religionis & fidei non consentiunt, & propter
hoc ab eius communione exclusos, propria voca-
bula, proprioq; conuentus sibi inuenisse, vt Mani-
chæos, Photinianos, Arrianos, multosq; præterea, et
his nostris temporibus, Lutheranos, Sacramentari-
os, Anabaptistas, atque alios eiusmodi, æque habet,
& ab initio habuit communis ecclesiæ catholicæ
sententia. Nam in vna communi catholicæ ecclesiæ

B fide

EPISTOLA

fide, quæ non solum a suis, sed etiam ab ipsis eius inimicis, velint nolint (vt D. Augustini verbis hoc dicam) catholica nominatur, inueniri Christianæ doctrinæ & religionis, claram, certam, atq; infallibilem regulam, alibi clarissime demonstrauius, cui quicquid non consentit, erroneum, atq; adeo est impiū, etiam quantumuis diuinorū eloquiorum contegatur ac vestiatur velleribus. His tamen, vt & cæteris malis omnibus ad ecclesiæ suæ profectum, animarū curationem, & institutionem spiritalis populi utitur diuinæ bonitatis immensitas: vt qui doctrinæ suæ nouitate infirmiores quidem & carnales ad verum querendum: spiritaliores vero, et magis a Deo illuminatos catholicos, ad verum aperiendum excitant: efficiuntque iuxta dictam Apostoli affirmationem & sententiam, vt qui probati sunt, manifesti fiant inter nos. Sunt, inquit Augustinus, innumera- biles in ecclesia sancta probati a Deo viri, sed manifesti non fiunt inter nos, quamdiu imperitię nostræ tenebris delectati dormire malimus, quam lucē veritatis intueri. Quapropter multi, vt diem Dei videant & gaudeant, per hæreticos de somno excitantur. Vtendum proinde idem ille docet hæreticis, non vt eorum approbemus errores, sed vt catholi-
cam

AD LECTOREM.

cam disciplinam aduersus eorum asserentes insidias, vigilantiores & cantiores simus, etiam si eos ad salutem reuocare non possumus. Mihi certe hoc profuerunt, vt velut a somno quodam excitatum, ab alijs studijs, in quibus dimerfus fueram, ad catholicam disciplinam sophistarum quorundam studio (quod vt negare, ita dissimulare non possum) his nostris temporibus haud parum obscuratam & spinosis quæstionibus obrutam, luculentius explicandam, & asserendam ab hæreticorum istorum, quibus falso aspergitur calūnijs, reuocauerint, quo & simplicioribus, incautioribusque consulerem: quibus eorundem peruersitatem, pestilentissimas machinationes, & fallacissimas perniciosissimasq; quas moluntur insidias, ante oculos ponere conatus sum, a quibus, vt in hanc arenā iam dudum pertractus sum, ita etiam nunc, vt nōnulla, quæ a nobis pie & catholice aduersus illorum impietatem scripta, etiam nostrorum quidem calumniantur, luculentius explicarem, & diligentius assererem, me coegerunt. Nam cum nuper publica auctoritate euocatus vna cum cæteris plerisque interessem conuentibus religionis & doctrinæ fidei conciliandæ causā, primum Vuormatiæ, deinde

B ij Ratispo-

Ratisponæ celebratis in Germania, & viderem (quod res ipsa comprobauit) non magnū ex his fructum expectandum ecclesiæ, ipse tum mihi hanc indixi laboriosam sane & periculosam prouinciam, vt vniuersa, quæ controuertuntur inter aduersarios & nos, pertractarem diligentius, & hinc catholicam veritatem, inde quantum ab eadem discrepet aduersariorū sententia demonstrarem per singula, & ob oculos ponerem. Qua in re si prius eruditusq; a me satisfactum est, plusq; sperabam obtinui. Quandoquidem absens a libris familiaribus, agens peregre, atq; adeo inter medias ipsas itineris turbas, nescio quo impetu spiritus egesta ea verius, quam digesta publicauit continuo. Deinde cum reuersus in patriam Martini Buceri libellum offenderem, quo acta Ratisponensia haud sane synceriter explicat, & vniuersam non conciliatæ illic in religione concordie inuidiam in nostros transfert, & a suis nihil stetit persuadere earum rerū ignaris conatur, quo minus ecclesiæ sit reddita pax & concordia, cuius se suosque cupientissimos facit: exiguo mox ego libello, quo eius vere componendæ sarcindæq; rationem explicare conatus sum, scandalis infirmiorū & simplicium, quæ ille suis illis actis parabat, occurrere studui:

dui: & palam facere, quamuis dissimulanter, & velut agens aliud, aduersariorum machinationes, & Buceri in suis illis actis infidiosas calumnias: quamuis eius nomen vix semel atq; iterum, neq; odiose, in illo perstrinxerim. Tamen illa ipsa eius acta aperto Marte fortiter oppugnata, & per singula pene verba excussa ab Eccio (quod vt a me fieret post explicatas a nobis in religione controuersias, quas componi studemus, operæ precium visum nō est) post publicatum nostrum libellum, primum intellexi, vt velut ex longinquo tardius ad nos perferuntur eius modi, atq; etiam ob interdictos aduersariorum libellos leguntur a paucis. Aduersus quæ nostrum ille studium æmulatus, nunc librum emisit, cui titulum fecit, de Vera ecclesiarū in doctrina, cæremonijs, et disciplina, recōciliatione & compositione, in quo me sibi præcipue antagonistem delegit. Quod ægre non ferrem, si modeste faceret, & quam multas in me Dei dotes agnoscat & prædicet, excellenti enim doctrina, et si quem alium, in excutiendis quæstionibus methodicum, et in tractandis rebus disertum facit, & deplorat ingenium tantum, tamq; præclare, & natum, & disciplinis excultum, regno Christi potius propugnando, quam

EPISTOLA

Antichristi instaurando, magisque receptæ, vstitæq; ab initio ecclesiasticæ administrationis formæ, & veteri germanæq; doctrinæ ecclesiæ adserendi, quam ipsorum profanis, impijsq; nouitatibus confirmandis (tamen si contrarijs hæc vniuersa vocabulis designet) dedere se voluisse. Contra tamen apertis, impudentibus, atque intolerandis me conuicijs flagellat, nunc sophistam, nunc calumniatorem faciens, et qui excitati a patre mendacij contra Christi doctrinam, quam & suam facit, nostris eandem perturbauerimus paralogijs & calumnijs, effecerimusque, vt quamuis clara sit & perspicua, a multis tamen, etiam vere timentibus Deum, non percipiatur, sed existimetur cum doctrina Christi pugnare, idque non nouis alijs ve, quam cæteri sophistæ idem tentauerunt, rationibus, sed nouo artificio: quod iisdem tale adhibuerim ad ipsorum doctrinam deprauandam, & contra nostram adornandam, vt ecclesiæ interesse putauerit, nostras potissimum cauillatiões depellere. Ad hæc, Dei partes temere & sacrilege inuadens, de occultis cordis nostri iudicat, nunc nõ eas mihi causas fuisse studij & instituti insectandis aduersarijs, quas ego præfero, zelum, inquam, domus Dei, et curam veræ, certæq; disciplinæ Christi

AD LECTOREM.

Christi: nec quod ad vindicandam ecclesiæ Hierarchiam, operam laboremq; meum conferre voluerim: sed odio ipsorum, non esse me mei compotem. An vero his ipsis verbis, hac ipsa loquela manifestum se non faciat, mihi vedetur nulli germane Christiano dubium esse posse. Hoc enim habet, qui istos exagitat spiritus proprium, vt e diametro pugnet cum Christi spiritu: vt vel hinc aduersus pestilentissimas istorum seductiones vere Christianis, si prudenter attendat, securus esse facile posset, etiam si doctrinæ eorum aliud nullum indicium haberet. Nam tam amarulentus spiritus, & qui nil nisi dirum, nisi amarum & conuiciosum suggerit & eructat, quam cum illo Christi veræ mansuetudinis spiritu congruat, nemo ignorare potest vere Christi discipulus. Quo ego animo doctrinam illorum oppugnauerim, ille mihi testis est, qui inspector est cordium, & me iudicaturus est. Nullius certe odio, quam vnus impietatis, corruptæque per illos religionis, doctrinæ & veritatis asserendæ studio id a me factum, spero re ipsa satis me approbasse prijs omnibus. In quo, si quod ille mihi tribuit, talem artificem præstiti nostræ tenuitatis conscius, illi acceptum refero, cuius causam egisse me, non oppugnasse nihil dubium

EPISTOLA

dubito. Nec scripsi calumniose, quemadmodum suo more, & secundum illius, qui singulari diuinæ providentiæ beneficio, nusquam in scriptis eorum se non prodit paraleti eorum ingenium, calumniatur ille: sed hoc sentio, quod scripsi: hoc scripsi, quod sentio. Sed ad conuitia & maledicta eius in nos dissimulabimus posthac, tantū his paucis eorum commemorasse visum est operæ precium. Nunc vero ad institutum regredientes, unde non nihil digressi sumus, libro ille suo, quem commemorauimus, tria præcipue hoc ordine exequitur, primum unde & quibus ex causis hoc in religione dissidium ortum primo, & auctum deinde, perductumque adhuc & retentum sit explicare conatur. Secundo deinceps loco quonam pacto id ipsum tolli, & vera ecclesiarum concordia queat restitui. Postremo quæ religionis controuersiæ Ratisponæ compositæ, quæ minus, & quo minus hæ quoque componi queant. Quod tamen si ita polliceatur in vniuersum, trium tamen controuersiarū, aut articulorum tantum meminit, nempe de libero arbitrio, de peccato originis, & de iustificatione hominis, & in his tantum duobus articulis posterioribus, nostram ipsis aduersantem sententiam calumniari atque impugna-

EPISTOLA AD LECT.

pugnare conatur, & nostras rationes dissoluere. Quod ipsum, quam feliciter, quamque efficaciter fecerit, post viderimus. Itaque quamuis nobis conuere liceret ad cætera eius libelli omnia, quia tamen totus amaritudinis felle tinctus, & perniciosissimo veneno imbutus, verborum quodam rotatu atque inuolucro, quibus nonnunquam Christianam pietatem egregie simulat, incauto lectori facile posset imponere, vniuersum a capite, quod aiunt, ad calcem breuiter excutere visum est. In quo tamen hoc mihi importunissime accidit, quod grauius & diuturno admodum, grauissimoque laboranti morbo (cui nihil æque aduersatur ac lucubrare & laborare ingenio) ille mihi nunc primum oblatus est, cui imputabit æquus lector, si quid in hoc nostro minus excussum, emunctumque occurrerit. Maturius certe prodisset, nisi & morbo plus indulgere, quā ipse velim, mihi fuisset necessarium. Sed spero illum vires nobis subministraturus, cuius causa agitur. Quæ oro, vt nobis omnibus suum veræ pacis et concordie Christianæ spiritum inspirare dignetur, & ad eandem suggerere consilia efficacia. Vale.

C APO

APOLOGIA

ALBERTI PIGHII CAM

penfis aduersus Mart. Bucerum.

Vnde & quibus ex causis ortum primo, & auctum deinde, perductumque adhuc sit hoc in religione dissidium, Buceris paucis explicatur sententia.

Emōstraturus ille veram, quam dicit, originem et progressum vitiorum, quę in religionem nostram inuaserūt, tum dissidiorum, quę ob tentatam per ipsos horum vitiorum correctionē oborta sunt, altius petito, sed alieno sane, quod post intelliges, a re principio, in duobus maxime capitibus vniuersas inter ipsos et nos controuersias contineri affirmat. Quorum primum facit, quibus rebus nobis pareatur, & constet peccatorum remissio, & cum Deo reconciliatio. Secundum, quis sit legitimus Dei cultus, ac grata Deo opera, in quibus pios homines exerceri, & Deo se approbare conueniat. De his enim duobus capitibus, quando cunq; viciata est religio, puerfas opiniones inter homines grassari affirmat.

Hinc

CONTRA MART. BUCERVM.

Hinc longissima digressionem, & sui pene instituti oblitus excurrit & traducit crassissimum sane errorem carnalium quorundam, tam sub veteri, quā sub noua lege hominum, qui sine fide diuinę offensę potentię, & pietate in Deum, in externa tantum illa operum facie, quę proprie ad latriam & diuinum cultum pertinebant, atq; instituta erant, denique et corporis exercitatione, in ieiunijs, vigilijs, laboribus, vitę austeritate, quam vltro sibi accersunt & imponunt homines, vniuersam salutis fiduciam ponabāt. Quod ipsum, si sincere faceret, nobiscum faceret, & catholicam, concessam, notamque omnibus veritatem assereret: quamuis frustra in ea asserenda se torqueret, & lectori prolixitate immodica nihil ad rem pertinente, molestiam faceret. Nunc ita id facit, vt in his Louiniani agnoscas germanum discipulum, vt qui non solum ambitiosę, sed etiam furiosę superstitionis illos notat, quorum gloriosam atque ardentissimam fidem prædicat Apostolus: quos velut duces & antesignanos transigendę in vera religione vitę nobis commendat, & proponit illa sancta ecclesię Christianę antiquitas: qui circuerunt in melotis & pellibus caprinis, errantes in solitudinibus, in montibus & speluncis

C ij & ca

& cauernis terræ, atq; adeo Christi præcurforem & baptistam, quo nemo surrexit maior inter filios hominum, hac nota perstringit. Horum, inquam, omnium ambitiosam, imo & furiosam superstitio- nem fuisse dicit, quod corpori condita & concessa a Deo bona subtraxerunt, ultra quam eo conferat, vt sobria pietate, et pia sobrietate nomē Dei sanctifi- cemus ad proximos, atq; eius regnū proferamus.

Ex his præmissis, & velut iactis fundamentis, ac principijs, in omnes ecclesiæ ordines impetū facit: omnium vitam odiosissime proscindit: vniuersos- que crassissimo illo, quem ante traduxit, errore ex- cæcatos affirmat, & sine offensæ Dei poenitentia, et fide viua in Christum, externa tantum illa cæremoni- arum latria, atq; operum facie, salutem se assequu- turos credere. Maxime vero atq; odiosissime omni- um flagellat Romanos Pontifices, in quos effreni impudentia euomit, quicquid suggerere illi potuit amarulentus ille, et omnis Christianæ modestiæ ad- uersarius spiritus, in quos etiam præcipuam dicti er- roris causam transcribit.

Quē tamen etiam prioribus ante nos temporibus a paucis quibusdam, & sine successu aliquo
per-

perstrictum, suggillatumque, nunc tandem domi- nus suæ misertus ecclesiæ, cum tantæ eius & tam ca- lamitosæ oppressioni aliquando succurrere vellet, primum per Erasmus Roterodamum cœperit conuellere: vt qui magno acumine, viuisque argu- mentis, & qua pollebat eloquentia ac dexteritate, commonere aggressus est, salutem nostram nō posse, nec conseruari, nec reparari cæremonijs, sed fidu- cia vera in Christum. Nec probari Deo posse ope- ra, quæ non iuxta præceptum eius eo spectent & valeant, vt per ea proximo ad bene pieque viuen- dum commodetur. Successisse illi statim Lutherū, qui non solum dicto errori euellendo manum inie- cerit, sed & vniuersam de poenitentia, & impij iusti- ficatione doctrinam repurgarit, atque explicarit, va- na cum alijs plærisque hinc pendentibus necessa- rijs quæstionibus, de peccato originis, & natura ho- minis, de diuina gratia, de fide, de sacramentis, de missa, de bonis operibus, de humanis traditionibus, de autoritate ecclesiastica, de libertate Christiana. In quibus equidem locis contineri vult, quicquid his proximis annis viginti, de religione inter nos, quos catholicos censeri vel inuitus confitetur, atq; ipsos, quos Lutheranos aut protestantes vocari affirmat,

in controuersias venit. Luthero se quoque, & cæte-
ros plærosq; eius discipulos, qui ipsius magisterio
ac ductu ad lucem veritatis peruenerunt, velut sub-
sidiarios, aduersum nos adiunxisse in acie, qui ipsos
velut nouarum & damnatarum hæreseon inuen-
tores, propugnatoresq; execrari cœpimus. Et hinc
orta, quæ nunc cernimus in religione dissidia: hinc
aucta protractaque adhuc, dum ipsis doctrinæ
Christi, quam profitentur, repurgationem, & ec-
clesiæ disciplinæ correctionem molientibus non
obsequimur, sed resistimus potius. Cætera quæ
subiungit omnia, vel criminationes & in nos con-
uicia continent: vel excusant multa, quæ dissimu-
lare non possunt, pijs omnibus in ipsis merito dis-
plicere: vel quæ excusari non possunt, vt ad ea
conniueamus potius amore reparandæ inter nos
vnitatis, & concordiæ, quam vt sine fine & mo-
do ea exagitemus perpetuo, nobis persuadere co-
nantur: vel denique qui sub ipsorum nomine &
doctrinæ prætextu a fucis multis, qui inter ipsos
sunt, errores multi pestilentes, & fanatici inducti
sunt, vt eos alienos a sua doctrina faciant: vel po-
stremo in Lutheri versantur defensione & laudi-
bus. Quem vnum omni exemptum vult crimi-
ne:

ne: imo velut heroicum aliquem, & coelitus de-
missum nobis virum producit, ornatum virtuti-
bus omnibus, & tanquam Christi apostolum.
Nihil hunc vnquam præter Christi gloriam, vt-
que eius regnum hoc vbique erigatur, quæsisse,
aut quærere. Nam de se, & cæteris symmistis suis
Lutheri discipulis, agnoscit ingenue esse pluri-
ma, quæ pijs omnibus merito displiceant, vt qui
iuuenes, imperitique prope omnes, postquam ex
Erasmi, Lutherique doctrina, quid vera esset reli-
gio, intelligere cœperant, ad hanc causam tantam
protracti, multa temere commouerint in eccle-
sia, quæ præstiterat ne attingere quidem: eaque
audacia soluerint populum & doctrina ecclesia-
stica, & sacrorum reuerentia, quod nec communio-
nis sanctorum, hoc est, vnitatis ecclesiasticæ con-
seruandæ, nec disciplinæ Christi, & ecclesiasticæ sci-
entiam iustam habuerunt. Nunc vero suos ipsi er-
rores edocti, quicquid ad instituendam verissimã
sanctorum communionem, ad perfectissimam ec-
clesiæ disciplinam villo modo facere possit, id non
amplecti modo se paratos esse, & promouere, sed
vt hæc cognoscantur ab omnibus & recipiantur,
pridem summa cura & fideli opera se elaborare, ad
quod

quod ille nos quoque, vt etiam ipsis coniuncta ve-
lut manu, mutuoque studio, & conatu collabore-
mus, adhortari multis pergit: saltem, vt ipsos hac in
re iam pridem sudantes, non dedignemur adiuto-
res & socios. Quod vtinam sincere faceret: vtinam
sua ipsius verba, quibus nos exhortatur, idem ipse
recte perpenderet: vtinam quales se exhibuerunt ad
dissunctionem, seu luxationem quandam membro-
rum corporis Christi, tales se ad coagmentationem,
reconcinnationemque, atque vnionem eorundem
exhibeant. Et haecenus, quibus ex causis hoc religi-
onis dissidium, & ortum primo, & auctum dein-
de, per ductum adhuc & retentum sit, Buceri senten-
tiam, quanta potuimus fide, luculentia, & breuitate
explicauimus, totius orationis eius membra, ex-
punctis subinde parergis, ac digressionibus, quibus
ineautum lectorem a scopo distrahit, & sensim,
quo vult, ducit, ita secum componentes, vt eius ne-
xum, vim, & efficaciam, & quam apte proposita ab
ipso conclusio ex suis illis deducatur principijs, le-
ctori oculato & dialectice perito intelligere haud sit
difficile. Qua in re, vt & minus exercitato in his, at-
tentoque lectori consulamus, visum est vniuersam
eius compositionem paucis excutere, quo clarius
intela

intelligent omnes, quibus hi strophis, technis &
verborum fumis, parum cautis, minusque attentis
sua persuadere conantur.

Explicatae iam Buceri sententiae de ortu, auctuque
controuersiarum, quae nunc religionem con-
turbant, excussio.

Vdisti Christiane lector, a quibus ille
principijs exorsus, quam apte, vereque de-
ducat ortum, progressumque controuer-
siarum, quae nunc in religione sunt. In
quibus ego sane nullam orationis aut ratio-
cinationis cohaerentiam, imo nihil praeter fumum inani-
um verborum, praeter scopum vltro citroque cura-
rentium video: conaborque, vt idem & tu clare in-
telligas.

Assumit velut primi principij loco: Quando-
cunque est vitiosa religio de duobus his capitibus,
peruersas opiniones grassari inter homines, nempe:
Quibus rebus nobis constet & pareatur peccato-
rum remissio & cum Deo reconciliatio. Quis item
sit legitimus Dei cultus: quae grata Deo opera, in
quibus pios homines exerceri, & se Deo approbare

D conue-

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

conueniat. Quod ipsum principium, primo quam sit in se falsum, deinde quam alienum a proposito, nunc demonstrabimus. De dictis duobus capitibus, de peccatorum, inquam, remissione, quibus ea medijs obtineatur, & de legitimo Dei cultu, quis ille sit, & quæ opera Deo placeant, prauas opiniones grassari inter homines, quotiescunque est vitiosa religio, euidenter falsum est. Religionem ego intelligo, & opinionem, quam de numine, aut Deo habent homines: & externum aliquem operum apparatus, cultumque, quo profitentur eandem, & venerari student, quem habent pro numine, iuxta opinionem quam de eodem conceperunt. Veram proinde religionem esse, qua verus Deus vere cognoscitur, & pie colitur: vt ex his duobus integretur vera religio, cognitione, inquam, Dei verat & cultu pio, qui illam prærequirit, & ex eadem dependet. Porro Dei cognitionem hic intelligimus, non eam, qua ipse cognoscitur in se, sed magis, vt erga humanum genus se habeat, quatenus ipse hoc cognosci vult & dat hominibus. Cognoscitur autem a nobis, partim ratione, mente atque intelligentia, sed a paucis: his, inquam, quibus est vita purgator ab animalibus, carnalibusque affectibus,

CONTRA MART. BVCERVVM.

ctibus, nec falsis rerum sensibilibus imaginibus, quibus hic nos mundus ludificat ac fascinat, in varios errores opinionesque pertrahuntur. His datum est diuina illa, etiam mente atque intelligentia percipere: sed non admodum multa, & velut per transfennam ac nubilum: quales plurimos sub lege naturæ fuisse indubitatum est: partim eorum, qui philosophiæ studio se addixerunt syncerius. Inter quos, ille Hermes Trismegistus, Socrates, Plato, & qui cum eis philosophati sunt: partim vero, qui a pijs parentibus secundum successionem, & velut per manus, quod & illi a suis maioribus acceperant de Deo vero, vera edocti sunt: partim denique, quos singulariter ad hoc illustrauit diuinæ lucis radius, quorum plerisque & Prophetiæ donum elargitus est: quales, quæ commemorantur a primis illis nostræ religionis aduersus gentilem superstitionem assertoribus, Sibyllas illas fuisse, consono testimonio fida testatur antiquitas. Sed hæc cognitio, ad vulgus hominum non pertinebat, nec pertinet. Quibus vt etiam consuleret diuinæ erga nos pietatis prouidentia, partim viuo suo oraculo, partim scripturis Prophetis & Apostolicis, quas spiritu sancto inspirati pro-

D ij dide

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

diderunt sancti Dei homines, partim etiam viva eorundem traditione, humano generi vniuerso, se, suamque erga nos voluntatem, & viam, qua perduceremur ad beatitudinem, publice reuelare dignatus est. Cuius tam multos, tam certos testes habemus, tam innumera eiusdem illius reuelationis, atque attestationis testimonia, quibus ille suorum doctrinam confirmauit, & suam esse demonstrauit, subsequen- tibus eandem signis ac prodigijs, & præter hæc, tot sæculorum successionem, & fidem consonam, con- sensumque maximum, vt de eo dubitari a nobis sa- ne, ad quos ista, ab ipso ecclesiæ initio, ab ijs qui ocu- lati testes eorum fuerant, continua successionis se- rie, velut per manus a patribus in filios certissima fi- de perducta sunt, extremæ dementiæ foret. Itaque creduntur iam hæc per orbem totum: leguntur, & magna cum veneratione libenter suscipiuntur a cre- dentibus populis, velut diuina oracula, quæ mente atque intelligentia non possunt percipi, & inueni- untur, qui etiam re ipsa, quod credunt, exhibent, & sanguinem, ignes, cruces, pro eo nihili faciunt: inueniuntur & inuenta sunt tot iuuenum & vir- ginum milia contemnentiū nuptias, casteque vi- uentium, & qui mundo, & vniuersis, quæ ille sensu- bus

CONTRA MART. BVCERV.M.

bus ingerit, illecebris, & promittit bonis, renuncian- tes, voluntariam paupertatem amplexi, relictis abie- ctisque omnibus, post nudum Christum crucem su- am portant. In hæc, illa Dei cognitio, quam fide tan- tum, non vlla mentis atque intelligentiæ euidentia ac- cepimus, quin potius in plerisque cum eadem pu- gnare videtur, in multis, qui eandem ad suam salu- tem excoluerunt diligentius, profecit & proficit.

Diuinus porro cultus (quæ altera religiōis pars est) actus est quilibet, quo Deum vt Deum venera- mur, ac colimus: quem latriam Græci vocant. Quod orationibus, quas ad Deum fundimus, id ipsum ex- primentibus, sacrificijs, & cæremonijs plerisque, at- que alio externorum operum apparatu fit. Sacrifi- ciorum hac in re vsus ueteribus multiplex extitit: quæ quod futurorum adumbrationem quandam & significationem habebant, quæ deinceps re ipsa exhibita sunt, nobis quoque sublata sunt, & in lo- cum eorum omnium, vnicum illud sacrificium sa- crosanctum corporis & sanguinis redemptoris no- stri in eucharistia (quæ commemorationem inge- rit, eiusdem quidem illius sacrificij, sed vt in ara cru- cis pro nobis iam dudum oblatum est, quemadmo-

D iij dum

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

dum illa vetera tam multa, illud ipsum sacrificium, ut futurum, subindicabant) successit. De quo diuinus spiritus per Malachiã Prophetam, id quod in Christiana ecclesia ab initio factum cernitur: Ab ortu, inquit, solis vsque ad occasum, in omni loco, sacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda: quia magnum est nomen meum in gentibus, dicit dominus exercituum. Veteribus etiam cæremoniæ multiplices fuere, ad latriam, diuinumque cultum pertinentes: quæ nobis diuini spiritus magisterio, ab Apostolis, Apostolicisq; viris magna parte commutatæ sunt. Vniuersa certe forma diuini officij, quod in ecclesijs per orbem hæcenus celebratũ est, & nunc furiosa & sacrilega temeritate Lutherus cum suis tollere e medio aggressus est, & sustulit ex suis ecclesijs, tam in orationibus & psalmodiis & diuinis laudibus decantandis, quam cæremonijs sacris, nihil est aliud quam mera, veraq; latria, verus, piusq; Dei cultus.

In duobus ergo istis cum consistat vera religio, sincera, inquam, doctrina fidei, & pio Dei cultu aut latria, si quid in vtroque aut altero vitiatum fuerit, vitiatam religionẽ recte dicimus, vt si apud
quos

CONTRA MART. BUCERVM.

quos vigeat error in doctrina fidei: si modo ille animose, & contumaciter defenditur contra communem traditionem, & consensum catholicæ ecclesiæ, & publicæ, quæ in eadem præsidet, autoritatis sententiam: si item etiam in diuino cultu sit vitium, vt si, quod pro Dei cultu institutum est, aut eundem re ipsa & actu exprimit, impendatur aut diabolo, aut creaturæ alteri: si Deum abominandõ aliquo, vetito, interdictoque cultu colere studeamus: vt si illi, quemadmodum de lepte scriptura commemorat, superstitione aliqua adstricti immolemus innocentem hominem: si litemus illi humano sanguine, aut necromanticis plerisque ritibus alijs: si deniq; in usum reuocare vellemus vetera illa, & abolita sacrificia. Hæc, inquã, propria religionis vitia sunt: hñ veræ religionis corruptores, qui istiusmodi vitia introducunt, atq; introduxerunt, in quæ, vt omnium grauissima peccata, grauissime semper a Deo animaduersum est.

Cætera ad Deum & proximum officia, siue illi, mente ab his terrenis fecibus defecata, pio amore inhæreamus: siue proximo charitatis, quæ lex Dei & naturæ requirit, impendamus officia: seu denique luctemur nobiscum, quo mortificemus veterem
hom

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

hominem, & subijciamus imperio spiritus, ad latriscam proprie non pertinet: nec inducta inter plerosque religiosi sodalitij his contraria vitia, ad religionis vitia pertinent, vt si quis inter nos viuat carnaliter, luxurietur, crapuletur, inebrietur, mammonæ deseruiat, non impendat proximo charitatis officia, sed contra, verbo & re illum offendat potius: si quis diuinæ offensæ, cuius sibi est conscius, non syn cere poeniteat. Hæc, inquam, vitia religiosos quidem vitiant, sed religionem ipsam non vitiant, nisi accedat, aut præcedat error in doctrina fidei: pestilens, inquam, persuasio aliqua, qualem ex aduersariorum doctrina conceperunt non pauci: imo qualem eam ipsa aptissimis verbis docet atque asserit, vniuersa hæc vitia ad assequendam salutem nobis impedimento non esse, modo vna fides adsit, qua quis sibi firmiter persuadeat, Christum abunde dependisse pro suis peccatis omnibus: eius satisfactionem ad se certo pertinere: iam se in Christo factum Dei filium, atque illum se propitium patrem habere, quibuscunque alioqui peccatis alijs contaminata vita eius fuerit: solam fidem esse necessariam: cætera omnia liberrima, nec præcepta, vt inquit ille, nec prohibita. Credentis in Christum

CONTRA MART. BVCERYM.

stum nulla esse opera tam mala, quæ eum possint accusare aut damnare. Nullum est peccatum, quæ vnâ infidelitatem: nullam iustitiam, quam vnâ fidem. Non dubitandum nobis de salute, postquæ baptizati sumus: quod promissio ibi facta, non sit vllis peccatis mutabilis: proinde baptizatū, etiam si vellet, non posse salutem suam perdere, nisi nolit credere. His, inquam, atq; eiusmodi, quibus vniuersa doctrina Lutheri & aduersariorum passim scætet, qui semel induxit in animum credere, suis peccatis & carnalibus vitijs, in quibus molliter quiescit, necessario adiungit hunc errorem pestilentissimum, & vniuersæ religiosæ disciplinæ aduersantem, quo sibi persuadet, hæc sua vitia non fore illi ad salutem impedimento, modo, quam illi docent, fidem vel solam habeat: si ipsorum Euangelio credat: si nihil dubitet se Dei filium, propterea quod ita credit, sicut prædictum est, etiam quicquid de vita sua fuerit: etiam quantumcunque alioqui diuina gratia indignus fuerit, quæ nihil moretur dignitatem nostram, præparationes & opera. Istiusmodi igitur errorem omnium perniciosissimum qui carnalibus hominibus & peccatoribus instillant, religionem grauissime vitiant: non illi, qui quæuis peccatores

tores & carnaliter viuentes, synceram tamen religionis doctrinam adhuc recipientes, ecclesiasticæ disciplinæ nihilominus subiecti sunt, cuius erga eosdem corripandos et reducendos adhuc valet energia & seueritas. Quã vt in ecclesijs suis se funditus sustulisse, sua, quam confitentur, imprudentia, qua ab initio vsi sunt, sero, vt audisti, agnoscunt, & sero intelligunt aduersarij, nec fere sperant eandem posse restitui, quando nec viuo Luthero, cæterisque symmistis eius adhuc constitui potuerit: ita iam experiuntur, nullam sine ea posse conseruari religionem inter homines.

Quorsum vero hæc paulo altius exorsa, & prolixius explicata sunt? Imprimis ex his Christiane lector intelligis, quã ille falsum prætedat suæ orationi, qua explicare conatur causas cõtrouersiarum, quæ in religione sunt principium: quas vniuersas, cum sit euidens, apud illum cum suis existere, in nos transferre conatur. Euidẽter enim falsum est, quod ille primi principij loco assumit: Quotiescunq; est vitiatam religionem de duobus his capitibus, peruersas opiniones grassari inter homines, de peccatorum, inquam, remissione, quibus ea medijs paretur: & de cultu Dei legitimo, quis ille sit, & quæ opera Deo
pla

placeant. Quã hoc, velut caput tertium, vt disparatum a duobus prioribus debuisset adiungere.

Vitiatur imprimis religio per omnem hæresim, et errorem introductum in doctrina sanæ fidei. At non in omni hæresi de dictis capitibus introductæ sunt controuersiæ in ecclesia, & prauæ opinioniones, erroresq; recepti inter homines. Cum Arriana pestis vniuersam pene Oriẽtalem infecisset, nec minus cõturbasset Occidẽtalem ecclesiam, certum est grauissimè vitiatam religionem fuisse, vbicunq; ea hæresis recepta fuerat. Idem factum inficiari nemo potest, in vniuersis introductis ab initio, a Martione, Valentino, Basilide, Apelle, Eutylianis, Ebionitis, Patripassianis, Manichæo, eorumq; complicibus et sectatoribus, cæterisque omnibus, q; vsq; nunc fuerunt ab initio: ne in enumerãdo sim frustra prolixior. In quare tamen nulla, controuersia vllæ de prædictis capitibus introductæ sunt in ecclesiam: nec est legere in vllis monumẽtis veterum, aut qui dimicarunt aduersus sui sæculi hæreses & hæreticos, aut qui catalogon nobis prodidere hæreseon, de dictis capitibus vllos vnq; errores doctrinæ sanæ fidei contrarios viguisse, & publicos alicuius nominis assertores

habuisse in ecclesia præter eos, quos primus intro-
duxit Lutherus & aduersarij.

Res, quibus nobis constat, ac paratur peccatorū
remissio, semper extra omnem controuersiam fue-
re. Imprimis fides orthodoxa & catholica, sine qua
impossibile est placere Deo. Deinde sincera poenitē-
tia uitæ veteris, & ad Deum vera per amoris syn-
ceri affectum conuersio: quæ ex fide illa, velut ex ra-
dice, per sua media procedunt & germinant. Quæ
vero illa sit vera, et Deo accepta poenitentia, & quæ
sit, & semper fuerit catholice ecclesie de eadem sen-
tentia, controuersia de poenitentia euidenter fecimus:
nec minus, quos aduersus eandem impios errores
Lutherus cum suis primi introduxerunt, quam
miris ac miseris eam modis obscurarint, & non il-
lustrarint, vt falsissime ac vanissime gloriari non
cessant. De diuino cultu legitimo, quis ille sit, æque
nulla vnquam fuit hæresis in ecclesia, nec dubita-
tum a Christi fidelibus: Is nempe ille, qui toto orbe
in ecclesijs pro diuino cultu ab initio receptus, &
publice celebratus cernitur, in offerēdo illo sacrosan-
cto altaris sacrificio, corporis & sanguinis redēpto-
ris nostri, in cōmemorationē eiusdē illius sacrificij,
vt in

vt in ara crucis oblatum est: cæteroq; vniuerso, qd
dicimus, diuino officio: in solennibus illis orationi-
bus, diuinis laudibus, psalmodijs, sacriscq; cæremo-
nijs, quæ toto orbe celebrantur in ecclesijs. In quarū
paucis etsi varietas non nulla incidat, ea nec pietati,
nec religionis vnitati, sinceritatique in vllō officit.
Quæ Deo placeant opera, vt a prædictis plane dis-
paratum caput est (multa siquidem Deo placent,
quæ ad latriam & diuinum cultum proprie non
pertinent) ita nunq̄ ab initio a pijs dubitatum est,
sed ipso velut cōmuni naturæ sensu intellectum ab
omnibus: nempe quæcunq; a nobis fiunt pio erga
deum affectu: siue ea fiant honoris eius gratia: qua-
lia sunt vniuersa, quæcunq; ad latriam, & cultū eius
proprie pertinere paulo ante ostendimus: siue quid
faciamus, aut nobis imponamus graue, poenale, &
asperum, quo ita vlciscamur in nobis ipsis peccata, qui-
bus eius maiestatem nos offendisse nobis sumus con-
sci, impendētemq; nobis iram eius hoc pacto auer-
tamus, anteuertamus iudicium, & impetremus mi-
sericordiam: nos ipsos videlicet affligentes in ieiunijs,
fletu, planctu, victu ac vestitu, duris & asperis, in cili-
cio, sacco, cinere, atq; eiusmodi: seu etiam hæc morti-
ficationis veteris hoīs, & sanctificationis nostræ, li-

APOLODIA ALBERTI PIGHII

bertatiscq; spiritus causa peragimus: seu deniq; quæcunq; proximo, ex pietatis affectu, impēdimus charitatis officia. Vniuersa hæc Deo placere, etiamsi a Deo præcepta & exacta nō fuerint, sed posita in nostro arbitrio, modo adsit in his oculus purus & simplex, ex quo æstimatur hæc nostra opera oīa, nunq̄ ab initio pijs omnibus (etiā priusq̄ e cruce orbi coruscaret Christi euangeliū) dubitatū extitit: sed velut naturæ quodā sensu intellectū: qui suis illū peccatis non prorsus obscurarunt. Fuerunt equidem, & adhuc sunt, sed carnales plane & brutales hoīes, quos atheos verius & Epicuræos, q̄ Christi fideles dixeris, qui de his impie sentiāt: sed quæ publice aduersus ea introducta sit heresis, nominatim aliquem assertorem habens, ante natum Lutheræ nulla legitur. Qui cum suis quam multiplices in his & perniciosos, atq; adeo palpabiles errores primus oīm introduxerit in ecclesiam, locis plæriscq; explicatarum a nobis controuersiarum euidentissime demonstrauimus.

Ad quæ vniuersa Bucerus stupenda plane dissimulans impudentia, nec verbum habens qd̄ queat, aut me viuo audeat contra hiscere, sola tamen impudenter asseuerandi temeritate & audacia, Lutheri
suo-

CŌNTRA MART. BUCERVM.

suorq; de his doctrinam pergit asserere, & efferre vt piam: & nostram ex aduerso calumniari vt falsam atq; impiam: Qua ego impudentia nihil cogitare possum impudentius: perinde quasi stīpites faciat oīes homines: aut nullos legisse nostra, sibi aduersus seipsum persuadeat, vt quæ lecta pluribus, quam cupiat, & maiori fructu, quam velit, idē ipse dissimulare non potuit, quod ex prioribus potuisti lector intelligere. Quemadmodum et ex his, q̄ nunc explicauimus, quā falsum idem, & quam alienum a conclusione, quam stabilire nitebatur, principium assumpserit: vt ex quo diligenter excusso euidenter apparet, quas ille causas controuersiarum introductarum in ecclesiam, quæ item in religionem inuecta vitia conatur transferre in nos, ea vniuersa excitata prodijisse a Luthero & exculta a suis: tametsi & ab alijs eorum semina diuinæ sementi callide ac dissimulanter inspersa sunt, dum nō satis aduigilarunt, sed ocio, torpori ac somno dediti fuerunt, quibus dominici agri cura & cultura commissa extitit.

Sed nunc, ad pensum vt recurrat oratio, demonstrauimus euidenter falsum esse, quod ille primū principij loco assumit: de duobus illis, q̄ cōmemorat, capitibus,

pitibus, aut tribus potius, prauas opiniones grassari inter homines, quotiescunq; est vitiosa religio: imo nunq; de illis ipsis capitibus prauas opiniones, ac sanæ fidei repugnantes errores publice receptos a quibusuis in ecclesia, etiam quantumuis grauiter vulnerata vitiosaq; religione: nisi quos primi ipsi multiplices & perniciosissimos, caputq; omnis religionis tollentes, introduxerunt in ecclesiam. Fecisse illos maxima parte, quæ sunt, non inuenisse religionis vitia: fuisse vitiosos & carnaliter viuentes plurimos, qui nunq; ab initio defuerunt ecclesiæ, sed hi admonitionibus, correptionibus, & ecclesiasticæ disciplinæ seueritate reducendi fuerant, atque etiam docendi, si quibusdam etiam erroribus doctrinæ sanæ aduersantibus inuenti fuissent obnoxij. At cum illi vniuersam ecclesiasticæ disciplinæ vim imprudentia sua funditus sustulisse a suis ecclesijs, vel inuiti cogantur agnoscere, quam etiam in nostris magna ex parte labefactasse eosdem, re ipsa experti dolemus ex animo, quam sint bene de ecclesia & religione meriti, nulli obscurum est.

Si fuerunt quidã inter nos tam carnales & crassif, qui sine fide, sine diuinæ offensæ poenitentia & pie-

pietate in Deum, in externa tantum illa operum facie, quæ ad latriam proprie pertinent: ad hæc, in corporis exercitatione, ieiunijs, vigilijs, vitæque austeritate, quam sibi vltro imponunt homines, vniuersam salutis ponebant fiduciam, hi ad sanam ecclesiæ doctrinam reuocandi fuerant: & docendi, hæc quidem Deo accepta & gratissima, quando procedunt ex fide & pio in Deum affectu, & amore (vnde nostra opera omnia, atq; adeo ipsa fides, vitalem suam energiam suscipit, nisi mentiatur Iacobus Apostolus.) Sed vbi abest ille, in cæteris operibus nostris, etiam qualibuscunque, frustra vllam spem salutis constitui. Ipsum esse amorem, qui nos Deo coniungit, & nos, nostraque opera illi commendat, acceptaque facit: ad quem vsque in mortem nos permanere affirmat ille Euangelistarum coryphæus Ioannes. De quo in controuersia de Iustificacione hominis plenius pertractauimus: & adhuc post incidet locus proprius & necessarius.

Quod vero crassissimus ille, & pene brutalium hominum error, vniuersos ecclesiæ ordines occupauerit, vsurpatum, temerarium, & falsissimum est de alienis seruis iudicium. Inter quos multi sunt, qui

F do

domino suo stant, & steterunt, quos iste iniquissimo suo iudicio condemnat: omnium vitam odiosissime proscindit: præcipue autem Romanos pontifices (quos ouilis sui pastores & rectores ipse nobis Christus pro se substituit) amarulentissimis comitibus flagellat: ne nusquam non prodant energiam paracliti, qui per ipsos loquitur, & quod ad Christi ouile, hoc est, catholicam ecclesiam non pertineant. Sed suum ipsi portabunt iudicium.

Quod dicit, primum Erasmus diuinitus inspiratum, dictum errorẽ successu & fructu aliquo cepisse conuellere, mirandum sane est, vt illud hoc non pudeat. Nam cum dictus error nullum unquam assertorem habuerit, nihil opus erat eundem accurate conuellere, sed tantum sanam de eo pietatis doctrinam, nemini ignoratam (qui ad eam aduertit mentis oculos) diligenter proponere vulgo carnalium hominum, & mentibus illorum sedulo instillare.

Si docuit Erasmus, quod de ipso Bucerus affirmat, probari Deo non posse opera, nisi quæ iuxta præceptum eius eo spectent & valeant, vt proximo ad bene pieque viuendum per ea commodetur, vt plæra-

plæraque alia impie docuit: quemadmodum plærisque locis explicatarum a nobis controuersiarum euidenter fecimus. Nunquid diuinus spiritus non affirmat placuisse Deo Abelis oblationem & sacrificium, quod illi de primogenitis gregis sui & adipibus eorum obtulit: nunquid Dei vllum de eo præceptum proferent: nunquid eo spectauit sacrificium illud, vt ad bene pieque viuendum commodaret proximo: nunquid Deo placuisse idem diuinus spiritus non affirmat, quod Noe post diluuium arcam egressus, ædificato altari, de pecoribus & volucris mundis, quæ secum arcam exierant, holocausta obtulerit: nunquid eius sacrificij et oblationis vllum Dei præceptum demonstrabunt: nunquid etiam eo spectabat ille sacrificans, vt ad bene pieque viuendum commodaret proximo: & non potius, quæ admodum & Abel ille, vt hoc ipso externi cultus genere, Deo honorem impenderet: In Abrahamâ, Isaac, & Iacob, de externis cultibus, quos Deo absque vlllo præcepto, absque vlllo ad proximũ respectu exhibuerunt, plærisque locis diuina scriptura commemorante, idem inuenies. Rechabite speciale vitæ institutum sectabantur, seuerius præ cæteris sui populi & expeditius, quo suæ peregrinationis

monebantur, neque hic se habere manentem ciuitatem, aut patriam, sed futuram inquirere: quod Deo placuisse, idem ipse per Prophetam attestatus est: nec tamen de eo vllum Dei præceptum acceperant: nec vt proximo per id commodaretur, idem illud vlla ratione pertinebat. Elias, Elisæus, cæterique Prophetarum domini, nullo Dei præcepto adstringebantur præ cæteris ad vitam cœlibem, & illam seueram ieiunij & vigilijs, laboribus, vestitu, cubitu, cæteroque victu & habitu, duram atque asperam, qua tamen singulariter præ cæteris illos placuisse Deo, vniuersa scriptura testis est. Nunquid ergo Deo probari non possunt opera, nisi quæ iuxta eius præceptum eo spectant & valeant, vt ad bene pieque viuendum per ea commodetur proximo? Hæc præcepta non erant, sed vltro assumpta: nec ad proximum respiciebãt, sed ad mortificationem carnis & puritatem, sanctificationemque spiritus, per quam diuinis illustrationibus se reddebant organa congrua. Et quid dicent de Præcursores domini, cui in eremo ab ipsa pene infantia solitariam vitam viuenti, melota vestibus: locusta, mel syluestre, & aqua, cibus potusque fuerant, & victu rigidissimo eiusmodi indefesse se affligebat? Quid de primis illis monasticis
&

& anachoritæ vitæ patribus & cultoribus: quos feruens illa nobis produxit primitiua ecclesia? De Paulo, Anthonio, Paphnutio & similibus? Quid de his, quorum Apostolus gloriosam atque ardentissimam fidem nobis imitandam proponit: qui circueierunt in melotis & pellibus caprinis, errantes in solitudinibus, in montibus & speluncis & cauernis terræ? Horum vitæ institutum, si ad Erasmi illud axioma exigas, Deo placere non potuit: si ad illud Buceri, quod præmissimus, ambitiose, imo & furiose superstitiosi in eo ipso etiam fuerunt, quod corpori condita, & concessa a Deo bona subtraxerunt vltra, quam eo conferebat, vt sobria pietate, & pia sobrietate nomen Dei sanctificarent ad proximos, Quid denique de his dicturi sunt, qui diuinæ maiestatis oculos grauiter offendisse sibi conscij, et impendentem ob id eius iram metuentes, aut alioqui singulare aliquod a Deo implorantes auxilium, ad ieiunium, saccum, cilicium, et cinerem, orationes interpellatas singultibus & lachrymis, in terram quoque prostrati semper confugerunt? Ita sæpe fecisse Dauid, ita Ezechiam, ita Esdram illum, cum a rege Persarum acceptis mandatis & muneribus, cum captiuitatis reliquijs longo infestoque itinere profici-

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

scendum sibi esset in Hierusalem. Ita Hierosolymitas, cum Nabuchodonosor per Holofernem militię suę principē ipsis rursus minitaretur seruitutem & exterminium. Ita Iudith, Ester, Danielem, Machabæos, breuiter, pios omnes fecisse semper, & nec sine fructu, & impetrata a Deo misericordia fecisse, vniuersa scriptura testis est. Et quid illi Niniuitæ? Cum & rex et populus subuersionem ciuitatis suę audissent denunciari a Propheta, credētes quidem in dominum, & nihilominus de infinita eius benignitate non desperantes, ad poenitentiam conuersi prædicauerunt ieiunium: & humiliati coram Deo in sacco & cinere, & se mutuo excitantes ad implorandam eius misericordiam: Quis scit (inquiunt) si conuertatur & ignoscat Deus, & reuertatur a furore irę suę, & nō peribimus? Et quis obsecro hoc docuerat his medijs placare Dei iracundiam: eius vindictam deprecari, & misericordiam gratiamq; quærere? Nihil certe inuenies aliud, quam illam ab initio omnium Deo fidelium communem fidem, persuasionemq; publicam: ex qua semper p̄ij omnes ad eundem finem assequendum, ad eadem quoque media confugerunt. Quid ergo de his dicturi sunt? Certe secundum Erasmi illud axioma, Deo
hæc

CONTRA MART. BUCERYM.

hæc eorum opera placere non poterāt: vt quæ præter eius præceptum vltro assumpta, non eo spectabant, vt proximo per ea commodaretur. Secundū aduersariorum vero doctrinam, quam in confessione suæ fidei atque eius apologia publice asserunt, atrociori etiam censura percelluntur. Neque enim solum ingrata Deo, & illis, qui ea fecerunt, inutilia, sed etiam perniciofa, impia, a dæmoniorum doctrinis introducta fuerunt: quia facta ad placandum Deum, ad eius impetrandam gratiam, promerendamque misericordiam. Et quid diuina scriptura? Vidit, inquit, Deus opera eorum, quia cōuersi sunt a via sua mala, & misertus est super malitia, quam locutus fuerat, vt faceret eis. An hic non vides diuersissimum Dei ab Erasmo & Lutheranis iudicium? Vidit Deus opera illorum, quæ, qualiacq; audisti: nempe quæ præter diuinum præceptum vltro ab illis assumpta, non eo spectabant, vt per ea cōmodarent proximo, sed vt diuinam per ea placarent iram, & impetrarent misericordiam. Quid tum deniq; nunquid propterea detestatus est eos? minime omnium: sed misertus est eis, operum eorundē respectu ac intuitu. Et adhuc Bucere (vt te compellem) doctrina vestra per omnia concordat cum diuina
uina

uina scriptura, & catholicæ ab initio ecclesiæ, sanctorumque omnium sententiâ, cum qua pugnet nostra ex diametro: Potestne quicquam dici, cogitarique impudentius?

Lutherum successisse Erasmo, qui hoc molitus sit ab initio, non ut duo illa capita Christianæ doctrinæ (Qua nobis ratione cum Deo sit redeundum in gratiam, & quis illi ex nobis cultus placeat, & quæ grata opera) pura ac solida extarent in ecclesiis: sed potius perniciosissimis erroribus suis ea corrumpere, & in vniuersa pene Christianæ doctrinæ capita temerarias & sacrilegas manus iniiceret in locis, quos commemorasti, in quæstionibus omnibus & in explicandis, quæ inter nos & vos sunt, controuersijs, ipsa luce clarius fecimus: nec minus etiam hic euidentem faciemus de omnibus, quorum hoc loco tractatio incidet. Non ergo, quas tu Buceare videri vis, eæ causæ sunt, vnde, quæ nunc ceruntur religionis dissidia, exorta, aucta, & vsq; nunc retenta sunt, sed quod vniuersa pene religionis, & Christianæ doctrinæ dogmata perniciosissimis erroribus vestris inseritis. Et prætera (quod ipsi diffiteri non potestis) multa temere impudenterq; commo-

moventes, omni religione & sacrorum reuerentiâ soluitis populum, atque illi persuasistis ecclesiasticam disciplinam omnem contemnere, partim ex illo, quod supra extulisti, Erasmano axioma: Nulla Deo placere posse nostra opera, quæ non iuxta eius præceptum fiant, atq; eo pertineant, vt per ea comodetur proximo: partim ex vestri euangelij, quod illi superaddidistis, proprijs. In quo cum imprimis doceri coeptum est. Quicquid in diuinis scripturis non habetur, hoc plane additamentum esse satanæ. Deinde (quæ admodum adhuc habet decimus quintus vestræ confessionis articulus) Quod humanæ traditiones ad placandum Deum, ad promerendam eius gratiam, & satisfaciendum pro peccatis, aduersentur euangelio & doctrinæ fidei. Quas traditiones humanas intelligatis, velut enumerando particulatim exprimitis, vota, inquam, monastica: constitutas viuendi leges & regulas, vel præscriptas a superioribus, vel quibus sua se sponte adstringunt, quibus ea cordi sunt: præterea ciborum discrimina, & ieiunia, quæ præcipiuntur atq; obseruantur in ecclesia: breuiter, quicquid a sanctis patribus traditum institutumque est, eo pertinens & respiciens, vt abrenunciato mundo, supplætata carne, coelestem vitam

tam in mortali carne meditentur homines : & nos Iudæos facitis , qui his contradicentes , doctrinis demoniorum obruimus euangelium : nec minus catholicam Christi ecclesiam , quæ autoritatem Romani Pontificis agnoscit & sequitur , Antichristi regnum , quod in his a vobis dissentiat . Sed si est Antichristi regnum , quæ in his dissentit a vobis ecclesia , vbi ergo , & quæ catholica Christi ecclesia . Quam vniuersam ab ipso sui initio , quanta fuit , est , & erit , dissentire , ac dissensisse a vobis in his omnibus , in plerisque explicatis a nobis controuersijs , ipsa meridiana luce clarius fecimus . Quæ est ergo illa , quam perpetuo iactatis , catholica ecclesia , cuius sententiæ & fidei , vestra hæc concordat sententiæ ? An Abel , Noe , Abraham , Isaac , Iacob , Samuel , Dauid , Esdras , Iudith , Hester , Daniel , Machabæi , ille domini præcursor Ioannes , illi admirabiles patres nostri anachoriticæ vitæ primi cultores , illi gloriosi duces , & doctores nostri , Dionysius , Clemens , Origenes , Cyprianus , Basiliius , Hilarius , Hieronymus , Ambrosius , Augustinus , Gregorius , cæterique vniuersi , quos ecclesia agnoscit & celebrat . An , inquam , hi omnes membra non fuerint catholicæ , quam iactatis eccle-

ecclesiæ ? aut nunquid forte diuersa eorum fides fuit a catholicæ ecclesiæ fide & sententiæ ? Et hi omnes , quod obiter supra , copiosius autem alibi demonstrauius , non solum verbis , sed re ipsa & vita , vestram in prædictis omnibus condemnant sententiam . Sed fingite qualemcunque volueritis ecclesiam , quæ sit vobis catholica , an stantibus dictis principijs vllus ordo , vlla disciplina , vllus magistratus , vllum officium , conseruari , geri , administrarique potest in quacunque demum ecclesia ? An cuiquam obscurum est absque disciplina & cæteris , sine quibus ea constare non potest , nullam subsistere vnitatem religionis & fidei in vlla societate ecclesiastica ? Nam eam vbi tollas , ibi videas omnia pessum ire licentiâ : & contemptu pietatis & religionis in carnem & impietatem vniuersa recidere . Quod vero constare hæc non possit , si tollas Hierarchiam ecclesiasticam , aut Hierarchis suam autoritatem detrahas , ipsa rei euidentia conuicti fateri ipsi sæpe cogimini . Aequè illud , quod suis legibus & constitutionibus contineatur necessario : quibus sua quæcque præscribuntur moderanturque officia : vel certa quædam imperantur Christifidelibus , quæ ad finem eccle-

G ij siasti

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

fiasticæ societatis pertinent, & ad pietatem promoti-
uent: vel denique ordo, decor, & honestas con-
seruantur in ecclesia.

Ad primum genus pertinent, quæ ad ecclesiasti-
cos ordines, magistratus, & publicæ disciplinæ, sa-
crorumque administrationes, eorumque functiones
pertinent. Secundi generis sunt ieiunia quadragesi-
mæ, & aliorum non multorum dierum: et quibus-
dam per hebdomadas diebus interdictus esus car-
nium item certorum dierum sabbatismus, ac solen-
nis obseruatio in diuino cultu, in verbi Dei studio
atque audientia: poenitentia atque eucharistiæ præscri-
ptum in Paschate, & si quæ sunt alia istiusmodi. Ad
genus tertium pertinent cæremoniæ sacræ, quas ab
ipso ecclesiæ initio toto orbe Christiano vsque nunc
obseruatas cõspicimus in ritibus certis, qui in diui-
no cultu et officio, in ecclesiasticis sacramentis tractan-
dis, tradendis atque administrandis, ceterisque symbo-
lis sacræ, quæ vtitur in ecclesijs, sunt. Quorū vsum
vetustissimum esse et ab ipsis vsque Apostolorum tem-
poribus ad nos descendisse, & spūs sancti magiste-
rio per Apostolos, Apostolicosque viros traditū, ali-
bi ex scriptoribus eorundem temporum, Dionysio, Po-
licra-

CÓNTRA MART. BUCERVM.

literate, Clemēte, Tertulliano, Origene, cæterisque sub-
sequutis omnibus euidenter fecimus. In quibus omni-
bus, ecclesiæ filios viuere teneri ab antiquo, imo ab
initio obseruatis in ecclesiastica domo ritibus, con-
suetudinibus & legibus, obedireque constitutis sibi a
Deo præpositis, & magistratibus sacræ in Hierar-
chia ecclesiastica, vt alibi a nobis copiose & accura-
tissime, nec vno loco demonstratum est, ita (vt aliud
stantes, aliud sedentes quod dicitur) ipsa rei euiden-
tia cõuicti, quis contra suum ipsorum euangelium, sua
quæ audisti principia, sæpe fateri coguntur aduer-
sarij, vt Philippus in sua Aristotelicorum Ethicorum
epitome: Aequè & tu Bucere in pastore tuo: nec mi-
nus sæpe in hoc ipso, quem nunc excutiendum de-
sumpsimus, libello.

De quibus hoc tamen maximopere mirandum
mihi est, quod in doctrina vestra vobiscum vos non
constare, sed toties euidenter pugnare non aduertis-
tis. Nam si est verum, quod est verissimum, & ipsi
nobiscum sæpe confitemini, in ecclesiasticarum con-
stitutionum præuaricatiõne periclitari duas res mo-
menti maximi in Christi ecclesia: disciplinam nem-
pe, & tranquillitatem harmoniamque status publi-
ci. Si disciplinæ causa (quod æque ipsa rei euiden-
tia

tia conuicti fatemini) opus est certis legibus, ordina-
tionibus, cæremonijs quoq; & ritibus, quibus ve-
lut pædagogia quadam contineantur, exercentur-
que simplices: imo si (quod & ipsum non diffitemi-
ni) ratio exigit, rei euidentia requirit, euangelium iu-
bet, vt eiusmodi pædagogia exercentur homines:
& æque, si tranquillitas, vnitas, & harmonia ecclesiæ
pendent ex ordine & consensu publicorū rituum,
qui vt conciliat & consociat homines, ita confusio
ordinis, & discrepantia rituum distrahit animos &
ingentes tumultus, æternaq; bella parit. Si, inquam,
hæc ita se habeant, vt habent verissime, etiam vobis
ingenuè confitentibus, primum cōsiderate obsecro,
quis vestræ doctrinæ cōsensus sit, & quomodo ista
quadrent cum vestro euangelio, atq; illis eius, quæ
commemorauimus, velut primis principijs: & de-
inde quam sitis bene meriti de Christi ecclesia.

Quæ in-
cōmoda
inuenerit
Luthe-
rus cum
suis: &
vñ hæc
in religi-
one disti-
na.

Anteq̃ prodiret nouum illud vestrum euangeli-
um, religionis & fidei publicorumque rituum, ma-
gnus consensus erat in ecclesia: constitutionesq; ec-
clesiasticæ religiose obseruabātur a Christifidelibus
omnibus: agnoscebaturque ecclesiasticæ Hierar-
chiæ, & Hierarchis eius sua autoritas: per quam vi-
gebat

gebat adhuc qualiscunque disciplina ecclesiæ: & re-
uerentia moëtique supremæ autoritatis in eadem
præsidis, tam sacri quam profani magistratus con-
tinebantur in officio: nempe in quos delinquentes,
corrigendos, atq; etiam vbi id excessus grauitas &
exempli pernicies requirebat, amouēdos magistra-
tu & officio, constante ac vigente religionis vnita-
te, eius valebat autoritas. At postquam nouæ eius
fidei vestræ, nouique euangelij doctrina in orbem
inuecta est, postquam doceri coepit, esse addita-
mentum satanæ, quicquid in diuinis scripturis
non habetur, aduersari euangelio Christi & do-
ctrinæ fidei, quicquid præceptum ab ecclesia aut
superioribus, sine expresso de hoc Dei præcepto fa-
cimus, si ad placandum Deum, ad eius gratiam pro-
merendam, expiandaque peccata nostra id ipsum
valere, persuasi facimus. Postquam noua hæc do-
gmata vestra inuecta sunt, primum omnium, o-
mnes leges, & constitutiones ecclesiasticæ, ac ponti-
ficiæ sunt sublatae e medio, vt mera figmenta, men-
dacia atque additamenta satanæ: & ecclesiastici
canones, iusque pontificium, ex vestri illius A-
postoli & Euangelistæ autoritate, in derisionem
& contumeliam, publico damnatum incendio.

Sacer

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

Sacerdotium, quale solum eatenus nouerat Christi ecclesia, episcopali ministerio, ritu a maioribus accepto, tradito, & toto orbe obseruato ab initio (quod controuersia decima euidentis fecimus) eadem autoritate pronunciatum est idolum esse, & figmentum ignorantium hominum. Missas, in quibus Deo offertur illa sacrosancta oblatio corporis & sanguinis Christi in eucharistia, quemadmodum maximo consensu, quanta quanta est, ab initio fecisse vniuersam Christi ecclesiam controuersia quinta demonstrauimus, docere cœpistis esse summam impietatem & idololatriam. Obliterastis tot sæculis vnanimi consensu obseruatum in hac Occidentis & Latina ecclesia publicum ritum ac formam celebrandæ missæ, atque eius etiam canonem, quod sacrificij & diuorum mentionem faceret: & pro eis statuistis parum sana Lutheri vestri somnia. Idololatrias pronunciaistis nos vniuersos, qui maiorum, & vniuersæ ab initio ecclesiæ ritu (quod decima tertia controuersia euidentis fecimus) diuos coleremus iam regnantes cum Christo, eos inuocaremus in necessitatibus nostris, atque eorum imploraremus apud Deum suffragia: quod cum ueneratione eorundem haberemus reliquias: eosdem hono-

raremus

CONTRA MART. BVCERYM.

raremus positis statuis, imaginibus, picturis: imo quod Christum adoraremus, quamuis vere nobis præsentem in eucharistia. Exhibitum, proscriptum, & anathematizatum est per vos, quicquid eatenus sine scripto, velut ex Apostolica traditione, omnibus sæculis, toto orbe seruauit Christi ecclesia: nempe ritus vniuersus benedictionum & consecrationum ecclesiasticarum: in chrismate, in oleo sacro, in sacro fonte, in aqua lustrali, in cereis, in locis, templis, altaribus, vestibulis, vasis diuino cultui mancipatis, breuiter quicquid est sacrorum rituum, quicquid cæremoniarum in tractandis, tradendisq; sacramentis ecclesiasticis, quo ita sacrorum omnium reuerentiam detraheretis populo. Vniuersam diuini cultus, qui in templis peragitur, & eatenus toto orbe summa cū religione, pietate, ac deuotione Christi fidelium peractus est, illam exteriorem faciem, impietatem, Antichristi laruas ac faciem pronunciaistis, præsertim si existimetur ad pietatem conducere: persuasistisq; & inculcastis hominibus, & sustulistis e vestris ecclesijs. Aboleuistis festiuitates publicas, quibus vel redemptionis nostræ mysteria, vel gloriosos sanctorum patrum nostrorum de hoc mundo triumphos recurrente per annum celebritate recolimus. Abo-

H leuistis

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

leuistis ieiunia, tum alia, tum quadragesime, quæ ab ipsis vsque Apostolorum temporibus toto orbe tota obseruauit ecclesia. Et, quem eadem induxit, ciborum delectum etiam sustulistis e medio, et cum alijs plerisque diebus vos magis iuuet piscibus quam carnibus vesci, quibus diebus illis interdixit ecclesia, isdem vescimini, velut in contemptum ecclesiæ. Cum multis ante sæculis in pace egisset Occidentis hæc & Latina ecclesia, & vt in cæteris, quæ ad religionem pertinent omnibus, ita & in sacramento eucharistiæ eundem ritum seruaret, sub panis tantum specie communicandi populum, impugnari hoc per nouitatum captores & studiosos quosdam in Boemia, Ioannem de Hufs, & Hieronymum Pragen. ante annos ducentos ceptum est, qui damnato ritu vsitato eatenus, velut Christi euangelio contrario, necessitatem communionis vtriusque speciei introduxerunt: quanta illius regni ante florentissimi clade, confusione, deformatione, deuastatione, quot milium hominum cæde, res ipsa adhuc hodie loquitur.

Sed cum malum hoc iadudum intra limites vni-
us illius regni, velut consopitum quiesceret, per vos
rursu

CONTRA MART. BVCERYM.

rursus excitatum in vniuersam Germaniam intro-
duci coepit. Cum tota ab initio ad nos vsq; Christi
ecclesia, ab ipsis nimirum Apostolis hoc receperit,
ne sacerdotes, & altaris ministri seu diaconi nube-
rent, tamen ante mariti, vnius tamen vxoris, quam
virginem accepissent, admitterentur ad sacerdotiũ
& altaris ministerium: nec vlla sit, aut vnquã fuerit
Christianæ professionis natio, vbi admissum sit, ve-
lut legitimum, sacerdotum cõiugium, quod etiam
Apostolicis canonibus, synodorum, tam in Ori-
entali, q̃ Occidentali, Africana quoq; ecclesijs celebra-
tarum, ecclesiasticisq; antiquissimis decretis distri-
ctissime interdictũ semper fuit & inhibitum, quem
admodum xv. controuersia euidentissimum feci-
mus. Vos contra, sacerdotes vestros vultis nubere:
non semel tantum, sed decies, si ita res tulerit: etiam
cum quibuslibet, cum vidua, cum vili deniq; scora-
to: nec sacerdotes tantum & diaconos, sed etiã mo-
nachos & monachas, q̃ semetipsos, voto Deo præ-
stito, sponte castrarunt propter regnum Dei. Qua-
bus iuxta certissimam diuinæ scripturæ & conso-
nam orthodoxorum ab initio patrum omnium &
catholicæ ecclesiæ sententiam, nõ solum nubere, sed
& velle nubere damnabile est.

H ij Hæ

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

Hæ sunt Bucere, non quas tu cōmemorasti, causæ diffidior, quæ in religionem inducta, adhuc magna totius ecclesiæ confusione, infinito plurimorū scandalo perseverant. Quæ per vos, non per nos inducta sunt, quantumuis tu contra, compositæ orationis artificio, fumis, ac inuolucris hæc obseuerare niteris, & frustra transformare in cōtrarium. Nā ante doctrinam noui huius euangelij vestri, nulla de his in vniuersa Christi ecclesia controuersia extitit, sed fidei, obseruationis & rituum vnitas. Hoc credebamus & tenebamus omnes, quod multis retro sæculis velut per manus traditum a patribus in filios & ad nos trāsmissum accepimus, didicimusque in catholica ecclesia. Idem & vos tenebatis, credebatis, & obseruabatis nobiscum in dictis omnibus, in quibus hæc nunc induxistis dissidia. Quod eatenus vnus nobiscum societatis, ecclesiasticæ, inquam, familiæ & Christi corporis membra fueritis, ire non potestis inficias. Eadem quippe fide, iisdem legibus & ritibus publicis nobiscum conuersantes in domo ecclesiastica, sub vnus rectoris & pastoris eius nobis constituti a CHRISTO obedientia. Quod igitur vestra vos auctoritate secessionem feceritis a reliquo corpore, quod

eatenus

CONTRA MART. BUCERVUM.

eatenus vnā, & communia partiri, imo destrũere & obliterare conati estis, quod omnia vsitata, recepta, vetera antiquare, noua introducere; idque vestra ipsorum, hoc est, priuatorum, iuuenum, imperitorumque (quod ipsi vos non diffitemini) obscurorūque hominum auctoritate, quibus non præesse, sed subesse rectoribus ecclesiæ: non illos regere, sed regi ab eisdem, a Christo mandatum est: quis non intelligit factum impudenter, temerarie, iniuste ac seditiosissime?

Hoc te quaeso Bucere, vt perpendas diligenter, si vnus alicuius magnæ, et insignis ciuitatis pars nõnulla priuatorum & obscurorum hominum (& quæ reliquæ comparata, vix vllum numerum constitueret, imo quæ indigna esset, quæ compararetur cum reliqua) quod sibi quædam displicerent in vstitatis legibus, magistratibus & administratione publica, initis inter se coniurationibus, publica sibi appropriare conarẽtur, communia partiri, aliena inuadere, & suo dispensare arbitrio, receptas leges antiquare, nouas introducere, nouare, confundere, sursum, deorsumque miscere omnia, nunquid dubitarẽt magistratus, hos illos, vt perniciem publicam coercere, opprimere, & in ijs exemplum edere seditio-

lis cæteris: Et si illi, vel negligenter, vel etiam prode-
rent salutem publicam, an ignorarēt ciues boni cæ-
teri, in istiusmodi casu sui quid foret officij? Quid
igitur, vbi in ipso Christi regno, in ipsa domo Dei
viventis, hæc a vobis facta esse, & adhuc fieri con-
spicimus? nunquid obscurum est, qui in ea ma-
gistratum gerunt, qui ex Dei ordinatione gladium
portāt, quid ipsorum hac in re sit officij, etiam quic-
quid contra videri velitis vos? Qui si ad hæc con-
niueant, imo si qui eorum, priuatæ cuiusdam rei
suæ, sui affectus, aut odij in quemquam causa, quia
alteri id malum præsentius iudicant, & plus incom-
modaturum existimant, gliscere magis, quam op-
primi hanc perniciem publicam cupiant, & clam
oleum camino iniçiant, an hi suo officio satisfaci-
unt? nunquid indigni hi forent, qui amouerentur
magistratu? imo qui vna exterminarentur cum pe-
ste & perniciæ publica eiusmodi? Si in ecclesiasti-
carum constitutionum præuaricatione periclitan-
tur res duæ momenti maximi in ecclesia, ipsa nem-
pe disciplina publica, & tranquillitas harmonia-
que status publici (quod aperte agnoscit & inge-
nue confitetur Philippus, nec minus tu, vbi ex ani-
mo loqueris) necesse est ex eorundem contemptu,
imo

imo abolitione, plane tolli abolerique disciplinam
publicam, & tranquillitatem, harmoniamq; status
publici ab ecclesia. Quod cum vos vestra illa, quam
præmisimus, doctrina palā conati estis, nec adhuc
cessatis facere: vestro vtiq; ipsorū iudicio ac senten-
tia constringimini. Si disciplinæ causa, etiam ipsis
vobis confitentibus, certis legibus, et ordinationibus
opus est, cæremonijs quoq; et ritibus, quibus velut
pædagogia quadā contineantur exerceanturq; sim-
plices, imo si ratio requirit, ipsa rei euidentia exigit,
euangeliū iubet, vt eiusmodi pædagogia exercean-
tur, regantur, doceantur Christifideles: quæ discipli-
næ locū reliquerunt in ecclesia, qui docuerunt eccle-
siasticas leges et ordinationes, esse mera figmenta et
mædacia: esse traditiones hominū, quibus nemo obli-
gari possit corā Deo, et quas doctrinas dæmoniorū
appellarit Apostolus: Qui cæremonias vniuersas,
et ritus sacros deriserunt, exploserunt; & exhibarūt
ab ecclesia, et novos introduxerunt, quisq; pro suo
arbitrio: Si verè est Philippe (vt & te quoq; cōpela-
lem) qd dicis loco memorato, vt sane est verissimū,
ex contemptu dictorū consequi in populo contem-
ptum religionis, et Hierarchiæ ecclesiasticæ, quod
ipsam testari affirmas, quā oēs cernimus, rei euiden-
tiam

tiã: si non possunt ad timorẽ Dei institui homines, vbi pædagogia, ordo, disciplina nõ est: sed his sub-
 latis necesse sit sequi infinitam vastitatem & barba-
 riam: si recte admones, vt quisq; consideret, quã im-
 mensum scelus sit, istiusmodi vastitatis exẽpla præ-
 bere & autorem se facere: quantum deniq; mali sit
 in altera scandali parte, quo tranquillitas & status
 publicus turbatur ecclesiæ: quem in ordine publi-
 co, & magistratibus sacris, vt tot sæculis durauit
 hæctenus, sub vno præsi de superintendente omnia
 bus, consistere per se est notorium: miror quod te,
 tuam, tuorumque doctrinam, quam adhuc mordaci
 cus asseris, adhæc verissime abs te dicta, et per se eui-
 dentia, serio expendens atq; excutiens, tuam ipsius
 conscientiam ferre possis. Si est quod dicis, & veris-
 sime dicis, ordine & harmonia publicorũ rituum,
 conciliari in vnum, consociarique homines: si con-
 tra, confusione ordinis, & discrepantia rituum, di-
 strahi animos, & ingentes tumultus, æternaq; bel-
 la generari: & proinde, ne præbeamus causam tanti-
 tis malis, vt summa cura obseruemus, etiam quales-
 cunque ritus publicos, recte consulis: vtinam ipsi
 tibi, Luthero, tuisque, consuluisses & adhuc con-
 suleres rectius: vtinam præstitissetis quæ consulis:
 nem-

nempe symbolum ecclesiæ, obedientiam vestram,
 diligentiam, studium, pro conseruando eius ordi-
 ne, disciplina, tranquillitate, saluteque publica: & nõ
 contra potius confusis ordinibus, introductaq; in
 ecclesiam nouitate rituum ac discrepantia, pugnis,
 tumultibus, bellis (quod res ipsa loquitur) causam
 inexhaustam præstitissetis. Quæ, quem nobis ad-
 huc funestiolem multo, peioremque exitum mini-
 tentur, ipsi vos, quamuis fero, intelligitis.

Vt cunque tamen ista se habeant, quæcunque
 vos Erynnis aduersus intellectam euidenter a vo-
 bis veritatem tam pertinaciter armavit in publicã
 perniciem ecclesiæ, quæ ista est impudentia tua Bucere,
 vt hæc tam euidentia, tua tam elanguida, nec
 vllis neruis constante oratione speres obscurari pos-
 se: quid dico: imo trãsformare in contrarium: atq;
 atrum candidum, tenebras lucem facere, idque vna,
 solaque asseuerandi audacia atque impudentia,
 quæ vna vobis perpetuo est pro locis dialecticis om-
 nibus: An ex his cuiquam obscurum est, vnde,
 quæ adhuc cernimus dissidia, introducta sunt in re-
 ligionem & ecclesiam: Qua deniq; fronte audes to-
 ties inculcare, vos nihil, quam catholicum ecclesiæ

consensum in omnibus studiose sequi, & quam vos profitemini, doctrinæ Christi repurgationem, & disciplinæ correctionem molimini, ut cum scripturis Dei, ita etiam cum vetere vere Apostolica ecclesia, & consensu filiorum Dei, perpetuo omnino conguere: nos vero cum eodem consensu, conculcatione totius ecclesiasticæ disciplinæ, peruersa doctrina, & sacramentorum administratione penitus pugnare. Si ad catholicam ecclesiam non pertinuerunt, quos non multo ante commemorauimus, Abel, Noe, Abraham, Isaac, Iacob & cæteri, quos & illius veteris, & nostræ Christianæ ecclesiæ præcipua membra, & velut columnas qualdam fuisse indubitatum est, si filij Dei hi non fuerunt, iactate vos in omnibus, studiose & perpetuo sequi consensum filiorum Dei, & catholicæ ecclesiæ. Nam cum illis omnibus, atque omnium omnino piorum ab initio consensu, vestram doctrinam ex diametro pugnare, & supra, & alibi euidentissimum fecimus, nec minus euidentis erit in sequentibus.

Quæ est igitur catholica illa, quam somniatis & iactatis, ecclesia, cum qua pugnet nostra doctrina, vestra autem consentiat per omnia. Hoc ante

te omnia certum atque indubitatum est, quemadmodum omnes ecclesiæ veteris illius populi post Moysen, professione fidei & religionis per tempora sibi inuicem succedentes conuenerunt inter se, & illi perpetuo unitæ sociabantur, in qua permanebat Moysi cathedra: illam supremam & matricem omnium agnoscebant: ad illam confugiebant, etiam cum iam sparsim in toto orbe, in Aegypto, Oriente, Occidente, Septentrione multis milibus congregati habitarent: Ita iam omnes post Christum ecclesiæ consociari, & conspirare oportere cum ea, quam idem ipse Christus ouile suum, & regnum suum toties affirmavit. In qua Petrum pastorem ouium suarum posuit, cui regni illius sui clauis, hoc est, regendi gubernandique eius autoritatem dedit: & potestatem alligandi præceptionum suarum vinculis omnes, qui in eo sunt, & alligata resoluendi pro utilitate eorum, qui eius regimini commissi sunt, qui vniuersi sunt, qui inter oues CHRISTI censi volunt. Pasce, inquit, regeque oues meas, & agnos meos. Qui ex Christi ouibus agnisque non se esse agnoscunt, hi Petri se negent commissos curæ & regimini. Nec ad vnius Petri personam hæc pertinuisse & perti-

nere, sed æque ad omnes, qui vicaria illi ordinatiõe succedunt, vniuersi ab initio sancti patres nostri intellexerunt & confessi sunt. Ad hanc ecclesiam, Romanam videlicet, in qua beati Petri est cathedra, propter potentiorem eius principalitatem (vt beatissimi Irenæi verbis dicam) necesse est omnes conuenire ecclesias, hoc est, eos, qui sunt vndique fideles. In qua semper ab his, qui sunt vndique, conseruata est traditio ea, quæ est ab Apostolis. Sed tribus posterioribus de Hierarchia ecclesiastica libris nostris, hæc prolixius ex omnium ab initio sanctorum patrum consensu euidentissime demonstrauimus. Nec est, quod Petri in ijs omnibus, qui eius cathedræ præsidet, sanctitatem requiramus. Nam quod ad ecclesiæ suæ ministerium & vtilitatem pertinet, CHRISTVS necessarijs illos functionibus non destituit: etiam qualicumque alio qui vita fuerint. Proinde, vt præsidibus Mosaicæ cathedræ, quamuis malis, æque obedientiam deberi a suis, ipse Christus docuit, quod sacerdotio & cathedræ præessent: ita æque atque eo magis, nobis faciendum esse dubitari omnino non potest, quanto est dignior sua figura veritas, & corpus ipsum, quam eius vmbra quædam ac delinatio: præ-

præsertim cū nobis de illis iudicare permissum non sit, quorū ipsos nos Christus subiecit iudicio, qui eos solos, ita hoc requirente necessaria ecclesiasticæ Hierarchiæ forma, suo reseruauit iudicio. Quis es (inquit ille beatissimus Cyprianus) noli discutere pastorem, ne eius quoq; criminis reus tenearis: noli te iudicem Dei constituere & Christi. Ad quem pertinet & honor & cōtumelia, qui cōstitutis in regno suo magistratibus eo exhibetur nomine. Qui vos audit, inquit, me audit, et qui vos spernit, me spernit. Id quod dixit, non ad vitæ meritum, sed ad magistratum, & necessarium officium, quod eius ordinatione & cōmissione gerunt in Hierarchia ecclesiastica, respiciens. Vnde em̄ (vt eiusdem illius sanctissimi Cypriani verbis iterum loquar) hæreses & schismata oborta sunt et oriuntur, nisi dum Episcopus, qui vnus est, & ecclesiæ præest, superba quorūdam præsumptione contēnitur: & homo Dei dignatione honoratus, ab indignis hominibus iudicatur. Semper iniqua, & temerarie præsumpta, frequenter etiā iniusta falsaq; sunt, nostra de rectorū pastorumque nostrorum factis iudicia: frequēter illis affingimus, quod re vera non est: frequenter de factis eorū iniurissime iudicamus, & quæ necessario cōsilio facta sunt,

sunt, nos ea interpretamur facta aliter. Proinde hæc nostram arrogantem contumaciam cōpescere volens Christus: Super cathedram, inquit, Mosi sederunt scribæ & pharisæi, omnia ergo, quæcunque vobis dixerint, seruate & facite. Ergo, inquit, seruate & facite, quia sedent super cathedram: non quia viri sancti sunt, vt quorum vitia & peccata multa taxauerat. Dicunt enim, inquit, & non faciunt. Quorum similis si & nostrorum aliqui sint summi pastores & cathedræ præsidēs, ad te nihil pertinet. Habent iudicium suum, sed tuo iudicio subiecti non sunt: dño suo stant aut cadunt, illi districtissimam rationem reddituri de omnibus. Quin, & diuinus spiritus per Mosē etiam mortis pœnam constituit aduersus eos, qui imperio sacerdotis cathedræ præsidis obedire contemnerent: simul clare subindicans, contemptum eiusmodi pertinere ad malum & perniciem totius ecclesiæ. Nec ea in re distinxit malos præsidēs a bonis, sed constituto a se sacrosancto magistratui suum honorem, necessariamque ecclesiæ auctoritatem asseruit. Quo igitur iure vos, ecclesiæque vestras referre potestis in societatem, communionemque catholicæ Christi ecclesiæ, quia cathedra Petri diuisi, eandem oppugnatis

gnatis plusquam capitaliter & hostiliter? Quin & hoc mihi respondeas: Certum est in primis, catholicam Christi ecclesiam eandem esse & Apostolicam, vt habet Nicenæ fidei confessio, a Christo per Apostolos in omnes gentes, ad fines vsque orbis & sæculi, continuæ successionis suæ palmities extendentem. Eæ ergo solæ ecclesiæ gloriari possunt de communionē, & societate catholicæ ecclesiæ, quæ continuæ successionis serie in Apostolos & Christum, suæ institutionis originem referre possunt, & ab iisdem, Episcopatus & sacerdotij sui institutionem acceperunt: modo reliquæ catholicæ per orbem ecclesiæ in doctrina fidei consentiant, & principali cathedræ suam auctoritatem recognoscant.

Sed hæc posteriora iã hic non vrgebimus: sed tm̄ qua continua successionis serie, vestras ecclesias, vestrum Episcopatum & sacerdotium, ordinatione legitima referre possitis ad Apostolos & Christum, nunc excutiendū est. Hæc est em̄ certissima & consors sanctorū patrum omnium sententia, apud illos solos quærēdam veram Christi ecclesiam, vbi Episcopi sibi succedentes, ordinatione legitima successionis

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

nis illius suæ continuitatem ad Apostolos vsq̄e & Christum referunt. Ita gloriosus ille Christi martyr & Pontifex Irenæus libro quarto aduersus Valentinum, suorumq̄ hæreses, ijs solis presbyteris, sacerdotibus et Episcopis obediendum docet in ecclesijs, qui sui sacerdotij originē & successionē trahūt ab Apostolis. Reliquas aut̄ cōgregationes absistentes a successione eiusmodi, habēdas tanq̄ hæreticas & schismaticas. Idem docet Tertullianus libro de Hæreticorum præscript. Et propterea, per singulas pene ecclesias discurrens, primum in vna qualibet Episcopum ostendit, aut fuisse Apostolū, aut constitutum ab Apostolis, eorūve successoribus. Eum vero, qui nemini succedens, nemine ex his, qui ad Apostolos sui Episcopatus successionem continuam refert, legitima ordinatione Episcopatum dante, Episcopale sibi vsurpat officium, non posse esse membrum ecclesiæ, quantumlibet sub se congreget multitudinem aliquam populi: etiam si Dei euangelia, scripturas Apostolicas et canonicas, intemeratam fidem, & charitatis vinculum se dicat seruare cum cæteris ecclesijs. Diuus Cyprianus idem pluribus locis asserit, eos docens esse schismaticos, qui sine vlla ordinationis lege, et nemine, cui id competit, Episcopatum dante,

CONTRA MART. BUCERYM.

dante, Episcoporum sibi nomen assumunt. Quod ipsum clarissimis verbis D. Augustinus inculcat: Extra ecclesiam, inquit, sunt, qui relicto Episcopo, Dei ordinatione succedanea præcedente, aut sibi metipsis, aut semetipsos constituunt præpositos, primates, & Episcopos. Quin ille sanctus Cyprianus, ecclesiæ vnitatem ibi esse docet, vbi Episcopatus vnus est: tibi vnum Episcopatum esse, vbi ab vnitatem proficiscitur: vbi Episcopi legitima sibi ordinatione continuo succedunt a Christo per Apostolos, successoresq̄ eorum vsq̄ ad nos. Proinde in epistola ad Magnum: Ecclesia, inquit, vna est apud Cornelium Romanæ ecclesiæ Pontificem, qui Episcopo Fabiano legitima ordinatione successit. Apud Nouatianum ecclesia esse non potest, qui Apostolica ordinatione contēpta, nemini succedens a semetipso ordinatus est.

Hic te rursus quæso Bucere, mihi pro te, tuisq̄ vt respondeas, quo iure, vos, ecclesiasq̄ vestras referre possitis in cōmunionem, societatemque ecclesiæ catholicæ & Apostolicæ Christi: ad quam non pertinere, qui sacerdotij, & Episcopatus sui originem legitima ordinationis lege, & continuæ successionis

K serie

APOLÓGIA ALBERTI FIGHII

serie, ad Apostolos & Christum non referunt, ex eiusmodi catholice ecclesie, & orthodoxorum patrum certa & consona iam intellexisti sententia. Nunquid vestrum sacerdotium, vester Episcopatus, legitima ordinationis lege impenditur: nunquid hos ipsos continua successione serie referre potestis in Christum per Apostolos, successoresque eorundem? Duo hic sunt, quae vobis in controversiam veniunt: Primum, an sit vobis ordinatio sacerdotum & Episcopatus legitima. Secundum, an sacerdotes et Episcopi vestri, continua successione serie, velut per manus, suam auctoritatem acceperunt ab Apostolis. Quorum utrumque necessarium est ecclesijs, quae praeferunt communionem societatemque cum ecclesia catholica.

[Nobis, Episcopatus, sacerdotum & diaconum ordinatio legitima est, quam in illo veteri populo delineatam, expressamque a diuino spiritu, in vniuersa Christi ecclesia ab ipso sui initio, ex Apostolica traditione, usitatum videmus: quae eadem perseverat usque ad nos, ut est descripta explicataque ab illis Apostolorum discipulis, & proximis successoribus, a Dionysio ca. iij. et v. par. i. Hierarchie ecclesiasticae: a beatissimo Clemente in epistola ad vniuersos totius ecclesiae Episcopos,

&

CONTRA MART. BVCERYM.

& ordines ecclesiasticos. Ab illo quoque beatissimo Anacleto aequae Petri discipulo & in cathedra successore, in epistola ad vniuersos Episcopos per Italiam. Quibus consona scribunt Tertullianus lib. de carnis resurrectione, beatissimo Cyprianus lib. de vinctione chrysmatis, breuiter cui ordinationis ritus, venerabilis ille chorus sanctorum patrum omnium, ipsa rei euidentia, & totius orbis consensus, & concors observatio, subscribitur: tum umbra & figura veteris illius tabernaculi, atque eius sacerdotum, suo corpori solidaeque veritati adstipulatur: nempe quae cum certo consecrationis ritu, cum sacri chrysmatis inunctione, certisque symbolis & verbis sacerdotalem potestatem exprimentibus, ab Episcopo similiter legitime ordinato, & qui continua successione serie, velut per manus, auctoritatem suam accepit a Christo per Apostolos, eorumve successores: quemadmodum cap. iij. lib. ij. de Hierarchia ecclesiastica, & controversia vndecima copiosius demonstrauius. Vobis illud ipsa sacerdotum nostrum, quod tali usitatae ab initio ordinationis ritu impenditur, nihil est, quam merum figmentum ignorantium hominum, nec de sacramento, nec de re ecclesiastica quicquam intelligendum.

tum: imo nullam esse autore Christo in ecclesia dignitatis autoritatisque imparitatem aut differentiam: Christianos omnes eandem a Christo potestatem habere: omnes in eodem gradu consistere: omnes æque sacerdotes esse, sanctificatos in Christo Christianos. At quibus a magistratu, aut populo committitur prædicandi verbi, & administrandorum sacramentorum ministerium, ijs demum communi ea potestate præ alijs vti licere, quam diu ea durat ministerij commissio: sacrum chryisma, quod tele-
 ten, hoc est, sanctificationem & perfectionem a sanctis sacerdotalis nostræ functionis ducibus, hoc est, Apostolis, ab ipso rei effectu, qui in eo perficitur, sanctus ille Dionysius nominatum affirmat. In quo (vt beatissimi illius Cypriani hoc verbis dicam) gratia sacerdotalis dignitatis, autoritatisque confertur, & sine quo (vt Diuus Hieronymus loquitur) nec presbyter, nec diaconus, ius habent baptizandi, aut vlla sacramenta conferendi: Vester illius euangelij Apostolus rancidum oleum per contemptum & ludibrium appellat, & suos docet ex eo calceos inungere: nostros quoque sacerdotes, quod cum illius chrysmatis inunctione ordinati sunt, rasos vnctosque velut
 per

per opprobrium nominat.

Vides igitur Bucere, in primis etiã hac nota vos, vestrasque ecclesias excludi a communione & societate catholicæ Christi ecclesiæ, iuxta certissimam eiusdem & consonam, quam paulo ante audisti, orthodoxorum omnium patrum sententiam, quod non sit apud vos sacerdotij ordinatio legitima.

Nunc vide, an etiam tertia hac nota ab eiusdem catholicæ ecclesiæ communione, societate, & consensu excludamini. Ad eandem eos non pertinere, ex eiusdem catholicæ ab initio ecclesiæ, & orthodoxorum patrum consensu demonstraui, qui sui sacerdotij autoritatem referre non possunt ad Christum per Apostolos, hoc est, qui eandem per Apostolos, aut eorum successores non acceperunt: sed nemini succedentes, neque vlllo ex his, qui ad autorem Christum per Apostolos (quibus sacerdotalem autoritatem ille primo elargitus est, per quos et propagari eandem voluit in fines orbis & sæculi) sui sacerdotij autoritatem referre potest, sacerdotium aut Episcopatum dante. Episcopi sibi nomen assument ab his, qui sibi præpositos absque vlla ordina-

tionis lege constituunt.

Age igitur: primus ecclesiarum vestrarum patriarcha & Episcopus Lutherus est. Sunt & Episcopi Bucerus, Pomeranus, & innumeri alij. Quibus obsecro vos successistis Episcopis catholicis, quamuis in catholicis ad vos vsque ecclesijs? Quibus dantibus Episcopatum ex Apostolorum successoribus, qui legitima ordinatione, & continuæ successionis serie autoritatem suam ad Christum per Apostolos retulerunt & referunt, Episcopi aut sacerdotij nomen assumpsistis? an non ab his, qui sibi præpositos sine vlla ordinationis lege constituunt: aut ipsi vos ipsos fecistis ecclesiarum pastores & præpositos? De te & symmiltis tuis dum multa excusas, multa deprecaris, quæ a vobis per imprudentiam commissa sunt, quæ in euidentem perniciem cesserunt ecclesiæ, ipse tu ingenue confiteris Bucere, quod iuuenes, imperitique prope omnes, ad ministerium tam arduum, pastoralis nempe officij, & diuini verbi prædicandi, & ad causam tantam, hoc est, doctrinæ Christi, quam profiteamini, repurgationem, & ecclesiasticæ doctrinæ correctionem pertracti sitis: nec communionis sanctorum, hoc est, ecclesiasticæ vnitatis cõseruandæ, nec

disci-

discipline Christi & ecclesiasticæ scientiam iustam habueritis: & propterea multa temere in ecclesia commoueritis, quæ præstiterat ne attingere quidem: eaque audacia, populum, & doctrina ecclesiastica, & sacrorum reuerentia solueritis. Hoc igitur te interrogo, quis vos iuuenes tantarum rerum tam imperitos, ad tantum pertraxit ministerium? tantam vobis causam delegauit? Quis vos ecclesiarum pastores constituit? quis vobis commisit prædicandi verbi ministerium? quis vos censes fecit doctrinæ publicæ, quæ tot annis vsitata & recepta est in catholica Christi ecclesia? quæ vobis talibus, eius corrigendi & reformandi demandauit prouinciam? Lutherus ne? Et vnde illi id autoritatis competierat? Dicis, non potuisse te, vt primū ex Erasmi, deinde Lutheri libris cognouisti, quæ vera esset religio, non palam docere, & profiteri eandem. Ipse ergo tibi vsurpasti tantum pastoralis functionis ministerium, et prædicandi verbi officium. Sed quid ille? Nemo, inquit, assumit sibi sacerdotalem aut pastorem honorem, sed qui vocatur a Deo tanq̃ Aaron. Et rursus idem ille ecclesiarum tantus doctor & Apostolus, negat cuiq̃ licere sibi vsurpare prædicandi verbi ministeriū, sed n̄s demū

id

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

id competere, qui legitime ad hoc vocati, & missi sunt ab his, quibus id competit. Quomodo, inquit, prædicabunt, nisi mittantur? Et vos iuvenes, priuati, obscuri, conseruandæ vnitatis ecclesiæ, & disciplinæ Christi, & ecclesiasticæ imperiti (quod ipsi confitemini) non vocati, non missi, vos ipsos ingressistis ad tantum, tam sublime ministerium? vobis ipsis vsurpatis provinciam repurgandi, corrigendique disciplinam publicam? Et hinc nata ea, quæ adhuc durant, in religione dissidia: quia vobis hæc agentibus ac molientibus, nos obsequi nolimus, sed restitimus potius. Nunquid iniuste? vt qui vobis ipsis confitentibus, multa temere commouistis in ecclesia, quæ præstiterat ne attingere quidem, atque ea audacia solueritis populum a disciplina ecclesiastica, & sacrorum reuerentia? Ita ne vnquam istorum te pudebit Buce-re? An quisquam ista legens, te mente constare crediturus est? Adhuc perpetuo iactabis societatem, communionem, & cōsensum catholicæ Christi ecclesiæ? Nihil est, quod hic ad consuetas patribus vestris aduersus catholicos tergiuersationes recurratis, & dicatis eundem vos patrem Deum agnoscere, eundem eius filium dominum nostrum Iesum

CONTRA MART. BUCERVUM.

Iesum saluatorem habere, eundem vtriusque spiritum sanctificantem adorare vna cum patre & filio: syncera Christi sacramenta apud vos esse: eandem legem & doctrinam fidei: easdem scripturas euangelicas, Apostolicas & Propheticas, & in charitatis & fidei communionem coniungi cæteris Dei filijs. Nam præterquam, quod hæc falsissime iactantur a vobis, quæ admodum non semel in præcedentibus, copiosius autem in alijs plærisque lucubrationibus nostris demonstrauiimus, & in quam multis & in quam grauibus pugnatís cum doctrina fidei catholicæ ecclesiæ, euidens fecimus. Vt tamen vniuersa hæc ita se haberent, vt dicitis, vel eo solo nomine ad Christi ouile, hoc est, catholicam eius ecclesiam pertinere non potestis, quod quem ille suis ouibus omnibus pastorem & rectorem constituit, Petrum & qui eius locum apud nos obtinet, non agnoscitis: sed capitale cum eo bellum gerendum vobis desumpsistis. Quod furore sacrilego vos separastis a Petri cathedra. Deinde & vel hoc solo nomine, quod apud vos legitima ordinatio sacerdotij non sit. Postremo, quod sacerdotij vestri auctoritatem referre non potestis per continuam successione seriem, ad CHRISTVM per Apostolos:

stolos: sed ipsi vos ipsos fecistis pastores & præpositos, aut absque legitimæ ordinationis lege ab his, quibus id a Christo mandatum est, Apostolis, eorumque successoribus assumpsistis sacerdotij & pastoralis dignitatis nomen & officium.

Nihil proinde cætera, quæ falso iactatis, vobis prodesse possent, etiamsi adessent omnia: imo etiam quantumlibet alioqui viueretis laudabiliter: sed solo hoc scelere, quod a corporis CHRISTI vnitate seiuncti estis, alieni quoque estis ab illa triumphante Hierusalem, ad quam, nisi ex hoc Christi regno & ouili (cui Petrus pastor & rector præfidel, cuius cathedra est supremi iudicij solium, quod nobis in eodem Christus constituit) nulli patet aditus: sed ira Dei super illum est, quisquis se diuiserit ab hac ecclesia. Macula enim huius diuisionis & discordiæ, vt beatissimus Cyprianus hoc verissime docet, nec purgatur confessione, nec abluitur sanguine. Sed hæc est (vt idem Cyprianus nos admonet) antiqui illius serpentis astutia: vt quos apertis persecutionibus per tyrannos, apostatas, & Christiani nominis persecutores capere non potest, eosdem ipsos occultis ac-

cessi-

cessibus adrepens, sub prætextu Christianæ fidei et pacis, sub ipso Christiani nominis titulo fallat incautos: inueniens hereses & schismata, quibus subuertat fidei veritatem, et corporis Christi vnitatem corrumpat: vt quos detinere non potest in viæ veteris cæcitate, circumscribat & decipiat noui itineris errore: rapiens de Christi ecclesia homines, etiã eos, qui sibi non videntur deserere ecclesiam Christi: et dum sibi videntur iam appropinquasse luminis lucemque exortam sibi illuxisse, & se tenebras, et regionem vmbre mortis euasisse, alias nescientibus tenebras rursus infundant, vt nec cum Christo, nec cum illius lege, nec cum euangelio reuera consistant existimantes tamen sese habere Christi doctrinam, veramque euangeliorum fidem, & apud se esse sanctam, catholicam & Apostolicam ecclesiam, cum sint cæci, & in tenebris.

Sic ergo per hæreticos & schismaticos, in angelum lucis transfigurat se angelus satanæ, subornans suos ministros quosdam, velut ministros Christianæ fidei & iustitiæ, qui propinent noctem pro die: perfidiam sub prætextu fidei: Antichristum sub CHRISTI vocabulo: odium

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

ac diuisionem contra CHRISTVM, eiusque ecclesiam, sub titulo Christianæ charitatis & fidei, vt dum verisimilia mētiuntur, veritatem ipsam orationis sublimitate frustrentur. Hæc atque eiusmodi Cyprianus ille, aduersus patres & proauos vestros verissime dicens, etiam vos illorum germanos filios velut graphice descripsit. Quin & causam, quæ & illos decepit, nec minus vos decipit explicans, eam affirmat, quod non est vobis cura veritatis ecclesiasticæ: nec vnde eius origo. & caput pendeat, inquiritis, quod ipsum tamen omnibus sit obuium ex doctrina cœlestis euangelij, in quo ita loquitur dominus ad Petrum: Ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferorum non vincunt eam. Tibi dabo clauēs regni cœlorum, & quæcunque ligaueris super terram, erunt ligata & in cœlis: & quæcunque solueris super terram, erunt soluta & in cœlis. Et eidem post resurrectionem suam dicit: Pasce oues meas. Et quamuis Apostolis omnibus post resurrectionem suam, parem dimittendi peccata potestatem tribuerit, dicens: Sicut misit me pater, & ego mitto vos. Accipite spiritum sanctum. Si cui remiseritis peccata

CONTRA MART. BVCERVVM.

peccata, remittuntur eis, si cui tenueritis, tenebuntur eis: Tamen inter eos ipsos, etsi alioq̄ pares, quo manifestaret ecclesiasticæ vnitatis caput & originem, eandem ab vno incipientem in Petro disposuit. Quam qui non tener, quomodo, inquit, tenere se fidē credit? quomodo se esse in ecclesia Dei cōfidit? Extra eam domum, cuius Petrus rector pastorque constitutus est, & quam nobis arca Noe deliniauit, quicumque agnum comederit, profanus est, inquit orthodoxus ille Hieronymus, & peribit ingrudente diluuiō, quisquis intra eam seruatus non fuerit. Videte proinde, quam recte vobis, miserisq̄, quos in sectas vestras pertraxistis, consulueritis. Qua denique veritate Bucere, extrema illa tua, quod ad hanc partem attinet, peroratio nitatur, qua affirmas paratos vos, non amplecti modo & promouere, quicquid ad instaurandam verissimam ecclesiæ vnitatem, & ecclesiasticam disciplinam facere vllō modo possit: quin & summa cura, & fideli opera pridē vos iam elaborare, vt hæc cognoscantur recipianturque ab omnibus, & nos exhortaris, vt hic vos sudātes, qui nostrum, hoc idem ipsum digno conatu studeamus, saltem vos socios non aspernemur, hanc nobis curam religiosis verbis inculcans. Sed vtinam

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

vel nunc tandem Bucere (quam ignorasse te fatearis, cum primum hanc tibi prædicandi euangelij Lutheram desumeres prouinciam) vnitatis ecclesie aut communionis sanctorum (vt tu loqui maioris) conseruandæ veram scientiam didicisses. Vtinam vel nunc demum intelligeres, vnde pendeat, in quo consistat, & quo pacto conseruari possit vigor disciplinæ publicæ. Nam intellexisses vtique, quam longe abest a vero tua assertio, qua affirmas, paratos vos, non amplecti modo, sed & promouere, quicquid ad instaurandam verissimam ecclesie vnitatem, & ecclesiasticam disciplinam villo modo facere possit. Intellexisses, vt vobis potius persuadere debuissetis, vt abiecto furore inconsulto, temerario & pertinaci (quo vos separastis a communionem & societate catholicæ ecclesie, quo vnitatis eiusdem caput & originem impugnatis, quo tollitis vinculum, energiam & efficaciam omnis disciplinæ ecclesiasticæ) humili errorum vestrorum confessione ac recognitione, supplices recurreretis ad gremium matris ecclesie, quæ vos obujs vlnis lætabunda & gratanter exciperet: & nos super fratrum nostrorum reuersione ac salute læticiæ suæ socios haberet. Vt vero speres ita id posse fieri, vt relicto

CONTRA MART. BUCERVM

cto illo Christi ouili (in quo Petrus Christi omnium pastor, rectorque constitutus est) relicto illo ecclesiasticæ vnitatis capite & origine, diuisi ab illa principali ecclesie cathedra, transfugere etiam ad vos nobis persuadeas, & vobiscum vna hæreticos & schismaticos effici, vestrum sequi ducatum ac magistratum, fieri prorsus non potest. Et hæc quidem de causis dissidiorum, quæ in religione adhuc durant in ecclesia, sufficere mihi posse videntur. Ex quibus, quam sit aliena a veritate Buceri sententia, quæ in nullo cohærens, sed multis modis secum pugnans eiusdem oratio, quam falso iactet perpetuo, se cum suis communionem & societatem catholicæ ecclesie mordicus tenere, eius consensum in omnibus se perpetuo sequi, in quam certo denique damnationis periculo agant omnes, qui Lutheri se addixerunt magisterio, sectæ, & euangelio, nunc euidentis factum existimo.

Qua ratione hæc in religione dissidia tolliqueant, & ecclesie in piam reduci concordiam, Buceri sententia.

Non

Non male suadet, inchoandum nobis omnibus a sincera peccatorum nostrorum poenitentia. Quandoquidem ea sunt, quae sicut inter Deum & nos, ita inter nos ipsos distractionem faciunt.

Deinde assumit, non nisi inter Dei filios, & in istis, quae vere a domino tradita sunt, consensionem posse constitui. Cum istis vero, qui ex Deo nati non sunt, quos non agit Christi spiritus, eis qui Christi esse volunt, nihil esse posse in religione commune, sed cum illis irreconciliabile, & irremissibile ipsis bellum gerendum. Proximum igitur esse, ad faciendam in religione concordiam affirmat, ut quicumque Christi esse volunt, inter se mutuo inquirant, agnoscant, complectantur, omnesque non filios Dei caueant ac fugiant. Hos solos vult conuenire in synodum, praesertim eos, qui ex his, vel docendi, vel gubernandi munere, seu civili, seu ecclesiastico funguntur, etiam inuitis & reclamantibus summis sacerdotibus, hoc est, omnibus, qui religionis sibi primam & iudicationem & gubernationem vendicant, nihil morati successionem & auctoritatem, quas iactitant.

Neque esse cum illis conueniendum vel tractandum

tractandum de religione, qui nobis cognosci non possunt Dei filii, & praediti Christi spiritu. Nam peccatoribus in concilio iustorum locum patere non debere. Hos, inquam, solos Dei filios, & Christi spiritu praeditos, moderatores praesertim doctoresque, utrumque vult conuenire in Christi nomine, & scripturas sacras in manus sumere, & bona fide scrutari, quas solas sufficere vult ad tollendas omnes controuersias, nec esse eas, ut ait blasphemare impios, velut cereum quendam nasum in omnem sensum flexiles, sed vnum certumque, & eum certissime familiarissimeque docere. Tamen si quid veteres ecclesiae crediderint, quid obseruarint, quid in omni vita sectatae sint (quod ex sanctorum patrum scriptis intelligitur) istis illis negligendum non esse, sed studiose inquirendum.

Mentiri illos, qui affirmant, non licere nobis sine Romani Pontificis assensu concilium cogere, aut quicquam de religione statuere, quod non ipse vna cum alijs nationibus simul approbet. Nam quod cum scriptura non conuenit, nec est traditum ab initio, & obseruatum bonis ecclesiae temporibus, id admittere, nec ius, nec fas esse. Contra,
M quod

quod docuit & instituit Christus, cum per se, tum per Apostolos suos, quod religiose coluit pia antiquitas, id amplecti & consecrari esse necessarium omnibus, qui Christi esse volunt, & reſſe- re fugereque, quicquid est ab eo dissentaneum.

Quæ vero a domino commendata atque instituta sunt, nec rudes latere posse, si ea, inuocato Christi spiritu, in scripturis, & sanctorum patrum monumentis sincero studio inquirent. Nemi- ni enim petenti in fide non dari a patre cœlesti bonum spiritum, nec cuiquam non recludi mox ista mysteriorum Christi adyta, quisquis prece, & vero faciendæ voluntatis Dei studio ea pulsa- uerit. Solere quidem vocari semper ad generales synodos Romanos Pontifices, dum veros ea eccle- sia Pontifices habebat, ut primos inter patriarchas. At non licuisse, nisi Romani Pontificis accedente autoritate, etiam generales synodos indicere & ce- lebrare, id esse vanissimum constare omnibus, qui norint historias ecclesiasticas, & in veterum monu- mentis vel mediocriter versati sunt: ad Eusebium, & ecclesiasticam historiam tripartitam se referens. Quin & cõtradictiones Episcoporum Aphricano- rum introducit, & sub beatissimo Cypriano, & po-
sterio-

terioribus tēporibus, aduersus appellationes trāſ- marinas, eorum nempe, qui a legitima Episcoporum synodo pro suis criminibus in Aphrica con- demnati fuerant, ubi & accusatores, & testes sui cri- minis præſentes habuerunt. Esse etiam Niceni con- ciliij canones, quibus sit statutum, eos, qui se alicuius conciliij sententia inique premi putarent, ad ma- ius frequentiusque concilium, non ad Romanum Pontificem appellarent. Quæ omnia, absque repe- titionis tædio, cum hæc ipsa excutiemus, com- mo- dius explicabimus.

Imo ipsos esse canones Apostolicos indubitatae fidei, quibus præcipiatur, ut quotannis in qualibet prouincia binæ synodi habeantur, & in qualibet na- tione, quoties id necessitas postulauerit. In quibus, quicquid constituerint pro veritate contra menda- cium, pro sinceritate disciplinæ contra omnē disso- lutionem morum, id ipsum tam ratum, ac firmum haberi vult oportere, ut rescindi non possit, nec per Rom. Pontifi. Quin & olim reges pios, verosque Prophetas, de restituenda religione, nihil prorsus cum sacerdotibus, suiq; temporis impijs cõstituere potuisse, sed coactos ecclesiam Dei cogere & instau-

rare, omniaque cum ijs tractare, quos ad id animā uerat Deus. Et in nostra quoque Christiana ecclesia, persecutionum temporibus, quas ecclesiæ sunt perpeſſæ ab hæreticis, orthodoxos tū ex clero, tum ex plebe, velut conſpiratione contra impios & hæreſi infectos Episcopos, facta, ad ſanam Chriſti doctrinam, & ſancſtam in ea cōmunionem tuendam, per ſe congregari ſolere, & de religione conſtituere, quod ipſis videbatur neceſſarium. Ita neque hodie quicquam dubitandum pijs eſſe, oportere nobis, licet inuitis & reclamantibus ſummis ſacerdotibus, hoc eſt, omnibus, qui primam ſibi autoritatis, dignitatisq; prærogatiuam in eccleſia vendicant, qui primam in omnibus, quæ ad religionem pertinent ſibi iudicationem præſumunt: nihil morati ſucceſſionem & autoritatem, quas iactant, ut quos omnes pro illa ſua Chriſtiana modestia dicit natos ex diabolo, atq; eius opera facere, nec colligere cum Chriſto, ſed diſpergere cum ſatana.

Qui in cathedra Moſi et Apoſtolorum ſederint, hoc eſt, doctrinam Moſi & Apoſtolorum tradiderint, hos, inquit, libenter audiemus, quicquid uiuāt. At ſi qui aliud, quam hi ipſi Prophetæ & Apoſtoli, euange-

euangelium afferunt, vel qui, ut id, quod illi nobis attulerunt, extingatur, nihil prorsus intentatum relinquunt, hos anathema nobis habendos, & ut lupos rapaces, Antichriſtosque nobis fugiendos eſſe.

Et haecenus quidem, qua ratione graſſantia hæc in religione diſſidia tolli, & eccleſiæ in piam concordiam reduci queant, Bucer ſententiam explicauimus, non paulo tamen, quam ille, & compendioſius, & ordinatius, & luculētius, ut qui idem terque quaterque ad nauſeam uſq; repetit. Ad hæc oratio omnis, ſtudio inuoluta, & uelut ſine ſcopo currens, obſcuriſque falſa inuoluens, vnum hoc moliri uidetur, ut lectorum oculis fumos inijciat, quo uideatur ad concordiam conferens dixiſſe aliquid, cum dicat nihil, aut ſi quid nihilo minus dici poteſt: euidenter falſa audaciſſime aſſumens & impudentiſſime aſſeuerans: deinde concludens ad ea media, quæ ſunt a re alieniſſima, plane impracticabilia, imo prorsus impoſſibilia, & quæ ſeiſa euidenter elidunt, & cum ijs, quæ bonis eccleſiæ temporibus, a ſancſtis illis patribus noſtris, in ſimilibus cauſis uſitata & obſeruata ſunt, euidenter pugnant.

gnant. Quæ ut tu etiam lector, qualia verissima sunt, etiam clarissime intelligas, nunc dabo operam, & certo efficiam, modo sepositis tantisper affectibus, qui ex partium studio oriri solent, vni interim veritati aures, mentemque accommodes.

Excussio explicatæ nunc Buceri sententiæ de ratione, qua & tolli dissidia, quæ in religione sunt, & ecclesiæ in piam concordiam reduci queant.

Ecclesiam Christi esse societatem Christianifidelium, eamque vnam, catholicam, & Apostolicam, ex confessione Nicenæ fidei indubitatum est. Quamquam alioqui nulla societas, nisi vinculo vnitatis alicuius, possit subsistere. Inter multos vero, nec vnitatem, nec societatem posse constare, nisi alicuius ordinis vinculo in vnum contineantur, ut per se notum est, ita alibi a nobis, nec vno loco euidenter demonstratum est.

Nec est hæc societas tantum inter paucos aliquot

quot Dei filios, qui CHRISTI aguntur spiritu, & regno supernæ beatitudinis adscripti sunt, quam & nos (qui peccatores sumus, & quotidie cadimus, aliquando surgimus, & in timore ac tremore salutem nostram operamur) sperantes in infinita Dei bonitate ac misericordia, incerti tamen quis hinc nos exitus maneat, nihilominus ecclesiasticam societatem non deserimus: sed in ea, sub disciplina publica, sub rectorum pastorumque eius obedientia viuimus.

Illi vero, ex quibus solis aduersarij constructam ecclesiam volunt, & nos, & seipsos latent, nec sese agnoscunt mutuo, sed in diuersis forte mundi angulis delitescunt. Sed est hæc societas inter omnes, qui CHRISTO nomen dederunt, eius familiæ adscripti sunt, in eius domo, & ouili se continent. Quod ut faciant necesse est, ut in his, quæ ad societatem eam, hoc est, religionem pertinent, vniuersæ societati consentiant, & magistratus, summos præsertim, qui in ea nobis constituti sunt, religiose reuereantur, & obedienter agnoscant. Nam quod etiam peccatores, qualis fere nemo inter nos aliquando non est, eius societatis pars sunt

sunt & permanent, quousque & ipsi se inde sacrilego furore diuidunt, aut ab ea eijciuntur ob rebellionem, aduersus magistratus eius & contumaciam. Id tam cernere licet per se ex ipsa rei natura, ex qua necessario est constituta ecclesia, quam ex clarissima Christi doctrina, qui eam subinde decem virginibus comparat, quarum est medietas fatua, & peccatores, qui ecclesiasticæ societatis membra, & pars sunt. Quod & hos tamen vult argui, corripi, & seueritate publicæ disciplinæ coerceri, patet ex Apostolica quoque & totius ab initio ecclesiæ consentiente doctrina, & obseruatione (qua hæc etiam publicos peccatores, sua tamen membra agnouit: pro eis piam sollicitudinem gessit, velut mater filios admonuit, corripuit, & in eorum emendationem, aliorumque terrorem & exemplum, seueritatis & districtiois specimen edidit). Quæ tametsi nulli Christifideli non sunt euidentissima, tamen ob impugnantium nos hæreticorum pertinaciam atque impudentiam, alibi, nec vno loco, a nobis irrefragabiliter demonstrata sunt. Vnde est euidentis, quam euidenter falsa, quam impia atque impudens sit Buceri assertio, qua in hac quoque de tollendis, quæ nunc sunt in
reli

religione, dissidijs, faciendaque ecclesiarum concordia, toties affirmat, imo velut fundamentum suæ sententiæ constituit: Non posse, nisi inter Dei filios, & qui eius spiritu aguntur, eiusque opera perficiunt, vllam in his, quæ ad religionem pertinent, consensionem constitui, nihil his, qui CHRISTI esse volunt, posse cum illis in religione commune esse, sed necessario cum illis & irremediabile, & irremissibile bellum gerendum. Nam quam diu inter quos societatis ecclesiasticæ ius conseruatur & constat, tam diu perdurat in his, quæ ad religionem pertinent, consensio. Quid enim, si quis nostrum alicui peccato succumbat, nunquid propterea a religione, & vniuersis, quæ ad eam pertinent, ecclesiasticis sacramentis, vniuersaque denique religiosa ecclesiarum societate, alienus est? nunquid sacerdos, si cui sit peccato obnoxius, non baptizat? non dimittit peccatis peccata his, qui remissionem eorundem, vt oportet, quærunt? non consecrat panem & vinum in Christi corpus & sanguinem? Misera sane foret, & suæ salutis plane incerta ecclesiasticæ societatis conditio, suo illo autore et opifice prorsus indignissima, perpetuis, irreconciliabilibus, & irremissibilibus
N mis

missibilibus agitata bellis, seditionibus, idque Andabatarum more, qui in tenebris dimicant, & coecis vniuersa miscent tumultibus: quando de nemine, quod vere sit Dei filius, & Christi spiritu agatur, omnino certi sumus, ac ne de nobis ipsis quidem.

Sed aduersariorum tam stupendam temeritatem, qua ecclesiarum dispensatores, Pontifices, & Episcopus vniuersos, quos nunc habet ecclesia, imo & cæteros omnes, qui ab impia eorum doctrina dissentiunt, pronunciant natos, non ex Deo, sed diabolo: non CHRISTI, sed satanæ agi spiritu, Paulus apostolus vehementer redarguit: qui non solum non vitam, sed nec administrationis eorum rationem vult inquiri a subditis, sed velut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei reuerenter haberi. Nam cum de sacrorum & verbi ministris, eorumque (quod ad vitæ dignitatem spectabat) inæqualitate & differentia præmisisset: Vnde carnales quidam, etiam sacrorum, quæ per illos ministrata erant, imaginabantur inæqualitatem & differentiam. Sic vos, inquit, existimet homo, vt ministros
Christi

Christi, & dispensatores mysteriorum Dei. Hic iam quaeritur a vobis inter dispensatores vt fidelis quis inueniatur. Mihi autem pro minimo est, vt a vobis iudicer, aut ab humano die. Sed neque meipsum iudico. Nihil enim mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum. Qui autem iudicat me, dominus est. Itaque nolite ante tempus iudicare, quoad usque veniat dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, et tunc laus erit vnicuique a Deo.

Vides, vt tantus ille Apostolus non tulerit subditorum, non solum de vita præpositorum suorum, & ecclesiæ rectorum, tam temerarium, tam iniquum, tam atrox, quale hi tanta impudentia de omnibus proferunt, iudicium, qua eos filios diaboli pronunciant (quorum tamen multorum, si e propinquo & interne spectetur, longe magis quam ipsorum vita, Christum exprimit) sed nec in rationem administrationis eorum inquirere, sed velut Christi ministros, & dispensatores mysteriorum eius vult eos reuerenter haberi, vult honorari ministerium & officium, non vitam iudicari a subditis, vnde nihil pendet mysteriorum

Christi, quibus ministrandis illi præsumunt, efficacia. Nam quam sit fallax, & incertum etiam nostrum ipsorum de nobis ipsis iudicium, idem ipse non tacuit: Nihil enim mihi sum conscius, inquit, sed non in hoc iustificatus sum. Qui autem iudicat me, dominus est. Itaque nolite ante tempus iudicare, quoad usque veniat dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium. Quid igitur tibi frontis est Bucere? Quid tibi consonat cum Paulo apostolo? Tu vniuersos dispensatores mysteriorum Dei, Pontifices & Episcopos, quos modo habet ecclesia, non solum dispensatores minus fideles, sed natos ex diabolo pronuncias: agi non CHRISTI, sed satanæ spiritu. Sed ille Christi spiritus, tam temeraria, tam iniqua, tam atrocitas iudicia de proximis, imo de pastoribus & præpositis nostris non suggerit. Tamen quid habes, quod eos omnes tam inimico, & crudeli iudicio subijcis? Scio non inspectam tibi vitam omnium, de quibus tam hostiliter pronuncias. Scio etiã multorum, quam tua sit, vitam multo meliorem esse, et quæ syncerius Christum exprimit. Quid habes igitur? Scilicet, quia pie & euangelice, vestrae aduer-

aduersantur doctrinæ & sententiæ. Qua tamen in re, ipse tecum aperte pugnas, & aduersaris tuæ, & vestrorum fidei confessioni, quam Augustæ professi estis, & adhuc tueri videmini. In ea siquidem agnoscitis, & tribuitis Episcopis autoritatem cognoscendi de doctrina (si quæ noua exurgens vocatur in controuersiam) an cum euangelio consentiat, an vero pugnet: & reiijcendi, quam dissentire iudicauerint. Qua in re, confitemini ecclesiis ipsdem ex iure diuino obedientiam debere, iuxta illud Christi: Qui vos audit, me audit. Si vobis ipsis confitentibus, ad Episcoporum autoritatem pertinet, vt cognoscant de doctrina qualibet, quæ vocatur in controuersiam, an consentiat cum euangelio, an vero pugnet: & reiijciant, quam dissentire iudicauerint: Si insuper vos illis, ex iure diuino hac in re obedientiam debetis, quid ipsdem indignamini, quod suo officio defuncti sunt? nunquid propterea filij sunt diaboli? An non vos ipsos potius demonstratis diaboli filios, quod detrectatis obedire eorundem sententiæ & iudicio, cui vestra ipsorum confessione ex diuino iure tenemini obnoxij: ludicarunt Episcopi, & imprimis Episcoporum summus & totius rector ecclesie,

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

clesiæ, vna cum sacerdotali concilio secum seruiens
 tum domino in cathedra Apostolica, quam pri-
 mam ac principalem ecclesiæ suæ constituit. Iu-
 dicarunt, inquam, hi omnes, quas vos affertis no-
 uas doctrinas, vt pias & euangelicas, pugnare cum
 Christi euangelio: & contra, illi consentire, quas
 vos traducitis, vt impias. Quid igitur non de-
 fertis Episcopali illi cognitioni, iudicio, & senten-
 tiæ? quid alienas partes inuaditis? quid vobis ar-
 rogatis, quod ad Episcopalem autoritatem iure
 diuino pertinere etiam ipsi vos confitemini? Quid
 Episcopale iudicium ad vestrum reuocatis iudici-
 um? Quod si ita vobis facere liceat, quando obse-
 cro tenebimini obedire Episcopali iudicio & sen-
 tentiæ, quam profert de doctrina aliqua, & eam vel
 damnat vt pugnantem, vel probat vt consentiētem
 euangelio? Si dixeritis, quando vere pugnantem
 damnat, & vere consentiētem probat: verum si quid
 contra euangeliū doceat, tunc ecclesias habere man-
 datum Dei, quod obedientiam prohibet.

Sed hoc ipsum erat quod quærebatur, & contro-
 uertebatur inter quosdam de doctrina aliqua, pu-
 gnaretne, an consentiret euangelio. Et ne istiusmodi
 pugna

CONTRA MART. BUCERVM

pugna & controuersia inter aliquos, ecclesiæ et fidei
 in eadem vnitatem scinderet, vt ad viuam aliquam,
 nempe Episcopalem autoritatem eius rei spectaret
 cognitio, agnouistis necessariam, cui etiam diuino
 iure subiectas ecclesias, & Christifideles cōfitemini.
 Quod si post prolatum illud iudicium, licebit his, q
 eam controuersiam introduxerunt in ecclesiam, æ-
 que vt antea a se dissentire, & inter se contēdere, pla-
 ne frustratoriam, imo ridiculam ea in re autorita-
 tem & cognitionem Episcopalem facitis. Quem e-
 nim vnquam proferetis casum, in quo Christifide-
 les, hac ipsa in re Episcopali cognitioni, & iudicio
 tenebuntur acquiescere? An quando doctrina, quā
 probat, vere consentit euangelio?

Quid si vere consentiat, & tamen vobis dissen-
 tire videatur? An quicquid vobis videtur, necessa-
 rio verum est? Certe non esse, luce meridiana clari-
 us demonstrauius, imo ipsi vos re ipsa demon-
 strastis, etiam nobis tacentibus. An tibi Bucere, vt
 alia innumera taceam, aliquando visum non est, Sa-
 cramentariorum illam execrandam impietatem, <sup>Sacra-
mentari-
us Buce-
rus.</sup>
 tam euidenter pugnantem cum Christi euange-
 lio, & omnium orthodoxorum ab initio patrum
 cer-

certissima sententia conuenire cum Christi euangeli-
gelio: An non eiusdem impietatis doctor, assertor,
& disseminator extitisti tu vna cum symmictis tuis,
apud Argentinenses tuos & alios: Quid igitur, nū
tibi nunc idem videtur: an non iam cōfiteris & in-
telligis nobiscum, Christi consonare euāgelio, in eu-
charistia esse veritatem corporis Christi & sangui-
nis: Adhuc non vides, quam vos ipsos hic ridicu-
los facitis, quam ipsi vosmetipsos, quid intelligatis
& velitis, non intelligitis: Sed vt reuertamur, vnde
paululum excurrit oratio, ad excutiendam senten-
tiam tuam, qua ratione & tolli possint, quæ in reli-
gione nunc grassantur diffidia, & ecclesiæ renouari
in piam concordiam.

Assumis, nisi inter Dei filios, & qui Christi spiri-
tu aguntur, in his, quæ ad religionem pertinent, v-
lam consensionem esse nō posse: quinimo istis ipsis
cum his, qui Dei filij non sunt, nec Christi spiritu a-
guntur, irreconciliabile atque irremissibile bellum
gerendum necessario. Habet hæc Christi domus,
& familia etiam carnales non paucos, & qui ab o-
peribus carnis (quibus a regno Dei excludi ea fa-
cientes affirmat Apostolus) immunes non sunt:
ad

ad quos reducendos corrigendosq; eiusdem domus
disciplina publica uigilat. Habet & suos ægrotos &
infirmos, quorum curæ ut parata eadem habet reme-
dia, ita ut illis omni cum dexteritate intendant, præ-
positorum officium exigit. At non omnes illi, his ui-
tijs, his morbis pro tempore subiecti, sunt dei filij se-
cundum præsentem iustitiam, ut qui non dei, sed cō-
tra carnis potius & diaboli opera perficiūt: nec egro-
ti illi & infirmi semper aguntur a Christi spiritu, sed
sæpe suæ infirmitati succumbunt: Præcipit nihilomi-
nus Christus, & instantissime exigit, pacem seruari
in sua domo & familia: In quam tu contra Bucere, ir-
reconciliabile, & irremissibile bellum introducis in-
ter eos, qui Christi spiritu acti, dei opera faciunt, q̄ re-
liquorum comparatione pauci sunt, & inter carnales
hos e regione, qui auscultant mundo, carni, & sata-
næ: nec tamen propterea ecclesiasticæ familiæ socie-
tatem deserunt. Huius tam pertinacis atq; intestini
belli, in eadem societate & familia, quis tandem ex-
pectari posset nisi funestissimus exitus, etiam in filio-
rum dei, quos tu fingis, ut paucissimorū ad reliquos
comparatione, cessurus perniciem: Tu affirmas, nul-
lam inter hos constare posse cōsensionem in his, quæ
ad religionem pertinent. Potest ne quicquam dici aut

cogitari magis pugnās cum Christi doctrina, & euāgelio: Sed uestro more facis, quod uelut legislator quidam ista nobis, sola nudaq; asseuerandi audacia atq; impudentia obtrudis. In quibus sane miror, si te ipsum intelligas. Supra demonstraui ueram religionem, in uera dei cognitione, & uerō pioque cultu eiusdem consistere. Christifidelis per orthodoxam fidem, & diuinarum scripturarum diligens, & fidele studium, ueram dei cognitionem iam affecutus, si sibi per humanam infirmitatem excidens, carni aut diabolo auscultet, & contra legem dei committat aliquid, non propterea ab ea, quam iam pridem ex auditu, & diuinarum scripturarum diligenti studio assequutus est, uera Dei cognitione excidit. At ea prima religionis pars est. Constat igitur euidenter falsum esse, inter eos qui uere Dei filii sunt, eiusq; opera perficiunt, & eos, qui a mundo seducti & satana, carnis opera faciunt, nullam consensionem esse posse in his, quæ ad religionem pertinent: Nisi uera Dei cognitio, & sincera doctrina fidei (quæ iam dudum acquisita, per mortale peccatum non amittitur) ad religionem non pertineat. Quam certum est esse usui maximo, ad tollenda hæc in religione dissidia, & sarcendam ecclesiarum pacem & concordiam,
apud

apud quēcumq; demū inuenta fuerit quamuis peccatorem, modo illi ex animo hæc dissidia displiceant. Quæ tamen displicere quā plurimis, qui tam arroganter de se, aliisq; statuere & iudicare non præsumunt, uel ex me ipso, mihi certo est cognitum. Horum (tametsi pro tempore peccatorum) operam, ad id quod quæritur multo utiliore, efficaciorēq; non dubito, quā multorum uere dei filiorum, si modo hos ipsos daretur internoscere, sed simplicium, & qui in diuinis scripturis & sincera doctrina fidei perinde eruditi & exercitati non sunt. Quin stat etiam alteram illam ueræ religionis partem (de quo id minus apparet) nempe pium Dei cultum, in peccatores congruere. Nam peccator eatenus quis est, quo adusque per ueram pœnitentiam, & ad Deum sinceram conuersionem, eidem reconciliatus est. Stat autem, ut in ipso conuersionis huius actu existens, Deum pie & humiliter colat, atq; eo cultu a deo peccatorum suorum ueniam impetret.

Sed quid est hoc? Vis hos uestros Dei filios, & quotquot Christi esse uolunt, ut inquirent se mutuo, agnoscant & complectantur, omnesque non filios
O ij dei

dei caueant & fugiant. Qui ita fieri potest? Quo pacto se inquirere, mutuo agnoscere, & complecti possunt hii dei filij, & qui Christi spiritu aguntur: quando nec de se ipso quidem, etiam qui uere talis est, satis secure pronunciat. Nihil, inquit ille tantus Apostolus, mihi sum conscius, non tamen in hoc iustificatus sum: sed qui me iudicat, dominus est. Imo quanto quis uerius est dei filius, tanto profundiori humilitate id ipsum in se non agnoscit: sed se potius suspectum habet in omnibus, & ignorat sinistra eius quod dextera faciat. Vnde ergo huic uere humili tanta arrogantia, ut se ante omnes dei filium certo statuens, etiam de alijs hoc temere iudicare præsumit, quorum secreta cordis sibi cognita non sunt? Multi sane, quod ad uitæ externæ speciem attinet, Christi esse uidentur, qui tamen reuera Christi non sunt. Quæ ergo erit horum dei filiorum temeritas, ut contra euidentem Apostoli sententiam sibi arrogant, ante tempus iudicare de alijs, antequam ueniens ipse dominus illuminet abscondita tenebrarum, & reuelet secreta consilia cordium? Quæ denique ista horum dei filiorum uestrorum erga proximos omnes, quos ecclesiastica adhuc domus & familia continet, uera Christianaque charitas, ut uniuersos, quos temerario illo suo, iniquoque iudicio

cio non dei filios iudicant eos uniuersos, uelut pestem aliquam caueant & fugiant: imo cum eis bellum gerant irremissibile & interminabile. Nunquid ita hos Christus docuit & Apostoli? An ille peccatorum fugit societatem & consortium? Et quoties respondit pharisæis illis, qui idem prætendebant, quod nunc nostri aduersarij, se iustos & dei filios, criminantibus, quod cum publicanis & peccatoribus uersarentur, se potius missum ad peccatores, quam iustos istiusmodi in oculis suis, & qui alios peccatores iudicarent superbo, temerario, præsumptoque iudicio? Numquid illi bellum irreconciliabile, atque irremissibile gesserunt cum peccatoribus: quos tamen uerius, quam hii nostri, internoscere poterant: & non potius omnibus sunt facti omnia, ut omnes lucrifacerent?

Quid denique? Hos solos suos dei filios uult Bucerus conuenire in publicam totius Germanicæ nationis synodum, præsertim eos, qui ex his uel docendi uel gubernandi munere, seu civili, seu ecclesiastico funguntur: uult eos solos inter se tractare & conuenire debere de his, quæ ad religionem pertinent, exclusis ab ea tractatione omnibus, qui nobis cognosci non possunt dei filij.

Sed qui hæc fieri Bucere poterunt? uellem id quoque clarius explicasses nobis. An hii ultro & soli, etiam non uocati conuenire debeant in synodum, & harum rerum cognitionem, tractationem, definitionemque, sua sibi autoritate usurpare, exclusis inde cæteris omnibus? & quicquid statuerint uniuersæ tantæ nationi, imo uniuersæ ecclesiæ, uelut necessario sequendum, obtrudere? Hac sola uia tollentur, quæ sunt in religione dissidia, & ecclesiis sua sarcietur cõcordia? Ego sane nihil uideo, si non hæc ipsa uia triplo atrociora bella inueheret in ecclesiam. Quomodo enim Christifideles cæteri, qui meliori forte, quã tui iure sunt Dei filij, aut ad hæc tractanda, (qualiscunq; alioqui eorum uita fuerit) sunt magis instructi & idonei, istorum paucorum arrogantiam, & tam usurpatum, temerariumque iudicium, & tantum sui contemptum ferent? Istorum in his, quæ religionis sunt, quisque se submittet iudicio? imo uero, quomodo non iniectis in illos manibus, eosdem ipsos temerarios & arrogantissimos conuenias, e cathedra, quam sua sibi propria temeritate usurparunt, doctrinæ catholicæ, eiectioni sunt?

An uero publica aliqua autoritate indicetur synodus eiusmodian? ad eandem pertinebit conuocare hos

hos, quos iudicat Dei filios, & excludere, reprobareque cæteros? Ita sane Bucero non uidetur, ut qui docet eos, qui Christi esse uolunt, sese mutuo inquirere, agnoscere, & complecti debere, cauereque & fugere omnes non Dei filios: oportere itidem hos ipsos conuenire, quis inuitis & reclamantibus omnibus, qui religionis primam sibi iudicationem & gubernationem in ecclesia uendicant, nihil moratos successionem & autoritatem, quas iactant, quæ hodie uocantur Pontifices & Episcopi. At quo pacto (si autoritate aliqua publica, indicenda conuocandaque foret istiusmodi synodus) ille, penes quem esset eius indicendi conuocandique autoritas, quo pacto colliget, euocabit, distinguet hos Dei filios & Christi spiritu actos, qui diuersis orbibus locis dispersi sunt, & quorum ipse familiarem notitiam habere non potuit. Et si forte nonnullorum notitiam haberet, sciret tamen, quod nec de seipso tuto pronunciare posset, se esse Dei filium, & Christi spiritum habere, sed in timore ac tremore salutis suæ agens negocium, & humiliter de se sentiens, suaque omnia suspecta habens, cum Apostolo diceret, si tamen uere hoc posset dicere. Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum. Qui autem iudicat me, dominus est. Certe de alijs sibi iudicare ante

tema

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

tempus non licere, quousq; ipse dominus aduētu suo occulta & abscondita in lucem positurus est, & manifestaturus secreta consilia cordium, eidem illi Apostolo crederet. Quo unquam pacto hic solos dei filios, & Christi spiritu actos deliget ex omnibus, & cōuocabit ad synodum? Nisi forte Bucerum hic, Philippum, & Lutherum paracletos haberet, ut quibus scilicet familiariter noti sunt omnes dei filii, & q̄ præditi sunt Christi spiritu: n̄ nempe, qui piæ sanæq; quam ipsi profitentur, doctrinæ Lutheranæ assertores sunt: contra, uniuersos satanæ filios, qui illi doctrinæ bellum indixerunt: qui nihil intentatum relinquunt, quo Lutheri illud sacrosanctum extingatur euangelium.

Sed quæ tandem hec noua, & prodigiosa forma foret celebrandæ synodi, ubi nemo esset, qui indiceret synodum? Affirmat Bucerus, quod cum scriptura non conuenit, quod non est traditum ab initio & obseruatum bonis ecclesiæ temporibus, id admittere, nec ius nec fas esse: contra quod docuit & instituit Christus, cum per se, tum per Apostolos suos, quod religiose coluit pia antiquitas, id amplecti & consuetari esse prorsus necessarium. Ad quod axioma suum si

CONTRA MART. BUCERVM.

um si hanc, quam somniat, synodum suam expendarit, certum est, quod non inueniet istius & modi, & formæ, aut traditam ab initio, aut obseruatam bonis ecclesiæ temporibus: & proinde ut nunc admittatur, nec ius nec fas esse. Quis enim unq̄ audiuit de synodo, quæ nullius autoritate cōuocata est, sed ad quam sese ultro ingessere pauci quidam, qui se dicerent dei filios, & Christi spiritu agi, & in ea sibi uendicarent omnia, & exturbarent cæteros, sua sibi autoritate arrogarent in controuersis religionis definiendi, statuendiq; autoritatem & iudicium? Et quo tandem loco, ubi nemo esset, qui publica autoritate indiceret synodum: quo deniq; tempore conuenirent hī dei filii, quos Bucerus somniat? ut scire posset Germanica natio, conuenisse hos alicubi ad celebrandam ob causam religionis synodum? Nihil enim horum ne imaginari quidem foret, ubi nemo esset, apud quem indicendæ synodi istiusmodi publica foret autoritas. Proinde, ut penes aliquem aut aliquos Bucerus eam autoritatem patiatum fore, & suos hos dei filios doceat modestius agere, non seipsos inquirere, agnoscere & complecti, nec sua se autoritate ingerere in uniuersa, sua sibi autoritate usurpare omnia, sed expectare, dum conuocentur, dum eis mandetur agendum aliquid,

quid, est plane necessarium,

Penes quem igitur Bucere permiffa ifta erit au-
toritas: quandoquidem ut penes aliquem fit, id om-
nino oportet. At ipfe fummos sacerdotes, Pontifi-
ces & Epifcopos ab hoc iure prorfus excludit, &
alienos pronūciat, quod non cum Luthero & fym-
miftis eius colligant, & proinde fpargere cum fata-
na eos pronūciat. Penes quē igitur? Puto, quod p̄ter
Imperatorē Carolum, præfertim in indicēda fyno-
do nationis Germanicæ, neminem comminifci po-
terit. Nifi forte nec illum folum uelit, fed uniueros
Imperij principes Electores illi socios adhibeat. Et
hos omnes, unde certo nobis conftabit efle Dei fi-
lios, & Chrifti fpiritu actos, aliorum quoque Dei
filiorum certam notitiam habere, & eofdem a non
Dei filiis difcernere, ut hos deuitent & caueant in hoc
negocio, illos conuocent, & agendæ rei summam if-
dem committant? Hoc fcio, Imperatorem pro fua
modestia non præfumpturum, ut fe Dei filium cer-
to ftatuat. Et quamuis dicere poffet cum Apoftolo:
Nihil mihi cōfcius fum: dicturum nihilominus cum
eodem: Non tamen in hoc iustificatus fum: fed ad do-
mi

minum ea in re fpectare certum iudicium. Multo mi-
nus ante tempus præfumpturum ipfum iudicium
eiusmodi de alijs, aduerfus diuinum præceptum &
Apoftolicū: nec puto ipfum de Luthero, Philippo,
Bucero, cæterisque fymmiftis eorum, hoc conftitū-
tum penes fe, certumq; habere, quod Dei fint filij, &
in his, quæ agunt, & egerunt, Chrifti agantur fpiritu.
Periclitarentur ergo, ne & ipsi admitterentur in hanc
fynodū, in qua fe pene totos regnare oportere, & eos
rum præfcripto agi omnia, ipsi iam penes fe uelut cer-
to ftatuert, nec fe prætermiffis, agnofcerent celebra-
tā legitime, & æque, ut cæteras uniuertas, quæ ipsis
aduerfantur, impugnarēt ut impiam. Quod fi non ad
unum Imperatorē, fed ad multos, nempe ad uniuersos
Imperii Electores & cæteros principes, hanc in-
dicendi conuocandiq; (quam Bucerus fomniat) filio-
rum Dei fynodum, autoritatem detulerimus, multo
incertiora faciemus omnia. Quis enim de his tā mul-
tis nos certos faciet, omnes efle Dei filios? Inter quos
utinam non effent multi, quos uita publica nō magis
coargueret de contrario. Et hij tam multi, tam dif-
crepantes & diuerfi, quid confonum ftatuere pote-
runt de Dei filiis, ex Buceri p̄fcripto tātum cōuocan-
dis ad fynodum, ut recte hos difcernant, ad quorum

P ij ipsi

ipſi numerum magna parte non pertinebunt, a cæteris nō dei filijs? Si eſt uerum, quod tu toties affirmas Bucere, non niſi inter ſolos uere dei filios, & q̄ Chriſti ſpiritu aguntur, in his, quæ ad religionem pertinent, ullam poſſe conſenſionem conſtituit: quin imo his cum cæteris omnibus irreconciliabile & irremiſſibile bellum neceſſario geri, iam ſpem nobis oēm adimis, ut ex tua ſententia feliciter agi, conſtituique poſſit aliquid in hoc negotio, ſi autoritatem hęc indi cendi, conuocandiq; ſynodum, in tam multos, tamq; diuerſos, diſcrepantesq; contuleris. Quod ſi in unius Imperatoris autoritate acquieſceres, ita quidē cauſæ conſuleres magis, ſed uereor, ne etiam non omnia ſuccederent ex tua ſententia, ob rationes, quas paulo ante attulimus.

Vt autem quacunq; felici fortuna in unum conuenirēt ſoli hij dei filii, ut ipſis ſolis, a cæteris omnibus, ultro deferreretur uniuerſa hęc ſynodalis autoritas, utq; omnes libenter ſe ſubmitterent eorum ſenſentiæ, definitioni, & iudicio in his, quæ ad religionem pertinent: qua tamen ratione uerifiſimile erit, hos tanto negotio tractando fore idoneos? Neq; enim continuo uniuerſi dei filii (ut quos fere magis inter idiotas & ſim

ſimplices, q̄ inter egregie doctos, eruditosq; inuenies) huic erunt negotio tractando idonei. Hos tamen qualeſcunq; alioqui Bucerus cōſtituit in tanti iudicii ſolio. Hos in Chriſti conuenientes nomine, uult ſcripturas in manus ſumere, & bona fide in illis ſcrutari: In eis ſolis abunde ſe inuenturos, quod ad tollendas has controuerſias ſatis erit. Nec ipſe eas (quod nobis non impie, ut puto, uidetur) in diuerſum ſenſum, a ſuo illo uero & germano facile flexiles, ſed unum, certum, eumq; certiffime & familiariffime docere: Non poſſe, quæ a domino commendata atque inſtituta ſunt, neq; rudes latere, ſi ea, inuocato Chriſti ſpiritu, in ſcripturis & ſanctorum patrum monumētis inquirant. Nemini enim petenti fide, non dari a patre cœleſti bonum ſpiritum, nec cuiquā non recludi mox iſta myſteriorū Chriſti adyta, quiſquis prece, & uero faciendæ uoluntatis dei ſtudio, ea pulſauerit. Hęc enim quā ſint a uero aliena, mox demonſtrabimus: & nemo uno ipſo Bucero horum falſitatem conuincit euidentius. Quid enim, ſi in ſcripturis tam clare, tam familiariter ac certo inuenitur expreſſum, quicquid a domino nobis commendatum, inſtitutumque eſt, ut nec rudes latere poſſint: qui fieri potuit, ut uos, tu uero præcipue Bucere, quam paulo ante ma

gna autoritate, & audacia publice docuisti, atque asseruisti cum symmictis tuis, pestilentissimam Sacramentarium impietatem, non intellexistis, Christi euangelio, & consonæ per ecclesiam fidei, & sententiæ ab initio aduersari ex diametro? Certe nobiscum iam impugnas & execraris eam sententiam, & errorem uestrum publice & ingenue agnoscis, catholicam nunc sententiam publice nobiscum asseris. Vnū igitur ex his aliquod ut sit necesse est ut agnoscat: uel uos non fuisse Dei filios, sed contra potius actos Antichristi spiritu, quamdiu doceretis tam impie: uel non diligenter admodum uos requisuistis in scripturis, quæ tamen aduersus clarissima Christi uerba, aduersus tam certam, tam consonam orthodoxorum omnium patrum, & totius catholicæ ab initio ecclesiæ sententiam, præsumebatis publice docere ecclesiæ: uel denicq̃, ut ea recte intelligeretis ex scripturis & sanctorum patrum monumentis, non uere & ex fide inuocasse uos Christi spiritum. Oportet enim, ut horum omnium unum saltem aliquod agnoscat de uobis. Sed uos interrogo, an non eo ipso tempore, æque ut nunc, certo persuadebatis uobis, quod essetis Dei filij, & Christi perfusi spiritu? An uobis non uidebatur, quam publice docebatis (quam

uis

uis Christi euangelio & catholicæ fidei tam euidenter pugnantem) sententiam cum eisdem Christi euangelio & catholica fide congruere? An non, quod etiam ex fide petistis uobis dari a patre cœlesti bonum spiritum? Ego certe mihi hæc de uobis persuadeo. Quis igitur de his, quos nunc producis nobis Dei filios, etiam diuinarum scripturarum rudes & idiotas in hoc nos certos faciet, quod etiam quicquid sibi uidebuntur fecisse & facere, certam in controuersijs (quibus religio nūc exagitur,) nobis ueritatem proferent? quod uobis, quamuis doctis & in scripturis uersaris diligenter, tamen eadem, quæ hij, omnia de uobis ipsis persuasis, nulla ratione contigit.

Hoc ego præcipue de te Bucere admirari cogor, quod tam aliena, tam absurda, de ecclesia, de forma, ordine, magistratibus sacris, & Hierarchia, (quibus a Christo tam per se, quàm per Apostolos eius, Apostolicosq̃ uiros ab initio ordinata est) tamq̃ absona, etiã a communi, eoque euidenti omnium hominum sensu, & imaginariis & doceas, etiam quæ a te ipso haud sane recte intelligi, certo intelligo.

Recte quidē affirmas tu, (aduersus eos quos etiã sanctos

ctos

ctorum patrum tēporibus a celebratis synodis plus fere mali, quā boni existimant allatum ecclesiis, & idem, ut nunc quoq; fiat, pleriscq; rationibus metunt) etiam duce, magistratq; natura hunc ipsorum timorem merito coargui, ut quæ ipsa hanc uiam, ratio nemq; demonstret (dum aliquid turbatur in Republica, atq; inter ciues existit dissensio) ut uiri aliquot boni, prudentesq; conueniant, & componendi, quod turbatum est, & ciues dissidentes in concordiam redigendi consilium captent. Recte, inquam, hæc affirmas tu, si modo recte intelligas. Quæ ita demum recte intelligi existimo, si non quorumlibet (qui seipso bonos ciues iudicant) ultro sese ingerentium ad officium eiusmodi, hoc sit permissum arbitrio, sed ut illud ipsum, ad certos aliquot, publica autoritate secundum rationem, & formam eiusdem Reipublice electos, designatos & descriptos ciues bonos pertineat. Alioqui, quantam perniciem in eiusmodi Republicam admitteres, si orta in ea graui inter ciues dissensio de rebus grauissimis (unde penderet eius Reipublice salus & unitas) de magistratibus publicis, de communibus, quibus gubernaretur, legibus, de cæterisq; eiusmodi licere faceres quibuslibet (qui se bonos ciues dicerent) ut inita inter se coniuratione & factione,

ctione, congregarentur per se ipsos ad causam eiusmodi: suo arbitrio in ea quicq; statuerent: publicas leges ad suum iudicium cogerent: summos in ea magistratus abrogarent, & nouam Reipublice formam ac faciem introducerent: publica priuata, & priuata publica facerent? An non & cæteri ciues, uere boni, æquali & maiori numero, aduersus hos ipsos conuenientes, una cum summis magistratibus, & legibus publicis coniuncti, non hos insequerentur, ut perduelliones, & suæ Reipublice hostes cõiuratos, & manifestarios? Nunquid aut Solon, aut Lycurgus, (& si qui alij, probatæ alicuius Reipublice, & constitutæ in eadem discipline, autores extiterunt) talem aliquando formam inueniuntur constituisse Reipublice? Nos certe talem autorem habemus Reipublice ecclesiasticæ nostræ, ut si quis iudicet ab eodem non cõstitutam illi suam formam, & speciem suo fini congruentissimam, si non prouisq; eidem existimet omnia (quæ ad eam ipsam, eiusq; unitatem conseruandam, & ad noxas ab ea omnes, ex quibuscunq; emergentibus casibus, facile depellendas, necessario pertinere, etiam a nobis euidenter intelliguntur, quamuis homunculis) is talis de eo ipso eius autore indigne mihi sentire uidetur. Est is autor, infinita & om̃ipotens

Q sapient

sapientia, quam uti nihil omnium suæ ecclesiæ necessariorum latere potuit, ita ne quid illi omnium deesset, eisdem providere æque fuit facile: ut qui omnia, quæcunque uoluit, fecit, & in cælo & in terra. Et quod abunde prouiderit de omnibus, eiusdem studium erga eandem ecclesiam suam (quæ illi fuit causa operum suorum omnium) non finit, ut dubitetur ab aliquo.

Quæ uero forma, ut species ecclesiasticæ Reipublicæ necessario congruat, etiã humanæ rationis euidentiã nõ est difficile intelligere, siue materiã, ex qua necessario coagmentanda erat, & coagmentata cernit, siue eius finem respicias, ad quem necessario congruere debet rei forma & species. Imprimis, esse Christi ecclesiã, cœtum ac societatem Christifidelium, ab ipso Christo, Apostolorum, discipulorumque eius ministerio, ex omni gente, lingua, natione, & populo congregatã, & propagandã in fines orbis & sæculi, sicut ipsa rei euidentiã nemini obscurum esse finit, ita aduersus istorum hominum impudentiã alibi adstruximus accuratius. Esse se, inquam, diffusã in totum orbem (tã dissonæ alioqui ac discrepantis) multitudinis societatem quandã. Porro societas eiusmodi inter multos, atque adeo infinitos, tã dispersos, tam a se alioqui alienos, in cæteris omnibus, nisi cõnexio quædam per efficacissimum quoddam unita

unitatis uinculum intercedat, ut subsisteret, & uel ad momentum conseruaret, prorsus imaginari non est. Vna tñ ut sit, & ad finem usque necessario permaneat, habet Nicenæ fidei quotidie in ecclesijs decantata confessio. Quam quisquis ruperit, a salute illum alienum esse (qualicumque alioque in deum fide, qualicumque uita & moribus fuerit, etiã si pro confessione Christi nominis in mortem se tradiderit) orthodoxis ab initio omnibus spiritus in confesso extitit, & supra a nobis demonstratum est. Proinde quibus modis eius soluat unitas, ut nemo Christifidelis ignorare debet, ne forte se credens tenere unitatem ecclesiæ, extra eandem existens, in statu damnationis permaneat: ita facilibus atque euidētibus notis cuique haud difficulter intelligitur. Imprimis hoc habet ecclesiastica Respublica et societas commune cum societatibus cæteris, quod diuersorum hominum multitudo sit: hoc in eo ipso communi differens a cæteris, quod pene infinita sit. Hoc autem, incommutabili lege sanciuisse naturam, ut omnis multitudo (etiam si inanimata foret, quo in unitate aliquã concilietur et una conseruetur) necessario ordinata sit, principatum in eo ordine obtinente uno aliquo, quale ἡγεμονικόν Græci uocant, sicut hoc ipsa ubique rerum natura in uniuersis suis opibus euidenter loquitur, ita ca. secundo li. ij. de Hierarchia

Suas habet notas ecclesiasticas.

Q. ij. eccle

ecclesiastica (aduersus eos, qui etiam ad euidentia omnia ultro claudunt uel inuitos oculos) accuratius demonstrauius. Maxime uero omnium, uinculo istiusmodi necessario constringi hominum multitudinem, ut inter illos consistat aliqua, etiam qualiscūque, socialis unitas, aliqua in unum conspirans unio: quando alioqui unoquoque non solum proprium aliquid, uerum & liberum habente arbitrium, si nō obsequatur ἡγεμονικῶν alicuius autoritati & imperio, & suo ordini, suis legibus pareat, nullam tñ formam socialis alicuius unitatis, uel ad momentum in ea conseruari posse, res & ipsa loquitur in singulis, & notius est, q̄ ut a quoquam dubitari possit aut debeat. Proinde etiam suam ipsius ecclesiam nūc sub Regni, nūc sub nobilissimæ cuiusdam, ac diligenter cōstitutæ ciuitatis, nūc etiam sub domus forma & specie, ille ipse eius architectus nobis producit & commendat. Eandem ecclesiam Apostolus immensi animantis alicuius corpori aptissime comparat, quod ex multis mēbris in solidam aliquam unitatem sit compositum, conspirantibus ad communem totius corporis, atq; ad mutuam utilitatem in unum singulis. Porro in uno animantis corpore nisi unum esset motuum principium membrorum omnium, nunq̄ in unum, aut totius

tius utilitatem conspirarent omnia: sed uno hac, alio mouente in contrarium, foret schisma in corpore, & membra sese impedirent mutuo, nec ullum assequeretur, quod uellet, proprium. Itaq; ut in omni humanæ societatis genere, nisi ea ordine certo, & ad suum finem proprium commodo, in unum contineatur, & sit qui præsit, cuius dicto sint audientes cæteri: nec ad momentum, unitatem & concordiam cōseruari posse, res ipsa loquitur. Ita & Christi ecclesiā hoc ipsum necessario habere commune cum societatibus cæteris, imo magis necessarium præ cæteris, eadem ratio demonstrat. Tanto, inquam, magis necessarium, quo magis numerosam in se multitudinem cōplectitur. Quo enim est corpus uastius, & membrorum, quæ colligari desiderant, multitudo immensior, eo efficaciori, fortioriq; uinculo, quo contineatur in unum, necessario indiget. Est enim immensa, atq; adeo infinita in uniuersum orbem diffusa, quæ nullo alioqui ciuili uinculo continetur, multitudo fidelium. Porro uinculi istius efficaciam in ordine diligentissime constituto, & q̄ fieri potuit in arctissimam unitatem sub unius principantis habenis, & imperio redacto consistere, & que euidenti ratione intelligitur. Nam si ordinis, & unitatis in eo principantis efficacia, multitu-

dinem in unum cōtinet: magis utiq; cōtinebit, q̄ & ille diligentius cōstitutus, & in maiorem unitatem redactus erit. Vt plane certū sit, siue in ipsam rerū rōnē cōiciamus mētis oculos: siue coelestiuū illorū corporū admirabilē, & pulcherrimū ordinē, quem alibi explicauimus: siue coelestē illā Hierarchiā, ut eius delineationē quandā, & e diuinis scripturis, & a sanctorum patrum diuinitus illuminatorū monumentis cōcipere qualitercumq; possumus: siue deniq; ipsam totius naturæ tenorem consideremus attentius, cōsona uoce hoc ipsum nobis loquentibus oīibus, omnem multitudinem eo rectius, ac feliciter degere, quo magis per unius igemonici efficacissimum impium, in arctissimam, q̄ fieri potest, unitatem redacta est. In q̄ societatis genere, si quid nonnūq; occurrat, qd̄ quem possit offendere, ac reprehensione dignum sit, id hominum uitio, etiam rebus & optimis & omnino necessarijs abutentium, non autem ex ipsa societatis ratione (quam esse constat perfectissimam oīm) oriri certum est. Et hactenus quibus rebus cōstet, & contineatur ecclesiasticæ societatis illa tā necessaria unitas, ex his q̄ habet communia cum societatibus cæteris, ex materia, inq̄, sua ex qua coagmentāda erat, & coagmentata cernitur, nemo est qui non intelligat. Sed nō habēt societates oēs humane eandē formā ac

speciē, q̄ ex rei cuiusq; fine p̄scribit, & cū eo ut exacte cōgruat necesse est. Quēadmodū ad eiusdē finis modū p̄scribit autoritas, q̄ igemonico in unaquaq; societatis forma, & specie cōgruit. Neq; em̄ eadē forma & species, neq; eadē igemonici autoritas cōgruit oīibus, sed uarietas hæc, ut diximus, ex cuiusq; fine dependet. Absq; ordine nulla subsistit humana societas, nec ullus est ordo, si non redigat̄ ad principiū, & caput aliquod: sed cuiq; societati suus ordo, cuiq; ordini suum principiū erat necessariū. Et cuiq; capiti ac principio sua autoritas ad finē suę societatis congrua. Habet una domus mēbra uaria, ordinata sub unius patrisfamilias autoritate & imperio: q̄, ea ratio in unū cōciliat, ut cōmodius educent̄ liberi, & rebus necessarijs oīibus prouisi & cōmuniti, in eadē domo, eisdēq; parietibus, & tectis multi conuiuāt melius & securius. Ad quem finem quæcunq; recta p̄scribit ratio, ad autoritatem patrisfamilias necessario pertinet. In qbus reliqs eiusdē familiæ oēs, in suo quēq; gradu atque ordine, illi obedire oportet: ut si uxori p̄cipiat, q̄ uxorē non dedeceāt; si filijs, ad rationem eādē: si famulis, seruis, ancillis, oēs dicto eius audientes eē cōuenit, et naturali, diuinaq; lege, ut sint, adstringuntur. Secus uero, si omnino iniqua p̄ciperet, aut etiam

etiam, si suæ autoritatis limites plañe excederet. Inis qua præcipere intelligendus foret, non solum si contraria ijs, quibus ipse subest, potestatibus superioribus præciperet, hoc est, Deo, ecclesiæ, & quibus ipse quoq; subijcitur, ciuilibus publicisq; magistratibus: sed etiam, si ordinis, personarumq; rationem in suis præceptis non obseruat: ut si uxorem ad ancillæ humilitatem deijciat, atq; illi indigna præcipiat, quæ seruorum forent: si & his quoq; quæcunq; præscriberet, non recta dictaret ratio, sed aut furor potius quisdam atq; indiscretio, aut petulantia: aut si uirium in his, aut humanæ conditionis rationem iustam, nõ haberet. Omnino uero limites suæ potestatis transgredetur, si quid præciperet, quod plane foret præter rationem domesticam. Nec quid refert, bonum malumue id foret: aut quod ab alio igemonico, in alia societatis specie idem imperatum, teneremur exequi. Hoc enim præcipienti patrifamilias, uxor, liberi, serui, ancillæ obedientiam non deberent, ut si eisdem aut ieiunia, aut eiusmodi poenitentia opera præscriberet præter ea, ad quæ Dei, aut ecclesiæ præcepto a ligantur. Hæc enim ad alterius formæ societatem, & principantis in ea autoritatem, pertinent. Quemadmodum & ciuilibus magistratibus pro Reipublicæ salute,

lute, aut Imperatori in acie præcipientibus, multa præstare teneretur filiusfamilias, quæ non teneretur iubente patre ut eiusmodi. Secūdum exemplum istud, qualia sint in singulis humanis societatibus, & quid in quoque ordine superioribus nostris debeamus, ipsam formam, speciemq; societatis, in qua superiores sunt, æstimanti, iudicare difficile non est: si modo rationis regulam prauus affectus non obliquat, aut uiciat. Nam suam cuiq; societati formā ac speciem præscribit finis, ob quem ea ipsa contracta est. Qui est regula & scopus, in quem perpetuo respicere debet præsentis autoritas: adeo ut quicquid manifeste præter illum est, multo magis si ab eo abducatur etiam, manifestum est ad eius autoritatem non pertinere, nec eidem præcipienti obedientiam deberi a subditis.

Itaq; qui ad hanc rationem pergit expendere catholicæ Christi ecclesiæ formam, & speciem: uniuersum etiam autoritatis modum, quæ igemonico ac principanti in eadem necessario competit, facile intelligit. Demonstrat superior ratio, ut ordine arctissimo, ac diligentissimo constituto, sub unius igemonici & rectoris efficacissimo imperio colligata, in unum necessario cõnecti debuerit. Sed ordinis speciem, for-

R manq;

Finis ec-
clesiasti-
cæ socie-
tatis.

namq; & modū autoritatis in eadē præsidis igemō-
nici, necdū aperuit. Vtruncq; ex fine eiusdē intellige-
tur facile. Qui finis est, ut legē fidēq; Christi, quam
edocti a spū sc̄tō Apostoli, uiua doctrina tradiderūt
ecclesijs, in finē usq; incorruptā conseruemus, quē ad
modū est tradita ab initio: utq; in his, quæ ad Christi
fidē religionēque ptinēt, idē perpetuo dicamus, tenea-
musq; omēs, et confona pietate honorificemus deū:
ut in fide Christi, & in dei præceptis suo modo recte
instituti Christifideles omēs, & sacramentorū, q̄ no-
bis ad salutē & remediū relicta sunt, participatione
muniti, his medijs assequamur una coelestem illā (ad
quam per Christū uocati sumus, & cuius ipse nos si-
bi cohæredes effecit) æternæ felicitatis hæreditatem.
Hic, inq̄, finis est societatis ecclesiasticæ, ex quo mox
intelligitur eiusdē forma & species necessaria, qualis
ab initio ad nūc usque fuisse cōspicitur. Imprimis em̄
hoc quiuis intelligit, in hac societate tā immensa, quo
eius conseruetur unitas, & sui illius finis compos eua-
dat, fuisse necessariū, ut multis sacrorū ministris, &
qui plebi tā infinitæ, tā a se in uniuersum orbē disper-
sæ, erudiendæ, ac gubernandæ superintēderent, multis
diaconis, presbyteris, & ecclesiæ rectoribus ac pa-
storibus dirigeretur. Intelligit quoque lector, etiā hęc
mis

ministorū, rectorū, pastorūque multitudinē necessa-
rio ad unitatē paulatim, gradatimq; redigi oportere,
& oēs subesse unius tandē igemonici totius ecclesia-
sticæ societatis rectoris efficacissimæ autoritati, in his
uide licet, q̄ ad finē eiusdē societatis pertinent. Formā
itaque ac speciē ecclesię uidemus, q̄lis ab initio ad nos
usque perdurās, iā dudū ab aduersariis labefactari coe-
pta est: arcissimā nēpe societate Christifidelium omi-
um in his, q̄ ad uerā religionem pertinēt, uariis mini-
storū, presbyterorū, pastorū, Episcoporum, Archiepis-
coporū, primatumque ordinibus (ut in tā immenso
corpore om̄ino erat necessarium) ad unū summum
Pontificē, totius ecclesiæ pastorem ac præsidem, de-
centissime ordinatā. Cui præsidē, ut in ceteris quoq; hu-
manarū societatum formis, ad suū modū cuiusq; ige-
monico, necessario cōueniebat tantā autoritatē habe-
re, q̄ta illi ad continendos omēs in officio, ad conser-
uandā in sua unitate, & mēbrorum sympathia, cons-
pirationeque, suā hęc societatem ecclesiasticā, & in
ea publicam in omnes disciplinam conseruandā, bre-
uiter quanta ad uniuersam feliciter in suum illum fi-
nem dirigendam erat necessaria.

Nec de hoc quisquā dubitare potest, quin eidem

R ii nes

necessario conueniat, quod & in alijs uniuersis humanarum societatum formis, suo cuiusque imperio conuenire ipsa rei euidencia loquitur: nempe, ut si inter eiusdem societatis membra oriatur contentiones aliquæ & controuersia, præsertim quæ ad finem eiusdem societatis proprie pertineant, eæ decidentur auctoritate imperio, cum adiuncto sibi seniorum, prudentiumque consilio, quos, quotue, ad eandem assumere sibi utile uidebitur, ita enim habet omnis alia humanae societatis forma ac species. Itaque, quando omnes homines sumus, & cum hominibus uiuimus, suboriri subinde inter nos quæstiones & controuersias erat necessarium, non solum inter plebeos & simplices, sed multo magis inter ecclesiarum rectores & præpositos, de his quæ ad doctrinam religionis, fideique Christi pertinent. Ne igitur his ipsis inter se pertinaciter dissidentibus, unusquisque ad se rapiens ecclesiam Christi, eius unitatem scinderet, hoc plane quousque necessarium intelligit, ut horum omnium summa autoritas esset penes unum totius ecclesie præsidem: ad quem tandem referretur eiusmodi omnis quæstio & controuersia, quæcunque ad Christi fidem, religionem, breuiter ad ecclesiasticæ societatis finem, quomodocunque pertineret: cuius sacrosanctum de

de his omnibus apud omnes haberetur iudicium. Si ne quo, perpetuis & inextricabilibus quæstionibus, controuersijs, & pugnis, perpetuo plena foret domus ecclesiastica: & tot essent, tamque dissonantes de fide & religione sententiæ, quot sunt in ecclesia, & quæ diuersa, capita.

Vniuersa hæc de Christi ecclesia, de eius forma, specie, ordine, imperio in ea præsidis unitate, & efficacissima, & sacrosancta autoritate in prædictis omnibus, utque sine his non possit uel ad momentum subsistere, unusquilibet nostrum, quamuis non admodum subtili ingenio, ex communibus rerum rationibus (ut iam palam fecimus) haud difficulter intelligit. Quæto magis ea ipsa intelligebat ille eius architectus & conditor, dei omnipotens sapientia, quæ ut nihil eorum omnium latere, aut fallere potuit: ita nulla difficultas eidem fuit, quo minus ecclesie suæ prouideret de necessarijs omnibus. Ut uero sciens illi defuerit in tam necessarijs infinita eius bonitas, & effusus in eandem amoris affectus, quem suo precioso sanguine, & morte amarissima satis contestatum fecit, non solum ut credamus non sinit, sed contra potius, ut diligentissime & abunde illi prouiderit de necessarijs

rijs, & utilibus omniibus, certissimo persuadet. Cui qui cernit subscribere ipsam rei euidentiā, & uidet tali forma, ac facie fuisse ab initio diligentissime ordinatam uarijs ministrorum, officiorum, presbyterorum, pastorum, Episcoporum, Archiepiscoporum, primatum, gradibus & ordinibus, per quos totius ecclesiasticæ societatis quamuis infinita immensitas, unus præsidis autoritatem & imperium persensiceret & sympathiæ, obedientiæq; sensum uicissim redderet: Qui, inquam, tali forma & specie uident, fuisse ecclesiam ab initio: Qui ita deliniatam eandem a suo illo architecto in ueteri populo, longe antequam fieret: hi nec quicquam habent, quod in his dubitare debeant, cur in monte & in clarissima luce positam ecclesiam, atq; eius faciem, formamq; omnibus euidenter conspicuam inuoluere queant, & obscurare plusq; Cymmeriis tenebris: cur nouā illi, sed absurdissimam faciem affingere, qualem sane nec ipsi explicare possunt, nec quam uelint intelligunt: cur in compositam ad summam unitatem & pacem, & ad excerpandas subortas in ea uniuersas quæstiones & cōtrouersias cōueniēssime prouisā, & efficacissime armatā, non solum introducere studeant bella irremissibilia, & irreconciliabilia, sed etiam suis illis ornamentis, &

præsi

præsijs spoliare, & efficere, ut subortis (quæ oriuntur quotidie) cōtrouersijs ac dissidijs eiusmodi, ignominiosus quo pacto, & cuius autoritate, definitione, & iudicio, ea componi oporteat, sed totus orbis, tam multis annis per ea inquietari & concuti debeat: imo ut horum nullus unquam modus & finis sit, eiusmodi somniorum suorum portenta, de celebrandis eius causa synodis nobis proponentes, quæ ipsi nec explicare possent, nec intelligunt. Et quæ tandem Bucere hæc est rei indignitas, quæ tua non impudentia: ut ex decentissime ordinata, formataq; a suo illo opifice & in tam clara luce posita & conspicua (ut eam etiam si nolis subinde, qualis est, intueri cogaris) orationis tuæ tenebris inuolutam, tali nobis forma producere conaris, ut eius me puderet, si ego illi autor adscriberer. Adeo nemo nostrum est, qui nō infinito conuentiorem illi formam, saltem cogitatione affingeret, quam sub qua a te producitur.

Diuinus ille spiritus in populo ueteri (quo nostrā quodammodo deliniauit, adumbravitq; ecclesiā) ita, etsi quæ ad legem & religionem pertinebant uniuersa illis scripto diligentissime explicanda curauerat: exorientes nihilominus inter illos quæstiones &

con

controversias circa legem, cæremonias, & alia grauis
ora negocia, uiua aliqua autoritate definiri uolebat:
quippe sciens nisi uiua autoritate componi non posse
eiusmodi. Et primum quidem, ad inferiores, & sub-
alternos in singulis ciuitatibus constitutos harum re-
rum iudices, ex Leuitis et presbyteris aut sacerdotib⁹,
referri eas ipsas uolebat. Per quos plane consentien-
tes, si forte plena inter altercantes fuisset composita
concordia, nihil opus erat alio referri eiusmodi quæ-
stiones & iudicia. At si uel non satis conueniebat in-
ter ipsos iudices, uel altercantes animosiores essent,
quã ut suis utrinq; opiniõibus facile cederēt, iussi sunt
ad ultimum & supremum tribunal referre negociũ;
quod penes summum sacerdotem, & Põtificem ma-
ximum erat, una cum concilio sacerdotum & Leuita-
rum, secum una pro uicis suæ tempore ministrãtium
domino in loco, quem ipse inter eos elegerat & singu-
lariter coli uolebat, præcipiens altercantibus eiusmo-
di, ut facerent iuxta uerbum, qualecunq; demum an-
nunciarent illi de loco, quem elegerat dominus, in quo
tum conseruabatur uetus illa Mosi cathedra. Neque
satis habuit id ipsum semel, uelut obiter aut negligen-
ter ui Ieri præcepisse, sed addidit: Et custodies ualde,
ut facias secundum omnia, quæ te docuerint: Magnã
uidelicet

uidelicet a nobis in obediẽtia sollicitudinem & sin-
gularem diligentiam requirens: nec quicquam exci-
piens omnium, sed in omnibus, eorum nos senten-
tiæ & iudicio absq; vlla discussione subijciens. Et
quasi non satis habuerit etiam secundo hæc nobis
diligenter commendasse atq; ingessisse, addidit ter-
tio: Iuxta legem, quã docuerint, & iuxta iudicium,
quod dicent tibi, simpliciter facies: Nec discedes a
verbo, quod annunciauerunt tibi, ad dextram neq;
ad sinistram. Addidit postremo etiam mortis pœ-
nam in contemptorem sacrosanctæ autoritatis sa-
cerdotis summi præsidis cathedræ. Qui autem su-
perbierit, inquit, nolens obedire imperio sacerdotis
præsidis cathedræ, qui eo tempore ministrat domi-
no Deo tuo, ex decreto iudicis morietur homo ille,
& auferes malum de Israel.

Hæc vniuersa ita diligenter constituisse veteri
illi populo diuinum spiritum, tametsi ex vulgata
nostra lectione, quibus hæc corrumpant, nõnullam
ansam inuenerint, sed frigidam admodum, verita-
tis hostes & aduersarij, cap. iij. lib. iij. de Hierarchia
ecclesiastica, & alijs plæriscq; locis, euidentissime de-
monstrauimus.

S Sed

APOLÓGIA ALBERTI PIGHII

Sed ne cuiquã hic humanæ conditionis memo-
ri, humana quoq; cogitatione occurrat, etiam homi-
nes esse summum sacerdotem ac Pontificem, præsi-
dem cathedræ & sacerdotum, Leuitarq; cõcilium
vna secum ministrantium dño : esse & peccatores,
infirmirate, vt nos, & errore circumdatos; posse pro-
inde & falli & fallere, & mendacium nobis pro ve-
ritate suggerere, quod sequentes cæci cæcos duces
vna cum eisdẽ præcipitaremur in foueam : hic suã
nobis prouidentiam, qua suam ecclesiam singulari
cura gubernat, & quod humanis viribus deest, ipse
per cõstitutos nobis sacrosanctos illos magistratus
suos, suppleat (qualicumq; alioqui vita fuerint) vti-
litatis & publicæ necessitatis ecclesiæ suæ, non vitæ
illorum, aut personalis meriti hac in re respectũ ha-
bens. Hæc idem ille diuinus spiritus nobis cõmen-
dat, & vniuersa hac sollicitudine liberat : affirmans
fore, & nos securos faciens, illos ipsos (nempe Pon-
tificem maximum, cathedræ præsidem, cum sacer-
dotali concilio vna secũ seruentiũ dño) qualescũq;
alioqui fuerint, iudicaturos esse controuertentibus,
& veritatem apud eos requirẽtibus, ipsam quæsitæ
& controuersæ rei veritatẽ. Qui iudicabunt, inquit,
tibi iudicij veritatẽ. Proinde iudicij, definitionis &
senten-

C O N T R A M A R T. B Y C E R V M.

sententiæ eorũ, omnem nobis ademit discussionem,
retractationem & iudiciũ, sed absolute obsequendi
necessitatem imposuit: nec vitæ, sed sacrosancti, quẽ
pro publica totius ecclesiæ necessitate gerant, magi-
stratus, dignitatis, autoritatisq; rationem a nobis ha-
beri voluit: nec vitã illorũ nostro subiecit iudicio (vt
quos ipse nobis constituit iudices) sed suo vnus il-
los seruauit iudicio. Itaq; contumacem oẽm inobe-
dientiã aduersus imperium sacerdotis præsidis ca-
thedræ, mortis supplicio puniri voluit. Nõ dicit sa-
cerdotis boni, sancti, & qui imperat, quæ secundum
legem Dei sunt, sed simpliciter, vt audisti. Quorũ vi-
ta etiã si euidenter viciosa & scandalosa fuerit (qua-
lis erat scribarum & pharisæorũ, quos Christus no-
tat suo tempore præsides cathedræ) nec hoc te rele-
uat, eodem ipso doctore Christo, quin eisdem hu-
milem obedientiam debeas, propterea quod præsi-
dent cathedræ. Super cathedram Mosi federunt, in-
quit, eiusmodi tales, quales ipse depinxerat, scribæ et
pharisæi. Quid igitur dicturum existimas; an pro-
pterea obedientiam a nobis illis nõ deberi; an non
annunciaturos nobis quæsitæ rei veritatem, ob vi-
tæ propriæ indignitatem ac demeritum; nec pro-
inde teneri nos sequi eorum definitionem & iudi-

cia: Imo contra prorsus omnia. Ergo, inquit, omnia quæcunq; vobis dixerint, seruate & facite. Ideo, seruate omnia, quæcunque vobis dixerint, quia supra cathedram sedent: nō quia sancti & boni viri sunt. Quorum vitæ exemplum ita vitare debes, vt nihilominus sacrosancti magistratus auctoritatem, ad publicam ecclesiæ vtilitatem in eisdem reuereare & agnoscas. In cuius totius perniciem tendit ob procliuitatem exempli in alios, etiam si vnus aduersus summi sacerdotis auctoritatem inulta transeat cōtumax inobedientia. Vt auferas, inquit, malum, perniciem & scandalum de medio Israel, vniuersæ nēpe ecclesiæ: & cæteri supplicij exemplo territi discāt non superbire, sed humilē illi obedientiam deferre.

Quin & hoc voluit diuinus spiritus: quam ipse congregauit, ordinauit, et formauit societate ecclesiasticam, differre a societatibus cæteris, quas vtilitatis aut necessitatis publicæ causa inter se conciliarunt homines: vt quis etiam in his, quamdiu earundem pars sumus, obedire teneamur præceptis superiorum nostrorum, etiam coram Deo (modo prorsus non aberrarēt a fine societatis, in qua præsident, quo casu non teneremur præcipientibus illis obseq) In illa tamen

men sua, non vult a nobis discuti præcepta summi magistratus, quem ipse in ea cōstituit, sed velut sua ipsius a nobis accipi & haberi. Et proinde, vt audisti, præcepit, ne in vllam ab eis partem declinarem, nec ad dextram nec ad sinistram: sed sollicitè custodiremus, vt faceremus secūdem omnia, quæcunq; nobis dicerent: tamen si prohibeat eorum opera, vt sequaris, attendere. Quando ipse singulariter adest illis in his, quæ ad officium eorum pertinent, pro necessitate suæ ecclesiæ.

Hæc est Bucere ecclesiæ nostræ forma et species, plana, explicata, decora, efficax, solida, vere digna suo illo opifice, omnipotenti, infinitaq; Dei sapientia. Qua quidē vna, quamuis inter homines et peccatores homines (quales subinde sumus vniuersi in vniuersis ordinibus ecclesiæ) in tam immensa toto orbe diffusa multitudine Christifidelium, cōseruari potest vnitas, pax & concordia: conseruari disciplina publica: contineri vniuersa tam vasti corporis membra, in sympathia, in cōspiratione in mutua et totius vtilitate, et in suo quodq; officio. Eandem, vt audisti, etiam in illius veteris populi ecclesia constituit, vt in ea nostram, qualem eam cōditurus esset, velut deliniatione quadam exprimeret. Eandem

dem constituisse in nostra, ipsa rei euidentia loquitur, vt quæ tali forma & specie ab initio semper cōspicua extitit. Atq; ita constitutam a Christo (si modo is autor est suæ ecclesiæ) & non ab hominibus, toto semper orbe orthodoxi omnes verissime intellexerunt. De quo ne quis omnino dubitare possit, eidem ipsi singulari curæ fuisse videtur. Nam cū Apostoli (quæ est corruptæ humanæ naturæ ambitio) in hoc Christi regno, quod idem ipse nusq̃ non in ore habebat, nec illi, quale futurum foret, intelligebant, fere omnes primatum ambirent, in omnium Apostolorū præsentia clarissimis verbis designauit Petrum, cui eundem commissurus esset. Et cum illi nomē ante fuisset Simoni Ionæ filio, ipsum Cephā appellauit: quod Latine saxū quoddam ingens, ingentem petram, rupem, aut scopulum dixeris, immenso alicui ferendo ædificio idoneum. Vnde & Iosephus in sua Hierosolymitani belli historia, scopulosum quēdam collem, vnde Hierosolyma libere conspicua, etiam grauius vrgebatur ab obsidentibus Romanis, Cephā dicit fuisse appellatum. Hoc nomen Simoni dominus imposuit, atque addidit, super illam ædificaturum se ecclesiam suam, aduersus quam inferorum portæ præualituræ non

ræ non forent. Quibus paucis verbis, & quæ foret ecclesiæ suæ cum illa petra, rupe, aut Cepha connectio, & quæ cōditio earum, quæ se diuisissent ab eodem, clarissime expressit. Nam eam vnitatem & connexionem ecclesiæ suæ ad Petrum innuit, qualis est ad suum fundamentum ædificij: ad cuius vnitatem euidenter non pertinet, quicquid a fundamento eius diuisum, separatūq; existit. Deinde eius vnus ecclesiæ Petro vnitæ custodiam sibi curæ fore significat, nec inferorum portis aliquando cōclusam eam iri, nec illos in eandem, vt suam, sibiq; deditiorum liberā potestatem obtenturos: sed quicumque in eadem permanēt, sub regno Christi, non inferorū permanere, tametsi peccatores sint: cū contra, quotq̃t ecclesiæ ab illa se petra diuisere, eas ipsas inferorum portis conclusas, & membra esse regni satanæ, in quos ille liberè imperium obtinet, clarissime significet. Nam qui intra alicuius munitiones et portas inclusi cōtinentur, in libera eius sunt potestate et arbitrio. In libera proinde potestate satanæ, in eius regno, ditione & portis inclusi tenentur, si Christo credimus, quicumq; se diuiserunt ab vnitate catholice ecclesiæ: nec illi Cephæ vniuntur, supra quem Christus affirmavit ædificaturum se ecclesiā suam.

Per

Pergit autem Christus ad eundem illum Cepham: Et tibi, inquit, dabo claves regni coelorum, hoc est, regni mei, ecclesiae meae, quam bis vicies regnum coelorum appellat. Promittit Petro daturum se claves regni sui, hoc est, gubernandi, regendiq; autoritate, quae in metaphora clauium rectissime exprimitur, & in hodiernum vsq; diem, ex vetustissimo more in traditione clauium traditur. Proinde earundem clauium mysterium explicare pergens: Quaecunq;, inquit, hic ligaueris in hoc meo regno super terram, alligata habebuntur coram Deo in coelis. Et quaecunq; ante obligata resolveris, soluta habebuntur in coelis. Quicquid hic fixeris aut refixeris, ad verbum oris tui, ad imperium tuum agentur vniuersa: tuisque praecipis & iussionibus, vt rectoris mei regni, meae ecclesiae ac familiae, mei parebunt vniuersi: vt quas Deus in coelis, firmas, rataq; habiturus est.

Quas autem claves sui regni hic promisit Petro, ibi eas dedit, cum mox redituro ipso a nobis ad patrem, alterius (eius vice) pastoris, rectorisq;, necessitas fore inciperet suae ecclesiae. Tunc in caeterorum etiam praesentia Apostolorum, & discipulorum suorum, vnum Petrum ouili suo praeposuit, vni comi-

sit &

sit & ouium & agnorum suorum pastoralem curam, & regimen. Quod faciēs, sicut eidem omnem ad hoc necessariam autoritatem attribuisse necessario intelligendus est, qualem supra explicauimus: ita quoq; vniuersas suas oues, omnes agnos, eiusdem curae, regimini & autoritati subiecisse, & ipsidem rectori, pastorisq; suo obediendi necessitate imposuisse (sine quo illos non potuisset, nec posset regere) nemo tam est stupidus, qui non intelligat. Pro cuius etiam vnius fide, vt totius ecclesiae rectoris, & ad quae quaestiones et controuersias omnes iuxta formam, quam in veteri illa ecclesia expresserat, necessario referri oportuit: ne quando deficeret, singulariter rogauit patrem suum, quem & exauditum pro sua reuerentia, nemo est qui dubitat. Cuius orationis effectus ad illum, non vt Simonem Ionae filium, sed vt lut ad Petrum & Cepham illum, hoc est, ecclesiae suae rectorem, & quem inter nos constituit principalis, & Apostolicae cathedrae praesidem, pertinere, ex orthodoxorum omnium & totius ecclesiae certa & consona sententia lib. III. & VI. de Hierarchia ecclesiastica, prolixè & luculentissime demonstraui mus. Haec, inquam, est Bucere, ecclesiae nostrae forma et species, plana, vt dixi, explicata, decora, solida,

T efficac,

efficax, vere digna suo illo opifice, omnipotenti, infinitaque Dei sapientia: qua vna, quamuis inter homines, & peccatores homines (quales haud scio an non sæpe simus vniuersi, aut certe pars maxima, in vniuersis ecclesiæ ordinibus et gradibus) in tam immensa toto orbe diffusa multitudine Christianidelium, seruari potest pax & concordia: conseruari disciplina publica: & vnumquodq; membrorum tam vasti corporis contineri in suo officio, in sympathia & conspiratione in totius vtilitatem et mutuum.

Quæ cum in tam clara luce ab initio fuerit posita, tam euidenter conspicua omnibus, vt eam non videre non possis, etiam si vltro illi claudas oculos: stupèdum sane mihi videretur, nisi idem fecissent maiores vestri pene omnes hæretici, postquam se ab eius vnitatem diuiserāt, quod vestris eam tenebris postquam Cymmerijs studeatis inuoluere: & pro ea, nescio quas ecclesias mathematicas, quæ potentia, quæ mōstra, quas Chymeras, sine forma, specie, ac ordine, absque membris & capite, & quas ipsi explicare non possentis, introducere conamini: nunc vere filiorum Dei & sanctorum, nunc electo-

rum

rum et illi supernæ Hierusalem adscriptorum communionem proferentes. Quæ, vt ab illa triumphante ecclesia aliena admodum non sunt, tametsi eius speciem & formam nulla ratione explicent: ita a nostra militante sunt plane alienissima, vt in qua nemo est perpetuo vere Dei filius, perpetuo vere sanctus, sed velut in lubrico decertantibus omnibus, qui nunc stat, paulo post cadit: & in manus pedesque surgit iterum. Nec hos vere sanctos, vere Dei filios, & qui tales perseueraturi sunt, hoc est, electos, quisquam inter nos nouit: nemo scit qui sint præter illum, cui patent omnia: nemo vbi latent, vbi requirendi forent, si cui pro salute sua persuasum esset ad Christi regnum & ecclesiam cōfugere. Inter quos, vt ignotos omnibus, atque a deo sibi ipsis, non posset vllius ordinis certa forma & species consistere: nullus rector aut pastor aliorum curæ & regimini superintendere.

Breuitè in ipsam tenebrarum pene palpabilium abyssum, quæ in tam clara luce a Christo est posita, ecclesiã deturbare conamini. Quid hæc inuoluitis omnia? Ne a catholicæ ecclesiæ vnitatem recessisse videamini: a qua vos esse alienos ipsa rei cuius

dentia loquitur, & nos supra, & alibi euidentissime demonstrauimus. Nec dubitamus Christi affirmatione instructi, certo pronuciare, vos, vniuersasq; ecclesias vestras concludi intra portas, munitionesque inferorum, vt quæ illi Cephæ vnitæ non sunt, velut suo fundamento ædificium, nec Petri agnoscunt autoritatem & officium, sed ipsum plusquã hostiliter impugnant. Ac proinde certo colligimus pertinere vos ad regnum satanæ, non Christi, cuius Petro clauis a Christo commissæ sunt. Nec vllis verborum fumis, aut inuolucris hanc nobis euerteretis rerum naturam: hanc certissimam & clarissimam veritatem obscurabitis.

Nec quicquid facitis, dum quæ in vos verissime cõpetunt, in nos transformantes, Antichristos nos dicitis. Nam qui inseparabilis & indiuiduæ domus vnitatem non tenent, qui extra ecclesiã Christi consistentes eius pacem perturbant, hos vere Antichristos esse, & ad regnum satanæ, non Christi pertinere, ex certissima Christi & orthodoxorum omnium sententia indubitatum est. Vos vnitatem indiuiduæ domus nõ tenere, & extra ecclesiam Christi consistere, eius pacem & concordiam perturbare

vt res,

vt res ipsa loquitur, ita a nobis toties irrefragabiliter demonstratum est. Proinde vere vos Antichristos esse, etiam quicquid aut de nobis, aut de vobis ipsis feceritis, nec ipsis vobis dubium esse poterit, nec nobis. At non ignoramus elaborandum quidem nobis esse, vt vnitatem, formam, & faciẽ ecclesiæ a domino per se & Apostolos nobis traditam, quãtum possumus, obtinere curemus: & quod in nobis est, vt palabundas & errãtes ouiculas (quas vestra peruicax factio & hæretica tentatio a matre ecclesia fecernit) in ecclesiam recolligamus, relictis vobis: de quibus, vt ad nos reuertamini, spes nulla est, obstinatione vestra & exitiali furore in vestris, quamuis euidentibus, & a vobis ipsis intellectis erroribus vestris, perseverantibus. Discretionis huius & separationis per vos factę procul dubio ipsi rationem reddetis domino, nisi quis nobis & Christi ecclesiæ exurgat Phinees, qui etiam hic eius poenas a vobis exigat: aut nisi qui gladium inter nos portant, sui officij memores perpenderit, quid diuinus spiritus in illos decernat, qui contumaciter resistunt autoritati Pontificis maximi, aut sacerdotis summi principalis cathedræ præsidis: & quid ab ipsis idem exigat, quo perniciosissimum scandalum de medio

APOLOGIA ALBERTI FIGHII
ecclesiæ auferant.

Hoc vero Bucere de te & symmisticis vestris satis admirari non possum, quod de scripturis tam impudenter aduersum omnium orthodoxorū communem sensum, aduersus ipsam in se rei euidentiā, aduersus vestram ipsorum fidei confessionem publicam, aduersus earūdem ipsarum diuinarum scripturarum euidētem auctoritatem asseritis, eas sufficere nobis & Christi ecclesiæ, ad componendas tollendasq; exortas inter nos omnes, quæ fidei doctrinam & religionem concernunt, controuersias: nec esse verum, quod in alienum sensum sine facile flexiles, sed vnum, certum, eumque familiarissime ac certissime docere. Quod si verum est, quid diuinus ille spiritus in illo veteri populo, legis scripturarumque occasione altercantes, non remisit ad scripturas ipsas, sed ad viuam quandam auctoritatem, viuūque iudicium: ipsius nempe Pontificis maximi præsidis cathedræ, & sacerdotalis concilij vna secum seruentium domino? Et quis non intelligit scripturas, quantumuis clarissimas finxeris, & vnam, certamque certissime & familiarissime explicantes sententiam, esse tamen mul-

tos

CONTRA MART. BUCERVM.

tos iudices? Et proinde inter altercantes animose & pertinaciter, nunquam componendas controuersias eiusmodi, sed viuā auctoritate aliqua opus esse, qua definiantur illæ, si modo controuersiarum & quæstionum istiusmodi finem aliquem, aut modum habere voluerimus in ecclesia: si idem dicere omnes absque sectis & schismatibus, oportet: si verum est quoque, quod ipsi vos ipsa veritate coacti, in vestra ipsorum fidei confessione Augustana aperte confitemini, nempe ad Episcopalem auctoritatem pertinere, vt cognoscant de doctrina, si quæ noua emergens vocetur in controuersiam, an cum euangelio CHRISTI consentiat, an vero pugnet, & reijciendam esse, quam dissentire iudicauerint. Atque ea in re agnoscitis, ecclesias ex iure diuino eisdem obedientiam debere. Nam si hanc inter nos licentiā admiserimus, vt in his, quæ ad fidem religionemque pertinent, nemo superioris alicuius, sed scripturarum tantum subijciatur auctoritati & iudicio (cum illas varie intelligi pro cuiusque captu & ingenio plane indubitatum sit, nec sit cuiusuis, nec facile, veram earundem intelligentiam assequi) an non tot inter nos introducemus,

tan-

tanquam pugnantes de fide religioneq; sententias, quot sunt, & quam diuersa hominum capita? Quæ est ergo hæc tam pudenda inconstantia vestra, vt vestræ ipsorum fidei in totius orbis conspectu publice confessæ, & cui adhuc inherere vos profiteremini, nec ab ea declinare velle latum digitum, oblitipugnetis tamen cum eadē bis per omnia? Si tam sunt claræ omnes scripturæ, quam tu eas facis, vt vnum, certum, eumq; certissime familiarissimeq; sensum doceant, vt nullus in eis hallucinandi locus sit: quid igitur causæ est, vt tam varia, tam diuersa, ex eisdem scripturis diuersè senserint? Quæ causa inter nos tot, tantorumque diffidiorum & controuersiarum in doctrina religionis et fidei, qui tamen eisdem scripturis utimur? Imo quæ causa, cur ipse tu Bucere, & multi tecum vna symmistæ tui, quos ante publice afferebatis & docebatis pestilentissimos errores circa præcipua nostræ religionis dogmata, nunc eosdem nobiscum execramini? An tunc, quā nūc, aliæ diuinæ vobis scripturæ lectæ sunt? Haud ita sane, vt existimo, sed aliter intellectæ, tunc quidem vestro, nunc autem nobiscum catholicæ sensu ecclesiæ. Difficultatis atq; obscuritatis diuinarum scripturarum, orthodoxi tractatores earundem ab initio omnes,

omnes, & præsertim doctissimi quique, testes sunt. Quin & Petri de Paulinis epistolis, eadem ipsa irrefragabilis censura est. Esse videlicet in his obscura quædam & difficilia intellectu, quæ affirmat depruari ab indoctis atq; instabilibus, quemadmodum & cæteras scripturas, ad suam ipsorum perditionē. Proinde pios admonet, vt caute legant easdem, & se diligenter custodiant, ne & ipsi insipientium errore traducti, a propria firmitate & veritate excidant. Quin & idem Petrus (quod de ipso testatur Clemens ille gloriosus Christi martyr & Pontifex, illius comes indiuiduus) per omnem occasionem discipulis suis inculcabat, diuinas scripturas non secundum propriam cuiusq; intelligentiam legēdas aut docendas. Sunt enim, inquit, multa in scripturis diuinis, quæ trahi possunt ad eum sensum, quem sibi vnusquisq; præsumit. Et ideo oportet intelligentiam scripturarum ab eo discere, qui eam a maioribus, secundum veritatem sibi traditam seruat. Hos ego duces & magistros sequens Bucere, malo impius & blasphemus a te audire, quam Lutherum & vos sequens, Dei filius & Christi discipulus atque euangelicus. Hoc indubitato habuit veterum illorum omnium, orthodoxorum, sanctissimorum, eorundem

rundemq; doctissimorum patrum certa doctrinā
& sententiā, vt cōmunem catholicæ ecclesiæ sententiā
amissim & regulam infallibilem rectæ intelli-
gentiæ diuinarum scripturarū intelligerent, ad quā,
inter varias pugnantium & scripturas diuersimo-
de interpretantium opiniones & sententias, perpe-
tuo nobis respiciendum, collimandumq; foret, vbi
hallucinari nollemus, & impingere. Quā regulam
vt nusq; non inculcat eruditissimus ille, & diligen-
tissimus scripturarum excussor Origenes: Ita inqui-
rens in doctrina fidei, quæ certa definitaq; iam tum
essent, quæ vero adhuc in medio posita, operationi
& studio Christifidelium, & de quibus adhuc di-
sputare in vtranque partem liceret, primi eandem
principij loco proposuit. Sicut, inquit, multis apud
Græcos & Barbaros pollicentibus veritatem, de-
sueuimus apud omnes eam quærere, qui eam falsis
opinionibus asserebant, postq; credidimus filium
Dei esse Christum & ab ipso nobis hanc discen-
dam esse persuasimus: Ita cum multi sint, qui se pu-
tant scire, quæ Christi sunt, & nonnulli eorum di-
uersa a prioribus sentiant, seruetur vero ecclesia-
stica prædicatio per successionis ordinem ab Apo-
stolis tradita, & vsque ad præsens in ecclesijs per-
manens,

manens, illa sola credenda est veritas, quæ in nul-
lo ab ecclesiastica traditione discordat. Hæc ille an-
te annos mille trecentos, & eo amplius: Imo hæc
orthodoxis ab initio omnibus certa regula extitit,
ad quam, exortam omnem inter nos quæstionem,
omnem pugnantium opinionum concertationem
& controuersiam, examinandam esse non dubita-
runt: ad illam nimirum regulam multo securius, q̄
ad scripturas prouocantes aduersus hæreticos: tum
quod illæ plærūq; difficultatis & obscuritatis plu-
rimum haberent: vt non esset difficile ad eum, quē
sibi vnusquisq; ante præsumpsit, & ad scripturas
attulit, sensum, scripturas etiam ipsas pertrahere: tū
quod non vniuersa ad doctrinā religionis & fidei
pertinentia, nodis scripto explicata essent, sed viua
doctrina Apostolica tradita. Quin potius constat
accessisse euangelia, accessisse & Apostolicas episto-
las, accessisse, inquā, doctrinæ fidei iā diuulgatæ, &
magna autoritate receptæ in orbē: non aut præces-
sisse, nec hæc ab illis, sed cōtra potius, illas ab hac, acce-
pisse indubiæ veritatis certā autoritatē in ecclesia, si-
cut alibi a nobis luculētissime demonstratū est. Itaq;
Irenæus ille gloriosus Christi martyr & Episcopus
aduersus Valentinū, & cæteros sui t̄pis hæreticos,
V ij ad

ad hanc traditionem ecclesiasticam, hoc est, doctrinam, ab ecclesia non scripto, sed viua Apostolorum traditione acceptam, & per manus succedentium sibi sacerdotum & Episcoporum peruenientem ad nos, non vero ad ipsas scripturas, perpetuo cōfugit. Quam requirendā docet in ecclesijs, in quibus ipsi proprie versati sunt Apostoli, & ab ipsis ad nos haud interrupta conseruatur sacerdotalis successio: maxime vero omnium in Romana ecclesia, fundata a Petro & Paulo, duobus gloriosissimis Apostolis, præsertim quod ad eam, ob principalis cathedrę prærogatiuam, necesse sit omnem conuenire ecclesiam, & vniuersos toto orbe Christifideles. Hęc, inquit ille, traditionem, quam ab Apostolis accepit ecclesia, & ad nos cōtinua sacerdotali successione peruenit, proferentes atq; indicantes, confundimus omnes eos, qui quoquo pacto, vel per sui placētiam, vel vanam gloriam, vel cæcitatem, & malam sententiam, fidem præterquã oportet colligunt. Quos peruicaces, & qui alioqui confundi nesciunt, vt scripturis confudisset aut confunderet ob causas, quas attulimus, nec illi, nec cuiquam etiam in scripturis exercitatissimo, saltem in plerisque multis, facile futurum arbitror, cum scripturis non explicari comprehen-

prehendicq; vniuersa, quæ ad fidei religionisq; doctrinam pertinet, alibi, nec vno loco, a nobis irrefragabiliter demonstratum sit.

Proinde & idem ille Irenæus addidit. Nam etsi Apostoli nullas nobis scripturas reliquissent, tamē oportebat, inquit, nos sequi ordinem traditionis ecclesiæ, & veterem ex ecclesia fidem cognoscere. Huius ipsius ecclesiasticæ traditionis, non scripturarū autoritatem, nempe antequam scripta ab Euangelistis legerentur euangelia, tam serio & sub tam horrendi anathematis denunciatione, nobis commendauit Apostolus: cum etiam sibi ipsi & coapostolis omnibus, atq; adeo angelis de coelo anathema denunciaret, si euangelizet vobis, inquit, præter id quod euangelizauimus vobis, hoc est, diuersum ab eo. Non dicit, si quis qd euangelizauerit vobis præter id, quod nos, cæteriq; Apostoli & Euangelistæ scripsimus. Neq; enim eatenus, aut ipse quicquam scripsisse inuenitur Galatis, aut legebantur publice in ecclesijs quatuor Euangelia, vt quæ non dum scripta fuisse indubitatum est. Sed hoc est, quod nobis tam serio commendat & inculcat, vt nullius autoritate, nec ipsius quidem, nec Apostolorum om-

V iij nium,

nium, sed nec angelorum de cœlo, permitteremus nos abduci ab illa antiquitate traditionis Apostolicæ, quã viua traditione acceptam ab Apostolis, continuæ successione serie, velut per manus, transmittit ad nos.

A qua ne vlla canonicarũ scripturarum, q̃ nobis forte videretur, euidentia aut apparẽtia, nos abduci sinamus, Christiane admodum, et conformiter doctrinæ, quã nunc audisti, Apostolicæ, ille nos admonet Origenes: vt meminerimus, quoties eæ inducuntur aduersus antiquam, cõmunem, consonantemq̃ ecclesiæ obseruationẽ, traditionẽ et sentẽtiã, ea nos tentatione pulsari, de qua nos Christus præmonitos, cautosq̃ fecit: nobisq̃ demonstrari Christum in deserto, aut domorum penetralibus: qui, seipso teste, alibi quam in corpore catholicæ ecclesiæ nõ est. Sed nos (inquit) credere illis non debemus, nec vnquam exire a paterna ecclesiasticarq̃ traditione.

Eandẽ hæc ipsissimam veritatis & pietatis regulam, ab ipso ecclesiæ initio orthodoxi, sanctissimiq̃ patres omnes, quam scripturas, efficaciorẽ aduersus hæreticos experti sunt: adeo vt illi Tertulliano non videatur ex scripturis ineundum certamen cū hæ-

hæreticis. Certe ipse eadem Martionem, consortesque eius feliciter confecit.

Cyprianus & Basilus ad eandem sæpissime cõfugerunt, & diligenter inculcarunt, cõmendaruntq̃ Christifidelibus. Hieronymus aduersus Vigilantium haud alijs fere telis vsus est. Augustinus aduersus Donatistas paruulorum baptisma asserit, haud equidem scripturis. Sed paruuli, inquit, baptizati ponuntur in numero credentium: et hoc solum ex consuetudine ecclesiæ, antiqua, canonica, fundatissima. Hoc habet, inquit, autoritas matris ecclesiæ, hoc fundatissimæ veritatis canon obtinet.

Cum aut̃ Irenæum audis, cum Tertullianũ, Origenem, Cyprianum, Basilium, Hieronymum, Augustinum hac de re consonam, imo vnã proferẽtes sententiam, nolo imagineris totidem hominum doctissimorũ quidem & sanctissimorum, attamen hominũ, te audire sententiam, q̃ nobis præiudicare nõ possit, nec fidei religionisq̃ legem præscribere. Nolo nobis (vt solent vestri) occlames, nisi nos nõ verbo Dei, sed opinionibus hominũ. Neq̃ em̃ eorum tantum, sed totius catholicæ per vniuersum orbem

orbem diffusæ ecclesiæ (cuius & sunt & fuerunt columnæ quædam præcipuæ) ex quatuor orbis terræ cardinibus consonam, imo vnicā, per illos ipsos audis prolatam ad nos sententiam. Neque aliud Irenæum, Tertullianum, Origenē, Cyprianum, Basilium, Hieronymum, Augustinum, de ecclesiasticæ traditionis & antiquæ obseruationis autoritate, tanto consensu sensisse credendum est, quam quod cōmuniter tenebat catholica Christi ecclesia. Sed hæc alibi a nobis prolixius, accuratiusque demonstrata sunt, ita vt iisdem hic diutius immorandum nō sit. Et forte Bucerus, si fidei suæ memor fuerit, & dominus nobis vitam eatenus prorogauerit, occasionem nobis ipse subministrabit eadem hæc adhuc explicandi diligentius et luculentius, si modo quid ipse (quod vix expecto) noui, & nondum a nobis excussi attulerit,

Nunc & illud expendendum est, quam ipse vere dicat mentiri nos, pro sua scilicet illa modestia singulari, & familiari illo, quo aguntur, spiritu (Christi ne ille, an Antichristi sit, res ipsa loquitur) qui affirmamus, absque Romani Pontificis autoritate cogi non licere ecclesiastica concilia extraordinaria,
hoc

hoc est, quæ a sacris canonibus iussa non sunt, pro disciplina ecclesiastica conseruanda, quotannis ordinarie celebrari per singularum prouinciarū Episcopos, sub Metropolitanano suo conuenientes: vt si quid forte perperam, inordinate, iniusteque gestū, ordinatumue esset, ab vno quolibet Episcoporum in sua ecclesia: si quis ex clero aut populo iustam aliquam queremoniæ causam aduersus Episcopum suum (vt homines omnes sumus) se habere prætenderet, communi id comprouincialium Episcoporum cōsilio, & Metropolitanani autoritate antistitis retractaretur. Cuiusmodi vt quotannis bina celebrarentur per vnāquamque prouinciam, a Niceno concilio salubriter ordinatum est. Præter istiusmodi, inquam, concilia, quæ ordinaria dicimus, tãetsi nunc male & in magnam ecclesiæ perniciē desueuerint, nulla nos concilia ecclesiastica, aut cogi, aut celebrari licere absque Romani Pontificis autoritate, nec fas esse quibuscunque, aut quocunque, etiam si omnes in vnum nationes Christianæ conuenirēt, vt præter Apostolicę sedis autoritatem, quicquam de religione statuant, affirmare nos non imus inficias. Bucerus vero hac in re nos mentiri affirmat.

Proinde vt euidentissima veritas lectori pateat,

imo ipsis pene digitis palpabilis fiat, imprimis quod ante, atque alibi non paulo copiosius atque accuratius ex diuinarum scripturarum irrefragabili autoritate demonstrauius, Christianae ecclesiae in clarissima luce, velut insignis, maximaeque cuiusdam ciuitatis super montem positae, ordinem, formam, faciem, ad ipsam rei euentiam, quae ab initio fuisse cernitur, reuocabimus, ponemusque ob oculos: & ab illis palpabilibus & crassissimis tenebris, quibus eandem obscurare & offundere nituntur aduersarij, vindicabimus. Ex quo solo, nulli non certissima erit veritas eius, quod nunc vocatur in contouersiam. De quo ipso, sequenti deinceps loco demonstrabimus, quod proprie et clare definiat diuinae scripturae autoritas. Cui ipsam addemus recognitionem ab initio totius catholicae ecclesiae, & conciliorum ipsorum melioribus illis ecclesiae temporibus celebratorum, orthodoxorumque patrum consensum omnium. Qua in re, si aliquanto prolixiores erimus, spero id non fore absque operae precio, nec tibi molestum, sed iucundum potius, quisque certae veritatis intelligendae studio haec nostra lecturus es. Alioqui aduersarijs, & imprimis Bucero imputandum foret, si cui iuste nostra hic displiceret prolixitas. Quam tamen rerum vltro & v-

bertim

bertim se ingerentium copia (in qua nihilominus magis laborauimus, quid possemus detrahere, quam addere) non studium prolixitatis peperit. Quamquam diligentiae nostrae calcaria, ipsius, quod in nos impudenter impingit, conuicti contumelia & grauitas addidit. Graue enim est homini modesto audire, mentis, & apud Germanos pene capitale est. Mihi certe ille testis est, qui me iudicaturus est, quod in nullius gratiam quicquam affirmavi in his omnibus, quae haecenus edidi. Erro fortassis in quibusdam, ut homo sum, nec humani quicquam a me alienum existimo: hoc nihilominus sentio, quod scripsi: hoc scribo, quod sentio: gratissime accepturus, si quis salua Christiana modestia, & conuictijs abstinentis, rationibus argumentisque, quibus ego ducor, satisfaciat, & veriore me sententiam doceat. Ut vero conuictijs & nuda, impudentisque asseuerandi audacia in suam me sententiam quisquam pertrahat, fieri omnino non potest. Ego meae sententiae rationes partim iam explicauimus, partim subiecturus sum. Quas si Bucerus, aut quisquam alius, inefficaces mihi demonstraerit, & efficaciores attulerit in diuersam sententiam, vltro illi subscripturus sum, reiecturus propriam.

Hoc imprimis de te Bucere, vestrisque omnium maxime

X ij xime

Pighij
sinceritas.

xime admirari cogor, quod ubiq; tam irreuerēter, tam impudenter, tam iniuriose, tam contumeliose in Romanum Pontificem, & cathedram Apostolicam debacchamini. Qua re vna, vt alienos vos plane demonstratis ab omni Christiana modestia, & ouilis Christi hostes, impugnatoresq; palam ostenditis: ita nemo non intelligit, ignaros vos omnis antiquitatis ecclesiasticæ. Cui dum consentire vos iactatis per omnia, & catholicæ ecclesiæ consensum sequi, certum est id fieri a vobis nō potuisse aut posse, sicut & alia plæraq; quæ dicitis, agitis, & asseritis, nisi laboraretis ecclesiasticæ antiquitatis ignorantia crassissima: vt ex qua cognita ignotum vobis esse non posset, quid ab ipso sui initio catholica Christi ecclesia in vniuerso orbe de Romana ecclesia senserit & crediderit. Quod vt libris tribus posterioribus de Hierarchia ecclesiastica fecimus euidentissimū: ita me cogit impudentia, vt ex illis multis hic pauca perstringam, quæ vestræ vos impudentiæ admoneant.

Imprimis cupio vos diligenter perpendere tenorem professionis orthodoxæ fidei catholicæ ecclesiæ, sub qua ante annos mille reuertentes a schismate

mate, quod graue admodum & periculosum Aca-
tij Constantinopolitani Episcopi superbia & perti-
nacia excitauerat, ad eiusdem catholicæ ecclesiæ gre-
mium & communionem, in extremo Oriente, Se-
ptentrione, Meridie, & Occidente recepti sunt. Nā
illo sublato e medio, cum eius successor Ioannes ad
catholicæ ecclesiæ communionem reuerti cuperet,
reuniriq; suo capiti ecclesiasticæ Hierarchiæ præsi-
di, libellum professionis suæ & catholicæ ecclesiæ fi-
dei, propriæ manus suæ subscriptione roboratum,
etiam dicto in seipsum anathemate, si eum vnquam
transgredetur in posterum, misit ad B. Hormis-
dam Rom. Pontificem, in veræ suæ poenitentiae te-
stimonium, quo sic mereretur ab eo rursus in com-
munionem recipi, a qua alienam temeritatem &
culpam sequutus, se separauerat: ad eundem scri-
bens in hæc verba.

Redditis, inquit, mihi vestræ sanctitatis literis in
Christo frater charissime nuper per Gratum clarif-
simum comitem, nunc vero per Germanum & Io-
annem reuerendissimos Episcopos, & Blandum
presbyterum, & Felicem, & Dioschorum sanctissi-
mos diaconos, lætatus sum de speciali charitatis ve-

stræ sanctitate, quod vnitatem ecclesiarum Dei, secundum veterum patrum requiris traditionem: et dilaceratores rationabilis gregis Christi, amore pulsare festinas. Certus igitur scito per omnia sanctissime, quia secundum quod vobis scripsi tecum in veritate consentiens, omnes a te repudiatos hæreticos renuo, &c. Omnibus actis a sanctissimis IIII. synodis, Nicena, Constantinopolitana, Ephesina, & Chalcedonensi, de confirmatione fidei instituta esse ecclesiæ assentior, & nihil turbari de bene iudicatis patior: sed & conantes in ipsis ad vnum apicem placitorum turbare, lapsos esse a sancta Dei generali & Apostolica ecclesia scio. Et tuis verbis recte dictis euidenter vtēs, per præsentia scripta hæc dico. Quia prima salus est, rectæ fidei regulam custodire, & a patrum traditione nullatenus deuiare. Et quia non potest domini nostri Iesu prætermitti sententia, dicentis: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferorum non præualebunt aduersus eam. Atq; hæc, quæ dicta sunt, rerum comprobantur effectibus. Quoniam in Apostolica sede inuiolabilis semper fides catholica custoditur. Hæc igitur fides est, a qua nec cadere cupientes, anathematizamus omnes hæreticos, &c.

nomie

nominatim subiiciens vniuersos damnatos in Ephesina & Chalcedoneñ. synodis. Quibus subiungit in hæc verba. Quapropter, sicut prædiximus, sequentes in omnibus sedem Apostolicam, prædicamus etiam omnia, quæ ab ipsa decreta sunt. Et propterea spero, in vna cōmunionem vobiscum, quam Apostolica sedes prædicat, me futurum: in qua est semper integra doctrina Christianæ religionis, perfecta que soliditas. Promittens in sequenti tempore, sequestratos a cōmunionem ecclesiæ catholicæ, id est, in omnibus non consentientes sedi Apostolicæ, eorum nomina inter sacra non esse recitanda mysteria. Quod si in aliquo a professione hac mea deuiare tentauero, his quos condēnaui, etiam per condemnationem propriam, consortem me esse profiteor. Huic vero professioni subscripsi manu mea, &c. Hactenus ille. Sub qua fidei professione B. Hormisda ad Hispaniarum Episcopos scribens, affirmat etiam de Thraciæ & Scythiæ, Illyricorum partibus, similiter et Syriæ, a dicto schismate venientes multos ad catholicæ ecclesiæ cōmunionem receptos fuisse: mandans eisdem, vt si qui (super quo ipsum consuluerant) ex Orientali clero ab eodem schismate venientes, ecclesiasticam cōmunionem ab eis ex-

posce-

poscerēt, secundum eandem professionis formam
admitterentur. Constat autem, catholicæ ecclesiæ
eandem hanc tunc fuisse fidem & certam sententi-
am, vt sub cuius professione, ad eiusdem commu-
nionem ab eadem recepti sunt, a qua per cōtrariam
sententiam se diuiserant.

Proinde diligenter perpendendū, quid in se con-
tineat dicta professio. Continet aut certissima & ve-
rissima. Imprimis, vt salus vestra p̄cipue cōsistat in
custodia rectæ fidei, sine qua, affirmante id Apосто-
lo, impossibile est placere Deo. Deinde in custodia
traditionis paternæ & ecclesiasticæ, quam & ortho-
xæ doctrinæ, & rectæ diuinarum scripturarum in-
telligentiæ certam amissim esse, superius atque ali-
bi irrefragabiliter demonstraui. Ad hæc, vt in-
fallibilis illa Christi sententia, qua Simonem Ce-
pham pronunciauit, & velut fundamētum super-
ædificandæ ecclesiæ suæ constituit, nunquam defi-
ciat in eius cathedra, eiusque præsidibus, compro-
bante hoc ipsum rerum euidentia, subsequētisq; effe-
ctibus. Quod & nos supra, atq; alibi euidens feci-
mus, nec minus ex his, quæ post dicentur, reddetur
illustris. Aequè & illud, quod eius decretis & præ-
ceptis

ceptis omnes obedientiam debeant, vtq; omnes in
omnibus eius sequi fidem teneantur: in qua, singu-
lari diuinæ prouidentiae priuilegio, ad totius eccle-
siæ vtilitatem perpetuo conseruatur inuiolabilis fi-
des catholica, & integra doctrina Christianæ reli-
gionis. Deniq; (quod ipsum etiam per se est euidēs,
& a nobis supra atque alibi euidentissime demon-
stratum) vt Apostolicæ sedi non consentientes, di-
uisi sint a communione catholicæ Christi ecclesiæ.

Eandem catholicæ ecclesiæ fidem et sententiam,
est videre in libello professionis fidei, sub qua Eula-
lius Carthaginēsis Episcopus, vna cum cæteris A-
phricanis Episcopis, dudum per Aurelium Cartha-
ginensem Episcopum aduersus Romanam ecclesi-
am ceruices suas erigentem, & ecclesiasticæ Hierar-
chiæ ordinem confundentem, vigoremque soluen-
tem, sub Bonifacio primo & B. Coelestino in schis-
ma pertracti fuerant, sub Bonifacio secundo ad ca-
tholicæ ecclesiæ gremium recurrerunt. Sed nobis
paulo post hæc ipsa necessario est explicanda Tra-
goedia, vt quam pro se inducit Bucerus: sed eius de-
cursum atq; exitū nō perpendit. Itaq; professionis
eius tenorem, etiam tunc oportunius audies.

Nihil ergo insolenter factū, aut arroganter usurpatum a veteribus illis Pontificibus existimabis, sed quod ipsæ diuinæ scripturæ euidenter comprobant, & ab vniuersa ecclesia publice recognitum confessumq; extitit, quoties (quod frequentissime faciunt) hanc Apostolicæ sedis singularem prærogatiuam, in scriptis suis & epistolis canonicis ab eis præferri, inculcari, & velut iactari in conspectu & facie totius orbis inuenies. Vt ille Lucius gloriosus Christi martyr & Pontifex ante annos mille & circiter trecentos, ad consulta Occidentalium per Galias & Hispanias Episcoporum, ex autoritate Apostolicæ sedis respondens, post explicatam de omnibus eiusdem sedis sententiam, quam viuam, non scriptam traditionem Apostolorum affirmat, quæ iusta apud eos autoritate haberetur ea ipsa sententiâ, subiungit in hæc verba.

Hæc sancta & Apostolica mater omnium ecclesiarum Christi ecclesia, per omnipotentis Dei gratiam, a tramite Apostolicæ traditionis nunquam errasse probatur: nec hæreticorum nouitatibus deprauata succubuit: sed vt in exordio normam fidei catholicæ percepit ab autoribus suis, Apostolorum

rum Christi principibus, illibatam sine tenus conseruat, secundum ipsius domini saluatoris nostri diuinam pollicitationem, qui discipulorum suorum principi in suis fatus est euangelijs: Petre, inquit, ecce satanas expetiuit, vt cribraret vos, sicut qui cribrat triticum. Ego autem pro te rogavi, ne deficiat fides tua. Et tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos. Hactenus ille.

Idem eadem de causa, & in eadem omnino verba, a Felice ad Benignum Episcopum, ab Eusebio ad vniuersos per Campaniam & Tusciam Episcopos, a Marco ad beatum Athanasium & vniuersos Aegyptiorum Episcopos, a beato Agathone in epistola, quam direxit cum legatis suis ad sextam synodum, & ab alijs plærisque ad alios, factum inuenies. Et hi sanctissimi Pontifices, & magna parte gloriosi Christi martyres, non in angulis domorum aut penetralibus, sed in facie totius ecclesiæ, & tanquam rem omnibus confessam ac notoriam, & quam supra toties audisti inculcari a sanctissimis patribus nostris, & professione orthodoxæ fidei catholicæ ecclesiæ, prærogatiuam hanc, Apostolicæ cathedræ protulere.

Y ij Quam

Quam & ipsam clarissimis verbis recognouit magna illa Chalcedonensis synodus, in epistola synodali ad beatissimum Leonem Pontificem, qua actis, definitionibusque suis, Apostolicæ autoritatis robur impartiri postulabant. In qua inter cætera gratulantes eidem sedi tam doctum, tamq; sanctum Pontificem: Non desinimus, inquit, domino Deo nostro gratias agere, & pariter supplicare, gratulantes quod tantæ sanctitatis, tantæ fidei, tantæq; doctrinæ, Apostolicæ sedi, vnde religionis nostræ fons & origo manat, antistitem dederit.

Audis, quid tantum concilium, imo quid vniuersa in eo Christi ecclesia, de sede Apostolica sentiat, nempe vt inde in ecclesiam vniuersam, velut perennis quidam fons, & origo religionis nostræ, sincerissimos riuos deriuat. Quod & ille orthodoxus, doctissimusq; Hieronymus intellexit, & re ipsa & verbis confessus est, dum in medio pene Oriente prope Antiochiam habitans, de his quæ pertractabat fidei, scripturarumq; quæstionibus, vltra tam vasta terrarum, mariumq; spacia, Petri cathedram consulendam censuit. In qua sola seruatur, inquit, incorrupta patrum hæreditas, viua, inquam, illa Apostoli-

stolica traditio, quã ab initio ab Apostolorum principibus accepit. A qua quisquis diuisus fuerit, eum profanum dicit, & extra mysticam illam arcam, quæ sola suos saluat ab ingruente diluuiio. Cuius & iudicium quisquis damnare præsumit, eum non catholicum, sed hæreticum pronunciare nõ dubitat. Et quis non intelligit, ecclesiæ Christi atque eius fidelibus fuisse necessarium, vt inter tot hæreticorum procellas ac turbines, quibus aliquando, velut a suis fundamentis vniuersa pene commota est Christi ecclesia, & infecti omnium principalium sedium Episcopi, vna saltem inter nos specula erecta esset, ad quam respicientes dirigerent tenorem suæ fidei, qui aberrare nollent? Quid enim alioqui in istiusmodi, tam periculosis casibus, refugij superesset miseris Christifidelibus? Sed, vt vides, non defuit ecclesiæ suæ Christus in omnibus necessarijs. Quod ipsum, non solum diuinarum scripturarum clarissima autoritate, sed publica totius ecclesiæ recognitione & confessione, atque rei euidencia euidentissimum fecimus. Certè, ex vna beatissimi Leonis ad Anastasium Thessalonicensem Episcopum, suum & Apostolicæ sedis per Orientis partes vicarium, de Attico veteris Epeiri Archiepiscopo epistola (ad
Y iij quam

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

quã te lector remitto. Prolixior enim est, quã vt in hac scribendi angustia contrahi potuerit in luculētum compendium, aut integra subijci debuerit, tametsi quæ integra & diligentissime legatur, sit dignissima) Ex vna, inquam, hac epistola, nemo non cordatus & attentus ad omnia lector, euidentissime perspicit, qualis eo sæculo fuerit, quam decore, quam ordinate, quam decenter disposita illa domus ecclesiastica, sub cura vnus, velut patrisfamilias, Romani Pontificis. Cuius non minus tunc viguit in vniuersum orbem autoritas (vnitatem ecclesiasticam continens, & non secus, quã animus quidam, immensum aliquod corpus, ex plurimis maximæq; dissimilibus mēbris cōpositum sustinens, vegetans, et gubernās) quã faciat in vna domo vnus patrisfamilias. Hinc elucescit et illud, vt per diuersos officiorum, dignitatum, ordinumq; gradus, ad vnam B. Petri sedem, totius ecclesiæ cura tunc ordinatissime, cōmodissimeq; confluxerit, vt oēs, etiam longissime positæ ecclesiæ, nō minus moderatiōis eius, velut præsentis, sentirent habenas, nec minus imperia religiosissime, prōptissimeq; exequerētur, quã quæ vicinæ erant et proximæ. Breuiter, vt sine eius iussu ac permissu, nihil, quod alicuius momenti esset, eccle-

CONTRA MART. BVCERVM.

clesiasticorum negotiorum ageretur in vniuersa domo ecclesiastica: sed quod maiores oēs causæ referrentur, disponerenturq; ad eius arbitrium. Imprimis ex illa videre est, quæ eius fuerit libertas in euocandis coram se, etiam personaliter ex distantissimis regionibus, Episcopis: quãtaq; illorum, quãtaq; districta obedientia: quam parata quoq; sæcularis potestas executioni mandatorum, etiam huius sedis legati: quæ omnia sibi publica officia, in exhibitionem infontis alioqui Archiepiscopi, Attici memorati, per tempus importunum, & itinera difficilia, in effectum præceptionis adiungeret. Ad hæc, ex eadem est euidentissimum, vt consueuerint etiam tunc, in extremo Oriente Metropolitanis, obedientiam præstare Romano Pontifici: vtq; nulli toto orbe, nisi huius sedis autoritate, ordinarentur Episcopi. Siquidem electionum Episcopaliū confirmationes ex toto orbe, etiam a longissime distantibus ecclesijs, petebantur a sede Apostolica, id quod clarissime indicant hæc dictæ epistolæ verba. De persona autem consecrandi Episcopi, & de cleri plebisque consensu, Metropolitanus Episcopus ad tuam fraternitatem referat: quodque in prouincia bene placuit, scire te faciat, vt ordinationem ritè celebrandam

tua

tua quoque confirmet autoritas. Et rursus: Sicut enim iustas electiones nullis dilationibus volumus fatigari: ita nihil permittimus, te ignorante præsumi. Hæc ita, etiam ante beatissimum Leonem, inconcussa & descriptissime obseruata, paulo post indicabimus. Quod vero etiam post ipsum annis quam plurimis, usque dum totus pene Oriens vetusto inter se populorum furore collisus, indiscissam domini tunicam, & desuper cõtextam, minutatim discerpere cœpit, & ad schismata declinare, euidentissime demonstrat B. Gregorij ad Constantinam Augustam epistola: qui de Maximo præter autoritatem, & confirmationem Apostolicæ sedis, Salonitanæ ecclesiæ ordinato Episcopo dubitans, ne forte id Imperatoris Mauricij iussu factum fuisset, qui et alia pleracque egerat temerarie & præter ordinem, Constantinæ Augustæ mulieri religiosæ scribit in hæc verba: Salonitanæ, inquit, ciuitatis Episcopus, me, ac respõsali meo nesciente, ordinatus est. Et facta est res, quæ sub nullis anterioribus principibus euenit. Vides, quod tantus Pontifex affirmet, nunquam ante factum, vt absque Apostolicæ sedis autoritate quisquam ordinaretur Episcopus. Hęc enim est illa Episcopatus Petri vnitas in catholica Christi

sti ecclesia, in qua Cyprianus ille Christi martyr & Pontifex eruditissimus, consistere vnitatem ecclesiæ vbiq; prædicat: cuius Episcopatus a singulis pars quædam teneatur in solidum. Cæteris enim vocatis in partem sollicitudinis: vni Petro & qui illi succedunt, commissam plenitudinem potestatis. A qua plenitudine quisquis non participat, nihil sibi Episcopalis autoritatis vendicare poterit. Quin & ex alijs plerisque dicti beatissimi Leonis epistolis clarissime videre est, non solum, quod ea tunc toto orbe consuetudo fuerit petendarum ab Apostolica sede confirmationum electionum Episcopaliũ: sed etiam, quod easdem confirmare non consueuerint, præsertim in sedibus principalibus, post semel accensam Arrianam illam facem, priusquam sue fidei propria manu subscriptas, & roboratas misissent literas. Quod idem ipse Leo & re ipsa, & scripto attestatur in Anatholio Constantinopolitano, & B. Protecerio Alexandrino Episcopis. Necque enim Anatholium in defuncti B. Flauiani locum subrogatum Episcopum confirmare consensit, quantum intercedente pro eodem Imperatore Theodosio, priusquam de verbi incarnatione ea se credere et tenere profiteretur, quæ tam in sua ad dictum B.

Flavianum, quam in beati Cyrilli ad Nestorium epistolis continentur, eamque professionem absolutissima subscriptione coram omni clero & vniuersa plebe declararet: nec se communicaturum cum his, qui de verbi incarnatione aliter sentirent, sub suo etiam chirographo profiteretur, vt eiusdem Leonis ad praefatum Imperatorem Theodosium testatur epistola. Pro Proterio quoque, qui in locum Dioscori Apostolica & Chalcedonensis synodi autoritate deiectioni, ordinatus fuerat Alexandrinus Episcopus, Martianus Christianissimus Imperator suis literis & nuncijs apud eundem Leonem intercessit, vt ab ipso confirmaretur: quod tum facere consensit, cum fidei & confessionis eius testes, propria ipsius manu scriptas, & proprio ad hoc legato destinatas accepisset literas, quemadmodum ipsius epistola testatur, qua Martiano Imperatori respondet.

Ita sane est, & erat necessarium, vt cum vniuersa Christi ecclesia Romanorum Pontificum, & apostolicae sedis autoritate, non secus quam familia vna ac domus, administrari & contineri debebat in vnitatem & officio: omnes quoque omnium ecclesiarum

Præ-

Præpositi ab vno ipso dependerent: per quos ad vnum ipsum totius ecclesiae referri oportebat negotia, quo tota sibi esset vndique consentiens & consonantota sentiret moderationem vnius capituli: vnius exequeretur iussa & imperia, & proinde, vt ex toto orbe referrentur electiones ad confirmationem capituli domus ecclesiasticae praesidis. Hoc enim eius domus ordo plane requirebat, quo in eadem suus vigor disciplinae & vnitatis conseruari posset concordia.

Vt vero intelligas, etiam prioribus illis ante beatissimum Leonem saeculis, eodem tenore frequentatas confirmationes illas electionum Episcopaliū, & tanti momenti fuisse habitas, vt sine illis toti orbi confessum haberetur & notorium, ordinationes eiusmodi viribus non subsistere, nec habitos pro Episcopis ab orthodoxo populo, vtriusque ex historia Iulij Romani Pontificis & Anthiochenae synodi, est clarissime perspicere.

Conuenerant in hanc, autore Eusebio Nicoeni Episcopo, qui Arrianae factionis (quae vniuersum pene Orientem, Occidentemque diu multumque vexauit, conturbauitque post Nicenam synodum)

Z ij dum)

dum) se antesignanum & signiferum præstiterat, nonaginta secum consentientes Episcopi, aduersus præcipuos quosq; Nicenæ fidei zelatores subordinantes calumnias: quos coram se conuictos varioꝝ criminum, vt prætendebant, suis sedibus eijcientes, in eorum locum superordinauerāt alios in Alexandria, Constantinopolitana, atq; alijs plærisque per Orientem ecclesijs. Quorum motus vt persentiscescit Iulius, etiam ante certam vllam actorum ab eis notitiam, scripsit ad eos plenam autoritatis epistolam, ex qua aliquanto post nõnulla adducemus oportunitus: ipsos coarguens, quod aduersus autoritatem ecclesiasticorum canonum, absq; huius sedis autoritate, tentassent celebrare concilium, et Episcoporum sibi vsurpauerint iudicia: in irritum reuocans, quicquid sub synodi prætextu, aut egissent eatenus, aut acturi essent in posterum. Insuper & Apostolicæ sedis in illos censuram minitatus est, nisi ab eiusmodi præsumptione desisterent. Cui responderunt quidem satis arroganter, & contumaciter, grauius imprimis expostulantes, quod eorum concilia dissolueret, & damnatos ab ipsis pro grauibus, vt dicebant, criminibus Episcopos, inaudita causa restitueret. Inter hæc tamen,
tam

ram sua ipsorum, quã totius orbis conscientia conuicti, fatetur Romanam ecclesiã maternam curam gerere totius ecclesiæ. Romanos Pontifices vel inuiti agnoscunt, & eisdem, tanquam suis patribus ac superioribus, obedientiam a se deberi, & se congregari cum ipsis oportere. Tamen instanter petentes, vt confirmet ordinatos a se Episcopos, & hæretico spiritu inflati, quasi discessionem minitantes, ni hac in re ipsis condescendat: nihilominus inter eiusmodi hinc minas, inde in diuersum trahentem, tam suam ipsorum conscientiam, quam communem totius orbis consensum, ex suis fratribus se ad ipsum mittere scribunt, cum actorum a se omnium instructione plenissima, quo eadem sanctitati innotescere curarent, eundem rogãtes, æquum se in ijs iudicem præbeat. Cuius epistolæ tenorem cap. XI. lib. III. de ecclesiastica Hierarchiã inseruimus. In qua hoc Christiane lector diligenter perpendes, quantum confessionis in se pondus cõtineat, qđ illi tot & tales Episcopi, hoc est, qui Christi velut ex professo & hostiliter oppugnabant ecclesiam, & Hierarchiam eius modis omnibus confundere moliebantur, qui capto primum omnium Imperatore & Imperio, vniuersis eius viribus persequerentur orthodoxos,

& velut ex superiore loco magnis cladibus & iniurijs afficiebant, qui insuper synodalem auctoritatem præ se ferebant. Quod, inquam, hi a Romano Pontifice Iulio, cuius vnus grauis nimium ipsis erat auctoritas, vt quæ sola impijs eorum conatibus obstitere, factæ a se ordinationis in illis ecclesijs Orientalibus confirmationem Episcoporum peterent.

Quod nunquid fecissent, nisi totius orbis consensu & confessione fuisset notorium, absque Romani Pontificis confirmatione factas ordinationes eiusmodi viribus non subsistere? Quid enim hac de re ex medio Oriente vltra tam vasta terrarum, mariumque spatia vni Romano Pontifici molesti fore, si ad eum (quod nunc diabolico odio excoecati, & omnis ecclesiasticæ antiquitatis ignorantissimi aduersarij nostri impudentissime & pertinacissime affirmant) vnus Romanæ cura pertinebat ecclesiæ? si quæ in Orientalibus illis ecclesijs gerebantur, nihilo magis ipsius intererat, quam Mediolanensis, Rauennatis, aut alterius cuiusque Episcopi? Et quid tandem factum est? Receptis synodalibus actis, æquum se iudicem Iulius præbuit, & canonicè coram se euocatis, damnatis vna cum damnatoribus, examinatisque singulorum accusa-

tionis

tionibus & defensionibus, cum illos innocentes reperisset, ab horum damnatione absoluit, & singulis suas ecclesias reddidit, conuersa in damnatores iusta damnationis sententia. Cuius vnus iudicium, absque vlla hæsitacione aut contradiccionione, amplexa est & sequuta vniuersa Christi ecclesia: & Athanasium suum receperunt Alexandrini, Constantinopolitani Paulum, Gazei Asclepam, Marcellum Ancyranum, Lucianum Hadrianopolitæ, & suos quosque cæteræ. Illos vero dicti concilij & iniustæ damnationis fratrum innocentum auctores excommunicatos ab eodem, catholica Christi ecclesia, & tunc, & deinceps, pro rite excommunicatis habuit. Horum ita gestorum, præter fidem historicam (cuius testes habemus Socratem & Sozomenum, autores imprimis graues, & rerum ecclesiasticarum eius temporis scriptores diligentissimos, ad hæc Græcos homines, ne quid eos in Romanæ ecclesiæ fauorem confinxisse calumniari possis) confirmat etiam altera Iulij ad dictæ synodi auctores epistola, cuius tenorem pene ad verbum prædicto etiam capite libri quarti Hierarchiæ a nobis insertum inuenies. In qua inter cætera affirmat, antiquis canonibus ecclesiasticis,

atq;

atque adeo Apostolicis, cōstitutum, & Niceni concilij canonibus renouatum, non licere præter sententiam Romani Pontificis celebrare concilia, nisi illa ordinaria, nec damnari Episcopos, nec quicquã terminari de omnibus grauioribus negocijs ecclesiasticis, quo oppressis & iniuste damnatis refugium pateat: & aduersus improbos, contumaces, superbos, & fratrum oppressores, vltio iusta parata sit.

Et quamuis Nicomediensis ille Eusebius, eius impiæ factionis caput & signifer, quæ de Athanasio decreuerat Iulius, vt habet ille Socrates, non occurrit agnoscere, hoc ipsum, non propterea factum idẽ affirmat, quasi auctoritatem & iudicium eius adhuc contemnere pergeret, sed quia continuo post celebratum illud concilium, ante finem iudicij Romani Pontificis morte præuentus fuerat. Habet enim in hæc verba. Eusebius autem legationem misit ad Iulium Romanæ vrbis Episcopum, rogans vt contra Athanasium iudex esset. Sed quæ de Athanasio decreuerat Iulius, non occurrit vt cognosceret. Quia dum paucum tempus vixisset post concilium, vita priuatus est. Quapropter Constantino-politæ Paulum rursus in ecclesiam introduxerunt,

& cæ

& cætera. Sed & Ursatius & Valens hæretici, postea libellum pœnitentiæ Iulio offerentes, & consentientes *δ. μ. ο. σ. ι. ο. υ.* verbo, communicare meruerunt. Hactenus Socrates.

Sozomenus vero eidem historiæ his verbis testimonium perhibet. Igitur Athanasius, inquit, relinquens Alexandriam, Romam profectus est. Contigit autem eodem tempore etiam Paulum Constantinopolitanum Pontificem illuc vna concurrere, & Marcellum Ancyrae, Asclepam q; Gaziae: qui, dum Arrianis esset aduersus, calumniam passus ab his, quasi subuertisset altare, damnatus est. Pro quo Gazeorum ecclesia Quinciano committitur. Lucianus autem Hadrianopolites Episcopus, ob aliam accusationem ecclesia sua priuatus degebat in vrbe Romana. Cognoscens ergo Romanus Episcopus crimina singulorum, & omnes Niceno concilio concordare comperiens, eos in communionem suscepit tanquam omnium curam gerens propter sedis propriæ dignitatem, singulisque reddidit suas ecclesias. Et Orientalibus Episcopis scripsit, quod non recte tractassent viros inculpabiles, de suis ecclesijs eos expellentes: & quod constitutio-

a tiones

tionem Niceni concilij minime obseruarent. Quorum paucos ad certum diem sibi adesse præcepit, ut coram eis ostenderet, iustum se super illis protulisse decretum, & deinceps se non passurum interminatus est, nisi ab huiusmodi turbis & nouitate cessarent. Et ille quidem hæc scripsit. Athanasius autem & Paulus, epistolas Iulij Orientalibus Episcopis miserunt, & singuli eorum suas sedes adepti sunt. Hæc ille Sozomenus. Ex quibus omnibus clarissime intelligis lector Christiane, eo sæculo, hoc est, ante annos mille ducentos, magis recognitam fuisse autoritatem Romanorum Pontificum in Alexandria, Constantinopoli, vniuersa denique toto orbe ecclesia, quam nunc in hoc vno, qui vix nobis restat, Occidentis angulo. Ab eius autoritate dependisse statum vniuersæ domus & familiæ ecclesiasticæ: Episcoporum ut confirmationes, ita depositiones & iudicia: utque impiorum & malignantium concilia, & totius pene Orientis conspiratio, aduersus autoritatem eius præualere non valuerit. Quin & Agapeti, te quæso lector, & Anthemij Tragoediam, ut diligenter attendas. Nam eius exitus euidentissime demonstrat, quam eo sæculo vniuersus toto orbe Christianus

nus

nus, ab vnius Romani Pontificis iudicio suspensus fuerit.

Quin Athemius ille Trapezuntinus ante Episcopus, Iustiniani Augusti, & præcipue Theodoræ Augustæ, cuius affectibus ille obsequebatur, fauore deserta ecclesia sua, cōtra ecclesiasticos canones irrepsisset in Constantinopolitanam ecclesiam tunc vacantem per mortem B. Epiphaniij, eoq; suo illicito ambitu, & insuper, quia cum Seuerio Antiocheno Episcopo, & Petro eius discipulo, Zoarocq; monacho Euticianæ paulo ante damnatæ prædiæ sectatoribus, communicare suspectus fuerat, haud leuiter perturbaret statum Orientalis ecclesiæ: confugerunt totius pene Orientis orthodoxi Episcopi, presbyteri, clerici, & monachi ad sedē apostolicam, supplices literas dirigentes Agapeto Romano Pontifici, & orātes ut sui memor officij, illud scandalum auferret ab ecclesia, & apostolicæ fæueritatis gladium destringeret in hæreticos & euersores ecclesiasticorum canonum. Utque iuberet impia hæreticorum scripta igni contradi, & ea habentes proferre in publicum ad imitationem eorum, qui zelant possidere Manichæa, Nestorij, inquam,

a ij &

& Euticetis insensati, & Dioscori patris et protectoris eorum. Addunt & rogare eundem aduersus Anthemium, velut paternis Apostolicorum Pontificum prædecessorum suorum sanctionibus contrauentem, vt suæ aduersus illum sententiæ sanctum & perfectum finem imponat, quo omne de medio extinguatur scandalum a paruulis in dominum credentibus. Et optatam, inquit, vocem audietis ab omnibus nobis. Custodiat dominus sedē vestram tanquam dies sæculi, qui Petri successor et imitator existens, nos a tribulatione saluastis, & eos, qui nos odiunt, confudistis. Quas illorum literas in acta quintæ synodi relatas inuenies, vna cum speciali accusationis libello aduersus Anthemium. In quo eundem ipsum velut obsecrando adiurant, vt sequens eorum exemplum, qui ante se claruerant in sede Apostolica, faceret & ipse contra inualescentes aduersus autoritatem sanctorum canonum, quod B. Coelestinus fecit aduersus Nestorium: nempe, vt illi tempus præfigeret, intra quod, nisi Apostolicæ sedi & suæ beatitudini libellum sanæ fidei suæ porrigeret, & se ab hæretica suspicione liberaret, cæteraque omnia iussa ipsius perageret, alienum ipsum definiret ab omni Pontificali

ficali dignitate & efficacia, & sortem ipsum accepit se cum eis, quibus communicabat hæreticis.

Ad quorum supplicationes sanctus Pontifex commissæ sibi curæ ouilis Christi non defuit, sed Severum illum Antiochenum Episcopum cum suis complicibus, anathematis mucrone confossos, velut mēbra palam putrida abiecit ab ecclesia. Anthemium vero de Constantinopolitana sede, in quam illicito ambitu aduersus canones irrepserat, deposuit. Insuper & terminum illi præfixit purgationis canonicæ, intra quem, nisi coram se comparens, omni se expurgasset suspicione, qua laborabat, prauitatis hæreticæ, non solum ab omni dignitate ecclesiastica, sed etiam a nomine Christiano alienus habendus foret: sortemque accepturus cum his, quibus communicasse conuictus fuerat, hæreticis. Hæc in hunc modum gesta fuisse quintæ synodi acta clarissime comprobant.

Post hæc, cum idem Pontifex, inter Theodatū Gothorum regem, & Iustinianum Imperatorem componendæ pacis gratia Constantinopolim profectus, nullo nō honoris genere ab Imperatore exci-

peretur, impetrassetque, quæ volebat pro necessitate temporis, ex sententia: vicissimque ab eodem importunis nimis ac pene violentis precibus sollicitaretur ac perurgeretur, ut damnatum a se Anthemium, in communionem rursus reciperet, & confirmaret in Constantinopolitana ecclesia: cum imperialis ille sollicitationis vim (quæ iustam satisfactionem non admittebat, vxoris, cui plurimum indulgebat, impotenti affectui subseruiens) non ferret amplius, rei indignitate commotus, & liberiori constantia vtens: Ego, inquit ad Iustianum Christianissimum Imperatorē, venire me putavi: sed Diocletianum inuenio. Qua responsi libertate, & tanti Pontificis autoritate permotus Imperator Anthemium cum suis excessibus & erroribus execratus, & Pontificiæ damnationis executor factus, relegauit. In cuius locum venerabilem Menam S. Pontifex suis manibus consecrauit Episcopū. Qua de re idem ad Petrum Hierosolymitanū Episcopum, & eos qui secum congregati fuerant, scribit se dignam, Christiane doctam, piam, & plenam apostolicæ grauitatis epistolam, quæ et ipsa inter acta quintæ synodi relata est.

Sed cum Theodora Augusta iam dudū capta
actis

actibus et impietate illius damnati Anthemij, ordinatum in eius locum venerabilem Menam persequeretur implacabili odio, mortuo Agapeto, quid non egit & scriptis, & nuncijs apud eius successorem Siluerium, ut rursus expulso Mena, in Cōstantinopolitanam ecclesiam reuocaretur Anthemius? Cui cum ille libera autoritate respōdisset, nūquam se reuocaturum hominem hæreticum, iam dudum condemnatum eius impietatis a suis prædecessoribus: accensa illa magis furore foemineo, & agitata illo spiritu, qui hæreses & schismata seminat, cōtra sanctum Pontificem egit apud Belisarij vxorem, ut subordinata quacunque aduersus illam calūnia, quoque prætextu, quoquam relegaretur in exiliū. Itaque submissis per illam falsis testibus, qui dicerēt sibi constare, coniurasse illum cum Gothis aduersus Imperatorem, illis proditurum urbem, in Pōtianas insulas deportatus est: quamuis non dubitaret Belisarius, nec ignoraret, ab vxore subordinatam esse calumniam. Quæ res illi multarum calamitatum, in quæ post incidit iusto Dei iudicio, causa fuisse creditur.

Cum autem, neque sic voti compos illa fieret, san
cto

cto Pontifice fortiter ferente exiliū, eo mortuo, modis omnibus studebat, vt in eius locum eligeretur Vigilius, etiam vi apud clerum & P. R. interposita: qui sub Siluerio legatum agens sedis Apostolicæ apud Iustinianum Constantinopoli, promiserat Augustæ, si eius studio designaretur successor Siluerio, se illi obsequuturum de Anthemio. Cum quo iam promotus ad culmen sedis Apostolicæ, agit velut ex pacto, vt suæ fidei satisfaciat, & abiecto Menæ Anthemium restituat Constantinopolitanæ ecclesiæ. Sed iam factus ille Ro. Pontifex, quamuis malis artibus, haud tamen destitutus est illius cathedræ priuilegio: sed sanioris sententiæ effectus respondit Augustæ, dolere se, si quid male atq; insipienter illi addixisset. Nunc vero Petri successorem et Christi vicarium, quamuis indignum, agentem, committere se non posse, vt hominem hæreticum, per suos prædecessores damnatum, restituat, sed malle potius se omnia perpeti. Qua de causa aliquāto post aduocatum ad se Constantinopolim, & omni honoris genere a Iustiniano exceptum, cum rursus & minis & precibus fatigaret, vt præstaret promissum, constantissime recusantem deportari tandem fecit, muliebri impotētia, & iam præ senio

aut

aut morbo prope delirante, & impiæ mulieri per omnia obsequente Iustiniano, in Proconissum, Gipsimumq; insulas, vna cum clero, qui secū Roma venerat, vbi permansit ad Theodoræ obitum. Postmodum restitutus ad preces Rom. cleri & Narsensis, nec vnquam iniuriarum, aut exilij tædio, ad impia Augustæ vota ac desyderia deflecti se passus est. Vt clarissime intelligas, hanc apostolicæ sedis rupem semper perstitisse immobilem, ad confirmandos toto orbe Christianos fratres, omnemque altitudinem sese extollentem aduersus Deum, aduersus orthodoxam fidem, aduersus ecclesiasticos sanctorum patrum canones, deijciendam.

Sed quo tandē, & a quo, tantopere efflagitarant illi, tantus Imperator, et tam impotens desyderij sui Augusta, quasi pro sua & totius salute ageretur Imperij, vt reduceretur Anthemius: nūquid alio, quā Constantinopolim: nunquid ab alio, q̄ a Ro. Pontifice: Cur quæso non poterant ipsi, sua illa Imperiali potestate, in Imperialis residentiæ sedem, absque Ro. Pontificis consensu reducere Anthemium, & inde Menam expellere, nisi ad vnus Ro. Pontificis autoritatem ista pertinere recognouisset orbis vni-

b

uersus

uerfus? nisi orthodoxus populus his in rebus suspensus fuisset ab vnus Rom. Pontificis iudicio? Et nunquid aduersus eius sedis auctoritatem aliquando Constantinopolitanæ ecclesiæ est restitutus Anthemius? aut inde expulsus Mena, quem in eius locum ordinauerat Ro. Pontifex? Et te, symmistaque tuos non pudebit Bucere, in hos ipsos esse tam contumeliosos, conuiciosos, & iniuriosos? Parum est quod dicitis, quamuis impudentissime & mendacissime dicatis, qui alios euidentissimam veritatem afferentes, mēdacij reos facere nō erubescitis, quod passim illa vestra asseuerandi quicquid in mentem venit audacia, simplicibus, & vobis credulis, inculcatis, non ita nuper natam huius sedis auctoritatem, & primatū super alias ecclesias, nisi adderetis horrenda conuitia, quæ in fratrem Christianum nulla fert modestia, imo vix in vllum ethnicum. Quod si vobis satis demonstratum nondum sit, fuisse huius sedis primatum ab initio, ab ipso institutum Deo, nō ab hominibus, eumque tāto semper viguisse magis, quanto plus viguit Christiana religio, mihi videamini ad euidentissimam veritatis lucem vel inuitos oculos claudere. Audistis enim, & magis adhuc audietis in subsequētib; in illa florente adhuc, et

vere

vere Christiana ecclesia, quies vnus Romanus Pontifex, & quanta cum libertate, in omnium aliarum principalium sedium antistites, Alexandrinū, Antiochenum, Constantinopolitanum, cæterosque, suæ auctoritatis potestatem exercuerit: utque aut præuaricantes a regula orthodoxæ fidei, aut aduersus sacrorum canonum auctoritatem sese efferentes, sua illa principali auctoritate, aut respiscere coegerit, aut deploratos abiecerit e sedibus illis suis, omnique Christiana ecclesia, in deiectorum locum substitutis alijs. Et hæc non vi vlla, aut vlla tyrānide, sed verbo solo: at tam potenti, tantæque auctoritatis, ut aduersus sæua violentissimorum tyrannorum arma, aut potentissimorum & superbissimorum Imperatorum Imperia, etiam in ipsa Imperialis residentia urbe Constantinopoli, præualuerit.

Dioscorus Alexandrinus antistes, vna cum tot secum congregatis Episcopis in secūda illa, quāuis vniuersali synodo, etiā legitime indicta, testes sunt, quanta aduersus ipsos, & quæ efficacis viguerit vnus Romani Pontificis B. Leonis auctoritas, quæ sola orthodoxam fidem aduersus impium, quamuis generale concilium, tutata est, & in ipsum impietatis autorem Dioscorum secūdæ sedis Episcopum,

b ij apo

Apostolicæ sæueritatis gladium distrinxit: quē nō solum ab Alexandrina sede, sed ab vniuersa Christi ecclesia, irreparabiliter abiecit: ceteris, qui eius impietatem secuti sunt in concilio, ex cōmunicationi ad poenitentiam & resipiscentiā vsq; subiectis. Cuius iustum iudicium probauit aliquanto post subsequens Chalcedonensis illa synodus, quale eatenus vniuersa etiam Christi ecclesia recognouerat. At huius rei Tragcediam, lib. VI. Hierar. nostræ locis plæriscq; prolixius ac diligētius explicatā inuenies.

Aduersus Anatholium, beati illius Flauiani in Constantinopolitana ecclesia successorem, cū nō recte incederet ad veritatem euangelij, idem Leo quā libera, efficaciq; autōritate vsus fuerit (Ne, inquit, ad negligentiam rectoris referatur, si quisquam in ecclesia catholica, ea prædicare præsumeret, quæ hæreticorum sensibus conuenirent) vtque coegerit illum, ad suum præscriptum ordinare Constantinopolitanā ecclesiam: in super & poenitere de illicito ambitu primatus suæ sedis post Romanam ecclesiam, quo tentauerat, & in assensum inclinauerat Chalcedonēsem synodum, dicti quoque lib. capite IX. ex eiusdem beatissimi Leonis plæriscq; epistolis
cla

clarissime demonstrauius. Quem & ipsum, ita exigentibus eius excessibus, aliorumq; ædificatione & exemplo, a sua, & catholicæ ecclesiæ cōmunionē separauit ad tempus, vsq; ad satisfactionem congruam, qua intercedente, ac spondente pro eo Martiano Imperatore, recōciliari obtinuit, ea tamen adiecta lege, vt retractatis ordinationibus, quas de Andrea & Euphrate in sua ipsius ecclesia fecerat, eandem vniuersam ad præscriptam sibi regulam ordinaret. Testis est eiusdem epistola XLV. ad eundem Anatholium.

Aduersus B. Ioannem Chrysostrum, S. Paulinum, & Euagrium, conspirauerat Orientalium Episcoporum pars maxima: qui in vnum synodice couenientes, eosdem damnationis perculere sententia. Quam, tanq̄ prolatam contra autoritatem sedis apostolicæ, in super & iniquā, vnus B. Innocentij Ro. Pon. retractauit autoritas, & autores iniquæ sententiæ excommunicationi subiecit. Quorū Alexander Antiochenus patriarcha, per condignam satisfactionē, missa ex medio Oriente solenni legatione ad Innocentium, reconciliari meruit. Pro Attico aut Constantinopolitano, ante dignam ad eiusdem
b iij Innocen

Innocentiꝝ arbitrium satisfactionem, a Maximiano sedis apostolicæ per Orientem legato frustra intercessum est. De Alexandro Antiocheno ita rem habere, testatur eiusdē Innocentiꝝ ad Bonifacium presbyterꝝ epistola. De Attico item Constantinopolitano, idem respōdet Maximiano, mirari se, quod pro eius cōmunionē intercesserit: Cōmuniō em̄, inquit, suspensa restituitur demonstrāti causas, quibus acciderat, iam esse deterfas, & profitenti cōditiones pacis impletas. Quod neqꝫ apud nos Atticus, missis aliquibus suorꝫ, vel dicere voluit, vel potuit demonstrare completum. Quemadmodum Antiochenæ ecclesiæ frater & coepiscopus noster Alexander, digna legatione prosequutus est, & probauit vniuersa, quæ apud Antiochiam fieri debuerant, fuisse cōpleta. Quorꝫ amplexati pacem, utiqꝫ fidem fecimus, & magno tramite eandē ostendimus, si modo, quæ discussa sunt & completa ab alijs, etiam ipsi pro suo loco fecisse & compleuisse aliquando monstraerint, communionemqꝫ, ut isti, legatione solenniter destinata, sibi rogauerint redhiberi. Hæc Innocentius, qui etiam ad Atticum Beroæ Episcopum, eadem ex causa reconciliari petentē, conditiones præscribit, quibus impletis recipi in communionē possit.

Hic

Hic rursus te oro Christiane lector, mecū ut diligenter perpendas, quo pacto inter violentissimos illos turbines & procellas, quibus omnes aliquando omnium sedium antistites hæretica peruasit contagio, tota pene ab imis vsqꝫ fundamētis quassata, concussaqꝫ ab hæreticis, orthodoxa subsistere potuisset ecclesia, nisi fundata fuisset super illā petram, singulari beneficio Dei immobilem, quæ terrarꝫ orbe reluctante (ut illius Chrysoctomi verbis dicā) adamantis naturā in firmitate superaret? Quæ apostolicæ illius viuæ traditionis (quā, successionē tm̄ continua Episcoporꝫ, nō aut̄ scripto nos accepisse, supra, atqꝫ alibi clarissime demonstrauimus) peruenire ad nos potuisset sinceritas, alias ecclesias vniuersas toties occupātibꝫ hæreticis Episcopis? Quis ordo, q̄ facies, q̄ vigor Hierarchie ecclesiasticæ, inter illos Episcoporū toto orbe sine modo aduersus sese tumultuantium conflictus? inter illas improborꝫ ambitiones, contra ecclesiasticos canones, sibi passim omnibus vendicantibus omnia, nisi vna hæc sedes apostolica, & dotata a Deo & cōseruata fuisset illo, q̄d adstruximus & adstruimus, priuilegio? Cuius ut semp̄ permāsit integra fides, ad confirmādos toto orbe Christi-fideles in fide, ita viguisse auctoritatem ad destruendam

dam

dam omnem altitudinem sese extollentem aduersus orthodoxam fidem, aduersus apostolicos ecclesiasticosque canones, an ex his cuiquam obscurum est?

Simplicij Romani Pon. haud est ignota historia, ut in Timotheum Alexandrinum, sectatorem Dioscori (qui trucidato per hereticos B. Proterio, quem in eiusdem Dioscori locum ordinauerat Chalcedonensis synodus, & confirmauerat beatissimi Leonis autoritas, ecclesiam Alexandrinam inuaserat) & Petrum eius diaconum, anathematis protulerit sententiam. Ad hoc instantibus, altero Timotheo, qui ab orthodoxis canonicè electus erat successor Proterio, insuper & Acatius Constantinopolitano, cui vires suas per Orientem commiserat. Quibus damnatis, et per Leonem Imp. sententiæ apostolicæ sedis executorem relegatis, cum post, mortuo eodẽ Leone, & Basilisco inuadente Imperium, per occasionem turbatæ Reipublicæ reuersi illi ab exilio, hæreticorum studio Alexandrinam rursus inuasissent ecclesiam, expulso inde Timotheo orthodoxo & legitimo Episcopo, haud longe postea e vita sublato Timotheo illo inuasore hæretico, Petrus eius diaconus & impietatis socius, eandem occupauit ecclesiam. At
Zeno

Zenone mox legitimum recuperante imperium, ordinataque Republica, deturbato, imo in fugam se proripiente illo Petro, suæ sedi restitutus est Timotheus ille orthodoxus & legitimus Episcopus. Qua de re, præfatus Acatius ad Simplicium scribens, & actorum omnium ipsum certum faciens: Sollicitudinem, inquit, omnium ecclesiarum circumferentes nos indefinenter hortamini, quamuis sponte vigilantes & præcurrentes, sed vos diuino zelo sollicitos demonstratis, statum Alexandrinæ ecclesiæ certius requirentes, ut pro paternis canonibus suscipiatis laborem, sicut semper approbatum est. Sed Christus Deus noster, &c. omnem ipse victoriam perfecit, cõsortes nos cum tranquillissimo Imperatore faciens. Et Timotheum quidem decessorem spirantem procellas, & ecclesiasticam tranquillitatem conturbantẽ, vitæ subtraxit humanæ, dicens ei: Tace & obmutesce. Petrũ quoque, qui ab Alexandria more similis procellæ surrexerat, dissipauit, atque in æternam fugam S. spiritu flante cõuertit: vnum ex his, qui olim dånati fuerat, &c. Timotheus aut, qui Dauidicæ mansuetudinis exẽplo subditur, & vsque in finem patiens, potestati propriæ restitutus a Christo, propriæ sedis honore lætatur, &c. Hæc ille Acatius.

Sed idem, cum delegata sibi in illis regionibus auctoritate apostolicæ sedis abuti cœpisset, velut propria, sibi ipsi quendam primatum meditans: quem admodum & prædecessoræ & successorum eius aliqui fecerant, ad quem finem, & Zenonem Imperatorum haud suspicacem, suis sibi artibus deuinxerat, multorum magnorumque deinceps motuum perturbationumque autor fuit in ecclesia. Siquidem mortuo deinde illo Timotheo Alexandrino Episcopo successore B. Proterij, cum orthodoxus populus in eius locum elegisset Ioannem Episcopum, restitit quantum potuit Acacius, & Petrum illum nuper damnatum auctoritate sedis apostolicæ, & relegatū, ab exilio reuocari curauit: Imperatori, quo spectaret, haud intelligenti persuadēs damnatum iniuste. Quem & ipsum Imperiali favore modis omnibus studebat in Alexandrinam, quam nuper inuaserat, ecclesiam reducere, sperās si id posset, suis conatibus illum cōmodum fore, nempe secundæ sedis antistitem tanto sibi deuinctum beneficio. Itaq; cum electus ille ab orthodoxo populo Ioannes, pro confirmatione obtinenda a sede apostolica, suæ electionis synodicam mitteret ad Simplicium, vna superuenit Urbanus Subadiuuus, sacra principis ad eundē

defe

deferens, quibus ille petebat, vt Ioannis cōfirmationē adhuc suspenderet. Sed quia de restituendo Petro in eisdem etiam literis est facta mentio, nihil cunctatus Simplicius, canonicam Ioannis electionem absque dilatione confirmauit: nec ob Imperialem gratiam quicquam de suo fastigio deflexit Pontificia auctoritas. Vnde offensus quidem Imperator extitit, in centore illo Acacius: attamen Imperiali illa indignatione nihil obstante, Ioannes electus & ab apostolica sede confirmatus, Alexandrinam obtinuit ecclesiam, & in eadem multis annis præfedit.

Mortuo deinde Simplicio, Felix secundus eius in apostolica sede successor, etiam in Acacium damnationis sententiam protulit, quod damnato illi apostolica auctoritate Petro, cuius idem ipse procurator fuerat, absque eiusdem sedis communicauerat iudicio, & multarum aliarum transgressionum conuictus fuerat. Sed cū Zeno Imperator apud Felicem pro eodem instantissime intercederet, fidem ei faciens illum poenitere, & in eius futurum arbitrio, victus Imperatoris precibus Messenium & Vitalem Episcopos, legatos suos eo transmisit, quo co-

c ij gnita

gnita illius satisfactioe congrua & poenitentia, ecclesiastica eum cōmunioni restituerent, & damnatum olim illū Petrum, Alexandrinæ occupatorem ecclesiæ, prorsus expellerent, et abijcerent ab ecclesia. Qui profecti cū peruenissent Heracleam, nihil egerunt ex Pontificis sententia, sed contra potius, partim adducti metu, partim corrupti muneribus, damnatis ex cōmunicatisq; a sede apostolica communicauerunt. Quapropter & in hos merito indignatus Pontifex, ipsos quoque vt præuaricatores & Simoniacos, de ecclesiastico gradu deiecit, & excommunicationi subiecit. Quorum ita gestorum præter historicam fidem, eiusdem Felicis ad Acatium epistola, quam per ecclesiæ suæ defensorem vna cū damnationis eius sententia ad eundem misit, indubiam fidem facit in hæc verba.

Felix Episcopus sanctæ ecclesiæ catholicæ vrbis Romæ Acatio. Multarum transgressionum reperis obnoxius, & in venerabilis concilij Niceni contumelia sæpe versatus, alienarum tibi prouinciarum iura sæpe vendicasti: hæreticos & peruersores, & ab hæreticis ordinatos, quos etiam ipse damnaueras, atque ab apostolica sede petisti damnari,
non

non modo comunioni tuæ recipiendos putasti, verum etiam alijs ecclesijs (quod nec de catholicis fieri poterat) præsidere fecisti, &c. Et quasi hæc minora tibi viderentur, in ipsam quoq; apostolicæ doctrinæ veritatem, ausus tuos & superbiam extendisti, vt Petrus (quem damnatū a sanctæ memoriæ prædecessore meo ipse retuleras, sicut testatur annexa) beati Euangelistæ sedem, te iubente, rursus intraderet, &c. pulsoque eo, qui fuerat regulariter constitutus, captiuam teneret ecclesiam. Cuius tibi adeo grata persona est, et acceptum ministerium, &c. vt per Messenum & Vitalem crederes excusandum, nec eum laudare desineres, & multis efferre præconijs: ita vt damnationē ipsius, quam ante retuleras, verā non fuisse iactares. Tantum autem perseueras in hominis amicitia peruersi, vt quōdam Episcopos, nunc vero honore & comunione priuatos, Vitalem atque Messenum, quos ad eius expulsionem specialiter miseramus, sublatos, custodiæ passus fueris mancipari: atque ad processionem, quæ tibi cum hæreticis habebatur, exinde productos, sicut eorum professionibus patefactum est, ad hæreticorum tuamque comunionem pertraheres, premisisque corrumperes: & læsionem beati Petri apo-
c ij stoli,

stoli, a cuius sede profecti fuerant, non solum in
 efficaces redire faceres, sed etiam impugnatores o-
 mnium, quæ fuerant mandata, efficeres. In quo-
 rum deceptione tuam nequitiam prodidisti. Et li-
 bello fratris, coepiscopi mei Ioannis (qui te grauif-
 simis obiectionibus impetiuit) apud apostolicam
 sedem secundum canones respōdere diffidens, ob-
 iecta firmasti, &c. Eos quoque literis tecum com-
 municare testatus, quos constat esse hæreticos, &c.
 Habe ergo cum his, quos libenter amplecteris, por-
 tionem: & sententia præsentis, quam per tuæ tibi
 ecclesiæ direximus defensorem, sacerdotali hono-
 re, & communione catholica priuatus, nec non et-
 iam a fidelium numero segregatus, sublatum tibi
 nomen, & munus ministerij sacerdotalis agno-
 sce, spiritus sancti iudicio & apostolica per nos au-
 toritate damnatus, nec iam anathematis vincu-
 lis eruendus. Hæc ille Felix. Itaque cum iam ille
 Acatius, vna cum Petro Alexandrino, a Felice pa-
 rem in se accepissent damnationis sententiam, pro-
 cessit eorundem pertinax conspiratio, et peiora gra-
 uioraque semper moliti, Imperatorem etiam Ana-
 stasium, qui Zenoni successit, suo pte ingenio im-
 pium, suis sibi artibus facile deuinxerunt, & in su-
 am

am pertraxerunt perfidiam. Cuius autoritate &
 studio coacti in synodum leues plerisque, & pa-
 rum memores officij sui Græculi Episcopi, Imper-
 perialis fauoris & gratiæ auram facile in quiduis
 sequentes, illi apostolicæ sedis in se damnationis
 sententiam, per eosdem velut synodali illa autori-
 tate, retractari procurauerunt. Petrum insuper
 illum, restituendum, reducendumque in Alexan-
 drinam ecclesiam, deturbato inde Ioanne præfa-
 to, orthodoxo & legitimo Episcopo. Et sicut
 nullum sibi modum facile inuenit prauorum, quo-
 ties in vnum conuenit, conspiratio, etiam Kalen-
 dionem Antiochenum Episcopum, quod auto-
 ritatem apostolicæ sedis secutus, ipsis communi-
 care nolebat, e sede sua eiecerunt, substituto in e-
 ius locum altero quodam Petro hæretico, & alia
 præterea sacrilegia & flagitia innumera patrarunt
 aduersus orthodoxos per vniuersas Orientis ec-
 clesias. Omnesque illas principales sedes, Ale-
 xandrinā, Antiochenam, Constantinopolitanam,
 sua peruaferunt, occuparuntque impietate ac ty-
 rannide.

Aduersus quos Gelasius, sanctus et doctissimus
 Pontifex

Pontifex, illius Felicis successor, constanter agens, & illos perfidos, apostolicæ sedis autoritate confidentissime persecutus est, & orthodoxorum se a sylum, perfugiumque præbuit: præfatum Ioannem Alexandrinum Episcopum, & alios plerisqueque ab illis diuexatos, & suis spoliatos ecclesijs, benigne liberaliterque excipiens, fouens, ac protegens. Inter hæc, cum Acatius ille rebus humanis excederet, & de reconciliatione ecclesiarum ageretur, eamque ob causam Faustus a Gelasio missus esset Constantinopolim: Imperatoris impietas, qui etiam se in religione damnatum querebatur, Episcopos illos, qui Acatio aut in impietate sociati, aut Imperialis fauoris auram secuti, aduersus sedis apostolicæ autoritatem obsequuti fuerant, animosiores obstinatoresque reddidit: ita ut contenderent, Acatium quamuis mortuum, a vinculo excommunicationis absolui debere: alioqui præseferentes discessionem se plane facturos a sede apostolica. Qua de re per Faustum legatum suum certior factus Gelasius, eidem respondit in hæc verba:

Ego, inquit, iam mente percepi, Græcos in sua obstinatione permansuros, ne cui velut insperatum videri

videri possit, quod est ante præcognitum, &c. Quid sibi vult autem, quod dixerit Imperator, a nobis se in religione damnatum? Cum super hac parte, & prædecessor meus non solum minime nomen eius attigerit, sed in super quando principatum regis potestatis adeptus est, in eius se rescripsit Imperij promotione gaudere, & ego nulla ipsius unquam scripta percipiens, honorificis eum nostris literis salutare curauerim. Prædecessores mei sacerdotes, qui præuariatoribus se communicasse propria voce confessi sunt, a communione eos apostolica submouerunt. Si autem illi placet se miscere damnatis, non potest nobis imputari, si cum illis velit abscedere.

Deinde iniquam refellens Græcorum postulationem, qua absolui petebant Acatium in excommunicatione apostolicæ sedis mortuum: Legatur, inquit, ex quo est religio Christiana, aut certe detur exemplum in ecclesia Dei a quibuslibet Pontificibus, aut ab ipsis apostolis, ab ipso denique saluatore, veniam non se corrigentibus fuisse concessam. Auditum certe sub coelo nec legitur, nec dicitur, quod istorum voce depromitur: Date nobis veniam, ut tamen in errore duremus, &c. Mortuos legimus suscitasse Christum,
d & in

& in errore mortuos absoluisse non legimus, &c. Minus miror, si ignorantiam suam ipse non perspexit, qui dicit, Acatium ab vno non potuisse damnari. Itane perspicis, secundum formam Chalcedonensis synodi fuisse damnatum Acatium? &c. Nobis opponunt canones, dum nesciunt quid loquantur: contra quos hoc ipso venire se produnt, quod primæ sedis sana rectaq; iubenti parere refugiunt. Ipsi sunt canones, qui appellationes totius ecclesiæ ad huius sedis examen deferri voluere: ab ipsa vero nusquã prorsus appellari debere sancierunt, ac per hoc, illam de tota ecclesia iudicare, ipsam vero ad nullius conuenire iudicium. Nec de eius iudicio vnquam iudicari præceperunt, sed sententiam ab illa constitutam non oportere dissolui, eius decreta in omnibus sequenda mandantes. In hac ipsa causa, Timotheus Alexandrinus, Petrus Antiochenus, alter Petrus, Paulus, Ioannes, & cæteri, non solum vnus, sed plures, sacerdotij nomen præferentes, sola sedis apostolicæ sunt autoritate deiecti. Cuius rei testis docetur etiam ipse Acatius, qui eorum damnationem, priusquam præuaricator existeret, fuerat executus, plurimis deinceps exemplis demonstrans, in quam multis ipsi ecclesiasticorum canonum

num præuaricatores fuerint. Hæc ille Gelasius ad Faustum.

Ad Anastasium autem Imperatorem, iustissime damnationis Acacij rationem explicans, inter cætera scribit in hæc verba:

Si, inquit, cunctis generaliter sacerdotibus, recte diuina tractantibus, fidelium conuenit corda submitti, quanto potius sedis illius præsulis consensus adhibendus est, quem, cunctis sacerdotibus et diuinitas summa voluit præeminere, & subsequens ecclesiæ generalis pietas, sibi præsidere iugiter agnouit. Vbi pietas tua euidenter aduertit, nunquam quolibet humano cõsilio superelouare se quemquã posse illius priuilegio, quem Christi vox prætulit vniuersis, cuius ecclesia veneranda semper confessa est, & obseruat deuota primatum. Impeti vero possunt humanis præsumptionibus, quæ diuino sunt constituta iudicio, vinci autem quorumlibet potestate non possunt, &c.

Dardaniæ vero Episcopis, qui ad ipsum cauillationes Græcanicorum Episcoporum retulerant, respondens: Retulit, inquit, dilectio vestra, iacta-

re aduersarios, ideo Acatium non putare iure damnatum, quod non speciali synodo videatur fuisse deiectus, præcipue Pontificem regiæ ciuitatis. Quam cauillationem eorum remouens, multis primum exemplis demonstrat, in vnaquaque hæresi, omnes complices, sectatores, & communicatores damnatæ semel prauitatis, pari sorte censerî, & principali damnationis adstringi sententiæ: eiusque exequendi præcipuam curam pertinere ad auctoritatem sedis apostolicæ. Quæ, inquit, vnamquæque synodum sua auctoritate confirmat, & cõtinua moderatione custodit, pro suo videlicet principatu, quem beatus Petrus domini voce perceptum, tota Christi ecclesia consentiente, & retinuit semper, & retinet, &c. Ideo autem negari nõ posse iuste damnatum Acatium, quod proprijs literis confessus fuerat, se Petri illius Alexandrini, quem, exoptata sedis apostolicæ auctoritate, executor ipse quoque damnauerat, se communionem permixtum, &c. Nec plane, inquit, tacemus, quod cuncta per mundum nouit ecclesia: Quoniam non quorumlibet sententia Pontificum ligata a sede B. Petri ius habeat resoluendi, utpote quæ de vniuersa ecclesia ius habet iudicandi, nec de eius licet iudicare iudicio. Si qui

quidem ad illam de qualibet mundi parte canones appellari voluerunt: ab illa autem nemo appellare permissus est, &c. Sed nec illa præterimus, quod apostolica sedes sine vlla synodo præcedente soluedi, quos synodus iniqua damnauerat, & damnandi nulla existente synodo, quos oportuit, habuerit potestatem. Sanctæ quippe memoriæ Athanasium synodus Orientalis addixerat, quem tamen exceptum sedes apostolica, quia damnationi Græcorum non consenserat, absoluit. Aequæ sanctæ memoriæ Ioanem Constantinopolitanum Episcopum (Chrysofostomum intelligit) synodus etiã catholicorum præsulum damnauerat, quæ simili modo sedes apostolica sola, quia non consensit, absoluit. Itemque sanctum Flavianum Pontificem, Græcorum congregatione ac synodo damnatum, pari tenore, sola apostolica sedes absoluit, atque eum potius, qui illius damnationis autor fuerat, Dioscorum secundæ sedis præsulẽ, sua auctoritate damnauit, & impiam synodum sola non consentiendo submouit: utque Chalcedonensis deinde synodus fieret, sola decreuit, & hoc nimirum pro suo illo principatu, quem B. Petrus domini voce perceptum, & tenuit semper, & tenebit. Sicut ergo sola ius habuit absoluendi eos, quos synodica decreta perculerant:

d iij sic

APOLOGIA ALBERTI PIGNIE

sic etiam sine synodo, in eadem causa, multos etiam Metropolitanos damnasse cognoscitur, &c.

Hæc ille Gelasius, longe ante annos mille. Quæ si diligenter perpendaris, si rem ipsam, de qua, si eos, ad quos ista scripserit, si ipsam scribendi energiam, libertatem, confidentiam, vel sola Romanorū Pon-
 auctoritatem, quanta super vniuersam ecclesiam eo sæculo fuerit, tibi comprobare sufficient. Nec minus apud te momenti habebunt, quod scripta sunt a Romano Pontifice, cum re ipsa verbis suis fidem faciat, euidentissimis exemplis & historijs demonstrans, cunctam hoc per orbem recognouisse ecclesiam, ligata a sede B. Petri solui non posse quorumlibet aliorum sententia Pontificum. Illam vero sol-
 uere ligatos, etiam a quorumlibet Episcoporum synodis, & male solutos alligare. Ad illam iussisse canones appellatiōes totius ecclesiæ deferri: ab eius vero iudicio nunquā appellari, vt quod vltimum, sacro-
 sanctum, ratumq; etiam coelis est. Illam de tota ecclesia iudicare, nullius vero, quam vnius Dei, subiace-
 re iudicio, a quo specialis priuilegij prærogatiua cōseruatur, dirigitur, & gubernatur ad vtilitatē Christi ecclesiæ, ita vt ab ea quærentes iudicij veritatem
 sem-

CONTRA MART. BVCERVM.

semper inueniant. Quæ vniuersa adeo confessa ac notoria eo sæculo fuisse constat, vt ad ea comprobanda haud alios testes requirat, quam eos ipsos, aduersus quod scribit, eorundem conscientiam & totius orbis consensum, confessionemq; appellans. Quæ si adiunxeris ad ea, quæ supra induximus, nec minus, quæ subiuncturi adhuc sumus, non intelligo, quid scrupuli Christiano cuiquam de eo, quod demonstrandum hic assumpsimus, relinquere possunt. Quin & exitus eius, quam nunc tractamus, Tragoediæ, clarissime comprobabit, vnius Romani Pontificis auctoritati, victum sua conscientia Orientem, atq; adeo orbem cessisse vniuersum: illicq; sua colla supplices rursus subdidisse, a quo ini-
 que se subtraxisse recognouerūt. Ad quam vt iam reuertamur, res ipse nos monet.

Cum in demortui illius Acatij locum tandē Ioannes electus esset Episcopus, & frustra sæpe laborasset apud successores Gelasij pro obtinenda cōfirmatiōe canonica, & nouissime apud Hormisdā: ab eodē amice & paterne est admonitus, vt anathematizaret prædecessorē suum Acatium, vna cū impijs eius actis & excessibus, si haberi vellet inter Episco-
 pos

pos orthodoxos & catholicos. Quod ille, quis cuperet, non tamen audebat, viuo illo Imperatore Anastasio, qui per se impius, ab hæreticis illis & schismaticis Orientis Episcopis in impietate sua magis obduratus fuerat. At hoc tandem sublato e medio nõ sine manifesto diuinæ in illum vindictæ iudicio, siquidẽ fulmine ictus Dei iudicio poenas dedisse publice creditum est, tum propter hæreticam impietatem, qua ipse infectus, suo cõsortio, ac fauore illo Imperiali, plærosq; Græcor; Episcopos infecerat, tum vel maxime, qm̃ legatos Hormisdæ, qui procuradæ pacis ecclesiæ causa Constantinopolim venerant, Euodium Ticinensem, & Fortunatum Catinensem Episcopos, Venantium Romanæ ecclesiæ presbyterum, & Vitalem diaconum, non solum aduersus omnem religionem, sed etiam aduersus ius gentiũ, nefandissime violauerat: & magnis iniurijs, contumelijsq; non sine multorum dolore atque indignatione affecerat. Hoc, inquam, omnis mali & discordiæ incentore sublato e medio, cum Iustinus orthodoxæ fidei zelator, Reipublicæ suscepisset gubernacula, quo ab eadem & Imperio, expiaret tam immane, tamq; impium prædecessoris sui facinus, missa cõtinuo ad Hormisdam honorifica legatione, apostolicæ

stolicæ sedis cõmunionem reuerenter, humiliterq; expetiit, & debitam ei reuerentiam obedientiamq; detulit. De pace itẽ ecclesiæ, & imprimis Constantinopolitanæ, Ioannisq; Episcopi eius reconciliatio ne & confirmatione obtinenda, egit diligenter. Ad quem cum idem Pontifex vicissim mitteret legatos suos, Germanum Capuanum Episcopum, Ioannẽ & Blandum Romanæ ecclesiæ presbyteros, Felicẽ & Dioscorum diaconos, præscripta eis forma, qua Constantinopolitanam ecclesiam, vna cum Ioanne si reconciliari mererentur, in cõmunionem apostolicæ sedis reciperent, & Ioannem in eadem ecclesia confirmarent: eosdem illos, nullo non adhibito honoris genere, & publicæ læticiæ teste pompa insigni effusa obuiam illis tam illustrium virorum, quã cleri, monachorum & populi tanta multitudine, vt vrbs ipsa sedibus suis migrare videretur (omnes enim diutini schismatis Acatij culpa inchoati, & Anastasij Imperatoris impietate protracti, iam diu multumque pertæsi, magno reconciliationis desiderio tenebantur) honorificentissime excepit Imperator: & Ioannes Episcopus, apostolicæ sedis & legatorum eius mandata omnia, cõgratulante principe, clero, & vniuerso populo, humiliter reueren-

e terq;

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

terque accepit, & fideliter adimpleuit, professio-
nemque fidei catholicæ ecclesiæ, propriæ quoque
manus subscriptione, publice coram omnibus pro-
fessus est: etiam dicto in se anathemate, si ab eadem
vnquam deuiaret in posterum. Cuius historiæ fi-
des, & ex actis quintæ vniuersalis synodi Constans-
tinopolitanæ secundæ, & ex Iustini Imperatoris, &
Ioannis Episcopi ad Hormisdam literis, ex huius
quoque epistolis ad diuersos, nempe ad Ioannem Mi-
leuitanum, ad Episcopos Hispaniæ, ad Epiphaniū,
ad Episcopos Beticę prouinciæ, clarissime constat.

Iustinus autem, hac de re, inter cætera in hæc ver-
ba scripsit Hormisdæ Pontifici. Scias nobis pater
religiosissime, quod diu summis studijs quæreba-
tur, patefactum, etiam antequam aduenirent, qui a
vobis destinati sunt, quod Ioannes vir beatissimus,
antistes nouæ Romæ noster, vna cum clero vobis
consentiunt, nullis variantes ambiguitatibus, nullis
diuisi discordijs. Scias libellum ab eo subscriptum,
quem offerendum iudicaueras, sanctissimorum pa-
trum concilio congruentem. Quo omnes concur-
runt (alacri opera suscipientes vota, tam nostra,
quam Constantinopolitanæ sedis, quos veritatis
coruscus

CONTRA MART. BVCERYM.

coruscus fulgor illuminat) omnes accelerant li-
bentissime, quos delectat via dilucida, vt sequantur
scita patrum sanctissima, leges probatissimas, & cõ-
silijs quorundam firmatas, qui rectum tenebant tra-
mitem, aliorum correctis qui vagabantur incerti,
in eo res colligitur, vt vnitatem indiuiduæ trinita-
tis ipsi quoque in vnitatem colant mentium. Negatum
est, inter diuina mysteria memoriam in posterum fieri
præuaricatoris Acatij, quondam regiæ huius vrbis
Episcopi: nec non aliorum sacerdotum qui vel primi
contra statuta venerunt apostolica, vel successores
erroris facti sunt, & nulla vsque ad vltimum diem sunt
pœnitentiæ correcti. Et quoniam omnes nostræ religionis ad-
monendi sunt, vt exemplum sequantur ciuitatis re-
giæ, destinanda vbique principalia præcepta edixi-
mus, &c. Oret igitur vestræ religionis sanctitas, vt
quod per uigili studio pro cõcordia ecclesiæ catho-
licę procuratur, diuini muneris opitulatione, iugi per-
petuitate seruari annuat, &c. Hactenus ille.

Tenorem autem confessionis & libelli, de quo in
his Iustini literis fit mentio, supra adscripsimus.
Habebat autem, si meministi (neque enim inutile
est rursus id inculcari) omnibus esse ad salutem
e ij necessa

necessarium, vt rectæ fidei regulam custodiant, & a patrum traditione nullatenus deuiant: agnoscant præterea infallibilem illam Christi sententiam, qua Simonē Ioannis Cepham, hoc est, petrā fundamentumq; superedificandæ ecclesiæ suæ, pronunciauit nunq̄ deficere in eius cathedra & successoribus: cōtestante hoc ip̄m rer̄ euidētia & effectibus. In uolabilem siquidē fidem catholicam, singulari in eadē præuilegio semper custodiri: proinde & eandē uelut orthodoxæ fidei magistrā oēs seq; & præceptis decretisq; eius eidēq; præfidentiu Pontificū uelut præpositor̄ a Christo ecclesiasticæ suæ domus familiæ, oēs qui ad eandem familiam pertinet obedientiam debere. Non pertinere aut̄ ad eandem, sed a communione eius alienos esse, qui illi non cōmunicāt, non subsunt, non uniuntur & cohærent, vt suo fundamento ædificiū. Hæc, inquam, illa continebat professio, fidei catholicę ecclesiæ et sanctissimor̄ patrum consona: sub qua Ioannes ille Episcopus vna cū Constantinopolitana ecclesia, & post eos alij plurimi Episcopor̄ cū suis ecclesijs, tam Illyrici, Thraciæ, Scythiæ, Syriæ, cæterar̄q; regionum per Orientem & Septentrionem ad sedis apostolicę communionem & catholicæ ecclesiæ recipi meruerunt
a dicto

a dicto schismate. Vt intelligas, domino protegente nunquam demergi nauiculam illam Petri, quantumuis videatur fluctibus obrui: semper triumphare eius iudicium: semper eius autoritatem præualere, quantumuis omnes mundi potestates reluctantur.

Sed vt reuertamur ad inchoatā Tragœdiā, eiq; finem aliquando imponamus: Cum plæræq; per Orientem ecclesiæ, vt auferretur e dipticis sacris suorum antistitum defunctorum nomina, quorū memoriā venerabātur (qui tamen excōmunicatorum Acatij & reliquorum communionē, necessitate quadā polluti fuerant) nulla ratione adduci possent: & ob id impediretur earundem reconciliatio & optata vnitas, hinc religiosiss. Imperator eādē supra modum zelans, missis rursus ad apostolicā sedem suis oratoribus, hanc pro illis veniam deprecatus est: petens remitti seueritati aliquid, & mollius clementiusq; cum illis agi: ne paruo discrimine imperfecta manerent pacis desyderia, sed remissis concessisq; exiguis maiora grauioraq; corrigerentur. Veniam itaque nominum, inquit, postulamus, non Acatij, non vtriusque Petri, non Dioscori, vel
e iij Timo

Timothei, quorum vocabula datae ad nos sanctitatis v. literę continebant: sed quos in alijs celebrauit ciuitatis populorum reuerentia. Et hoc, exceptis verbis vbi vestrae beatitudinis libellus in plenum admissus est. Nisi & hanc quoque partem beneuolentia vestra statuerit mitius corrigendam, &c. Et hoc quidem non dubitaueris ita nobis gratum futurum, vt pacifico statim responso laetior mundus reddatur. Hęc ille Imperator religiosiss. Iustinus.

Ex quibus omnibus, quę ante annos mille & scripta & gesta sunt, intelligis puto Christianę lector, non solum, quanta fuerit, quam a toto orbe recognita in illa primitiua ecclesia, sed etiam quam necessaria huius sedis autoritas: vtque sine ea nihil mansisset in ecclesia syncerum & integrum, per eam vero ecclesiasticę disciplinę vigor, & orthodoxę fidei integritas semper perstiterint. Esse proinde nihil quod dubites, aduersus hanc, quam nunc inuentam in ecclesiam cernimus horrendam confusionem rerum omnium, aduersus neglectum contemptumque disciplinę ecclesiasticę, aduersus introducta in religionem dissidia, nullum aliud superesse efficac certumque remedium, quam vt ecclesiasticę Hierarchię
suis

suis ordo, suus vigor atque eius præsidi sua restitua tur dignitas, autoritas, et maiestas: vtque in eo, atque vana eius sede religiose agnoscat, quod Christus sua illi oratione impetrauit, indefectibilis fidei priuilegium, vniuersę (quod toties audisti) ecclesię tam necessarium, vt sine eo nulla perdurasset in ea vnitas fidei & synceritas. Quoties enim cõuenerunt in vnum ecclesiarum principes, aduersus dñm, aduersus Christum eius; aduersus sanctissimorum conciliorum autoritatem, a quibus orthodoxę fidei veritas contra impietatem hæreticorum, nobis explicata definitaque fuerat: Aduersus illud omnium, vt primū, ita sacratissimū Nicenum, nunquid primo Tyrū, deinde Antiochenū, postremo Ariminense, celeberrima Episcoporum concilia celebrata non fuerit? Et hæc vniuersa, vnius apostolicę sedis an non deiecit autoritas, et Niceni concilij autoritatē asseruit? Aduersus quoque Chalcedonensis synodi definitionē, ex nunc explicata Tragedia intellexisti, quantum, quādiu, & quā pertinaciter conspirauerit Oriens penē vniuersus: sed vnius sedis huius autoritate eius autoritas perstitit. Vt intelligas verissime dictum ab illo Gelasio, vnamquamque ab ea synodum confirmari, & cõtinua moderatione custodiri. Vnā hanc vniuersam

uerſæ ſemper eccleſiæ, orthodoxæ fidei & regulam
ſe præſtitiffe & vindicem, ſuæq; autoritatis gladiū
in hæreticorum impiorumq; damnationem, vni-
uerſa Chriſti approbante eccleſia, vi magna diſtrin-
xiſſe. Cuius rei, præter ea quæ iam audiſti, vt adhuc
exempla hic nonnulla ſubiſciamus.

Damaſus ille, qua apoſtolicę autoritatis vehemē-
tia Sabellianos, Ennomianos, Macedonianosq; per-
ſecutus ſit, vtq; illos cum impijs ad inuentionibus
ſuis ſubiecerit perpetui anathematis vinculo, teſta-
tur eiufdem ad Paulinum Theſſalonienſem Epi-
ſcopum, ſuum et apoſtolicę ſedis per Orientem vi-
carium epiſtola: qua illi præcepit, vt ſuam in eos cę-
ſuram ac ſententiã publicari, & inuiolabiliter ob-
ſeruari curaret per Orientis eccleſias. Quorum im-
pietas cum latius diſperſa altiores egiffet radices, &
quæ euelli facile poſſent, & efficaciõri videretur in-
digere remedio, eorundem cauſa, ſub Gratiano &
Theodoſio principibus, ex eiufdem Damaſi auto-
ritate, Conſtantinopoli celebrata altera poſt Nice-
nam vniuerſali ſynodo, in eandem conueniētes ex
vniuerſa eccleſia orthodoxi Epiſcopi, eiufdē illius,
tanq̃ de nauicula Petri loquentis nobis, Chriſti ſen-
ten-

tentiã ſecuti ſunt per omnia: atq; illos ab orthodo-
xa fide & Chriſti eccleſia alienos rite pronunciatos
agnouerunt.

Idem ille Damaſus, Apollinarem Laodicenſem
Epiſcopum de Chriſti humanitate noua dogma-
ta ingerentem, vna cum Timotheo eius diſcipulo,
apoſtolicę ſeueritatis gladio proſtrauit: quem ſibi
Chriſtiq; eccleſiæ (q̃ eius hæreſi inficiebatur) ſup-
plices implorarunt totius Orientis Epiſcopi. Id qđ
eiufdē ad ipſos epiſtola ſatis indicat, quē Theodo-
retus ille Cyrenenſis Epiſcopus, eccleſiaſticar; rerū
illius temporis ſcriptor diligentiffimus lib. V. hi-
ſtorię ſuæ eccleſiaſticæ inſeruit in hæc verba.

Quod debitam reuerentiã apoſtolicę ſedi ve-
ſtra habet charitas, vobis filij chariffimi præſtatis
ipſi plurimum: tametiſi in ſancta hac maxime eccle-
ſia (vbi ſanctus ille Apoſtolus ſedens docuit) nobis
gubernaculi, aut clauis, quem tenendum accepimus
officio incūbente, inferiores nos tanto honore fatea-
mur. Scitote igitur, profanū illum Timotheum di-
ſcipulū Apollinaris hæretici, vna cū impio eius do-
gmate, iam dudū a nobis exautoratū, &c. Licet autē
hanc epiſtolam dicto loco, atq; alibi integrā legere,
f Quan-

Quanti vero illud existimandum est, quod idē ille Theodoretus in ipso libri quinti historiae suae initio scribit: Cum enim impiorū Imperatorū nonnullorum, & Episcoporum eisdem cōsentientium culpa, vniuersa illa Orientalis ecclesia foedissima ordinum omnium confusione aliquandiu perturbata permāsisset, & orthodoxis Episcopis magna ex parte deturbatis ac relegatis, ab hæreticis passim occuparentur ecclesie: Gratianus vere orthodoxus et sapiētissimus princeps, mox vt Imperio inauguratus fuerat, zelans orthodoxæ fidei synceritatem per Orientem restituere, legē promulgauit, vt quicumq; Ro. Pon. Damaso communionē & fidē non sociarentur, tenere non possent ecclesias, sed ab eis expellerētur: misso ad eius executionem per vniuersum Orientem, quam late eius patebat Imperium, ex primoribus suis ducibus Sapore. Non fuit visum sapientissimo & Christianissimo principi, & zelatori orthodoxæ fidei, de fide singulorum disputatione inquirendum, num esset orthodoxa et sincera, sed singulorum fidem, ad fidē vnius Damasi, hoc est, Romanæ ecclesie, velut ad Lydium quendam lapidem, & certam amissim orthodoxæ fidei, simpliciter explorandam putabat: a qua quicquid dis-

crepa-

creparet, certum habebat esse erroneum: quicquid eidem quadraret, orthodoxum & catholicum.

In Iouinianum & complices, qua autoritatis vehementia insurrexerit Siricius, illius Damasi successor, eosdem cum execrando suo dogmate, anathematis prosternens sententia, vtque ea ab vniuersa ecclesia (qua decuit reuerentia) excepta fuerit, testantur synodales plæræq; literæ Episcopaliū conuentuum, et imprimis Afrfricanorum Episcoporum ex Thelensi synodo ad eundem Siricium in hæc verba. Recognouimus per literas S. T. boni pastoris excubias, qui diligenter commissum tibi gregem serues, & pia sollicitudine Christi ouile custodias, dignus quem oues domini audiant & sequantur, &c. Post multa autem ita claudunt epistolam. Iouinianum itaq; Auxentium, Germinatorē, Felicem, Plotinum, Genialem, Martianum, Ianuarium & Ingeniosum, quos sanctitas tua damnauit, scias apud nos quoque secundum iudicium tuum damnatos haberi. In eandem fere sententiam ad eundem scripserunt Episcopi, qui Mediolani eadem de causa conuenerant vna cum beato Ambrosio.

f ij Quod

Quod tanta eo sæculo fuerit, tamq̃ veneranda Ro. Pon. toto orbe autoritas, vt quæ pro diuersis fidei ecclesiasticisq̃ negocijs, suis epistolis (quæ decretorum semper autoritatem obtinuerunt per vniuersam Christi ecclesiam) ad diuersos scriberent, haud secus acciperentur ab omnibus, q̃ si de nauicula Petri ea ipsa dictasset ac prolocutus esset Christus, testimonio sunt in Africano concilio tot venientes sancti Episcopi aduersus Pelagianam hæresim, aduersus quam, velut præcipuum argumentum, desumpserunt ex B. Zozimi adhuc viuentis, quamuis in aliam causam, ad vniuersos catholicæ ecclesiæ Episcopos scripta epistola. In qua hæc eius verba. Nos autem instinctu Dei (omnia enim in suum autorem referenda sunt vnde nascuntur) ad fratrum & coepiscoporum nostrorum conscientiam omnia retulimus, qui attente, religiosèq̃ obseruarunt. Quod testatur eorundem synodalis ad eundem Zozimum epistola inter cætera, in hæc verba. Illud vero, quod in literis, quas ad vniuersas prouincias curasti esse mittendas, posuisti, dicens (Nos autem instinctu Dei, &c.) sic accepimus dictum, vt illorum qui cõtra Dei adiutorium humani extollunt arbitrij libertatem districto gladio, velut

CUR

cursum transiens, blasphemam amputares. Quid enim tam libero fecisti arbitrio, quam quod vniuersa in nostræ humilitatis conscientiam retulisti? Et tamen instinctu Dei factum esse, fideliter sapienterque vidistis: veraciter fidenterque vt dixistis. Ideo vtique, quia a domino præparatur voluntas, & vt boni aliquid agant, suorum ipse tangit corda fidelium, &c. Hæc illi in Thelensi synodo congregati Episcopi. B. Coelestinus in epistola ad Venerum cæterosque Galliarum Episcopos, aduersus eosdem illos Pelagianos gratiæ Dei inimicos, affirmat plerosq̃ tunc fuisse per ecclesiam Episcopos orthodoxos, qui tãmeti execrarentur atq̃ anathematizarent impietatem Pelagij & Coelestij, secundum iudicium sedis apostolicæ vehementer tamen improbrarent eorum studia, qui multis voluminibus aduersus errores illorum disputauerunt: vt re ipsa experti, quod supra admonuimus atq̃ alibi copiosius adstruximus, aduersus hereticos, ingeniosos præsertim, acutos ac dialecticos & in scripturis diligenter versatos, non solum esse inutilem, sed etiam perniciosam de scripturis cõflictationem, vt quæ fere ad nihil aliud valeat, quam vt ex scintilla euentilando maiorem ignem faciat, auditores autem, simplicio-

f iij res

res præfertim, de certis dubitare faciat. Sed hoc ipsis potius videbatur, vt absq; vlla disputatione, & simpliciter sequerentur omnes, quæ sacratissima B. Petri Apostolorum principis sedes, contra inimicos gratiæ Dei fanciuit & docuit per suorum præfulum ministerium. Cuius rei gratia, idē Coelestinus quæ a B. Innocentio, Zozimo, & alijs aduersus eandem hæresim dicta fuere, digessit per capita.

Hoc certe constat de Coelestio, vt nulli synodali autoritati cesserit, nullis doctissimorum patrū aduersus ipsum scribentiū rationibus disputationibusq; superari valuerit, sed sola vnus Romani Pontificis autoritate non audēs (quod de eo D. Augustinus lib. II. aduersus eundem & Pelagianum testatur) B. Innocentiū Pontificis literis resistere: sed promittens omnia, quæ apostolica sedes damnaret, se etiam damnaturum. Nam & rationes & scripturas ingeniosus homo, & ad disputationes apte compositus, alio vertebat & eludebat facile. At huius sedis autoritatem toto vt demonstrauius orbe recognitam, nec eludere potuit, nec inuertere, nec contemnere.

Nestorium Constantinopolitanum Episcopum,
qui

qui impie bipartiebat Christum, idem Coelestinus apostolicæ autoritatis mucrone confodit. Cui cum terminum præfixisset, vt totius pene Orientis aduersus Anthenium beato Agapeto porrectus accusationis libellus continet, intra quem sibi sanæ fidei, qualem exigebat, professionem exhibere, & se omni prorsus hæresis suspicione liberare, & in cæteris quoque omnibus apostolicæ sedis iussis obtemperare deberet, præuaricatorem, nec obsequentem mādatis suis, anathematis maledictioni subiectum abiecit e domo ecclesiastica. Ex qua cum latius dispersum venenum propter sectatores & infectos ab illo plurimos, efficaciorē vim remedij exsolcere deinceps videretur, eiusdem Pontificis autoritate generali Episcoporum conuocatione facta in Epheso, idem illi cuius tanquam Christi ipsius de cathedra Petri loquentis sententiam reuerentissime exceperunt. Sic cum & ille Eutices, Nestorianæ impietati impietatem contrariam aliquanto post introduceret, beatiss. Leo eandem damnationi atque anathemati subiecit. Et cum propter sectatorum multitudinem, & longe lateque dispersum impietatis venenū, videretur Imperatori Theodosio iuniori vtile, vt generalis Episcoporum conuocatio

catio fieret, ea quidem secundo in Epheso eiusdem Leonis autoritate facta est, sed Dioscori studio præuaricata, præscriptum sedis apostolicæ, eiusdem orthodoxam aduersus impietatem Euticetis sententiam improbens, hanc amplexa & secuta est. Aduersus quã magna autoritate insurgens ille Leo, orthodoxam fidem tutatus, nec quicquid moratus autoritatem vniuersalis, sed imperij concilij, præuaricationis autorem quis secundæ sedis antistitem, perpetuo anathemati subiecit, & vt Chalcedonensis synodus celebraretur, maxime expetente hoc ipsum pro pace ecclesiæ Martiano principe Christianiss. autor extitit. In qua tamen, nec disputari quidem, nec inquiri permisit, an impie senserit Eutices, an iuste dånatus a se Dioscorus, sed tantum vt congrua pacis mediã inquirerent atque inuenirent: atque ita studerent reconciliationi Episcoporum, qui Dioscori secuti impietati eius in concilio illo subscripserant, ne orthodoxis plerisque (qui prætextu synodalis autoritatis, cui aduersus apostolicæ sedis autoritatem consentire recusabant, suis sedibus pulsi fuerant, in eorum locum substitutis alijs) id detrimento foret: In definitis autem & iudicatis iam dudum a sede apostolica simpliciter sequerentur eius sententiã. Quod ipsum,

ipsum, & reuerenter & obedienter fideliterque fecerunt.

Hoc est, quod illi B. Prospero Reginensi Episcopo necessarium imprimis visum est, ne cum his qui quotidie emergunt hæreticis, noua disputatione congregiamur, sed vnius apostolicæ sedis autoritatem aduersus eos sequi nos oportere. Nec erat, inquit, noua cum istis acie dimicandum, nec quasi contra ignotos hostes specialia ineunda certamina. Tunc istorum agmina fracta sunt, tunc in superbiæ socijs & principibus corruerunt, quando B. memoriæ Innocentius nefarij dogmatis errorem apostolico mucrone percussit: quando Pelagium, ad præferendam in se suosque sententiam, Palestinorum Episcoporum synodo coarctauit: quando Aphricanorum conciliorum decretis B. memoriæ Zozimus sententiæ suæ robur annexuit, & ad impiorum detractionem, gladio B. Petri dextras omnium armauit antistitum: quando sanctæ memoriæ Bonifacius Papa, pijsissimorum Imperatorum catholica deuotione gaudebat, & contra inimicos gratiæ Dei, non solum apostolicis, verum etiam regijs utebatur edictis, &c. Coelestinus quoque Coelestium totius Italiæ finibus extrudi iussit: adeo & prædecessorū suorum statuta,

& fynodalía decreta, inuiolabiliter obseruanda cen-
sebat, vt quod semel meruerat abscindi, nō permit-
teret retractari. Nec vero segniori cura ab eodem
morbo Britannias liberauit: siquidem inimicos
quosdam gratiæ Dei solum originis suæ occupan-
tes, etiam ab illo secreto Oceani exclusit: & ordina-
to Gothís Episcopo, cum Romanam insulam stu-
det facere catholicam, etiam barbaram fecit Chri-
stianam. Per hunc vnum etiam Orientales ecclesiæ
gemina peste purgatæ sunt, quando B. Cyrillo Ale-
xandrino antistiti gloriosissimo fidei defensori, apo-
stolico auxiliatus est gladio. Hæc ille Prosper aduer-
sus librum Cassiani, qui protectio Dei inscribitur.

Cum post damnatas Nestorií & Euticetis pu-
gnātes hæreses, circa incarnationis diuini verbi my-
sterium, Petrus Antiochenus Episcopus nouā cir-
ca idem prodigiosamque impietatem introducere
conaretur, nūc trinitatem ipsam, nunc diuinitatem,
nunc immortalem spiritum, carnem in sui vnita-
tem, & pro nobis passionis contumeliam & mor-
tem assumpsisse affirmans. Et propterea in Cheru-
bico illo hymno, quē euidenti miraculo reuelatum
in Lætanijs decātat ecclesia (Sanctus Deus, sanctus
fortis

fortis, sanctus immortalis miserere nobis) adderet
post (immortalis) qui crucifixus es pro nobis, dein-
de subiungēs quod sequitur, miserere nobis: argue-
retur autem de illo a coepiscopis orthodoxis & ca-
tholicis, vnam illi minitantur censuram, damnatio-
nemq; sedis apostolicæ, nisi mature resipiscat. Ita e-
nim ad illū Iustinus Sycellæ Episcopus post mul-
ta alia. Cessa igitur, inquit, ab huiusmodi tua impia
præcipitatione, non addas scandalum scandalo, &
non sis amplius causa perditionis simplicium ho-
minum: ne præsidens noster Felix secundum ca-
nones sententiam dicat contra te. Nec tunc inuabit
tibi dicere. Ego utiliter hoc apposui, crucifixum in
trifagio (ita Cherubicum hymnum illum appel-
lant) confiteri, &c. Ita quoque Cincianus Acclusia-
nus Episcopus ad eundem, post admonitionē pro-
lixam, vt de incarnationis verbi mysterio pergeret
sentire cū catholica ecclesia, illius hymni tenorem, vt
ab eadem decantatur, diuino miraculo reuelatū de-
monstrās: vtq; sub B. Proclo Constantinopolitano
Episcopo, eundē in Lætanijs decātante populo, cessa-
uerit ruina et terremotus vrbis regiæ. Sic ergo, inqt,
& tu Lætanijs fac, & pausabit ira, quæ cōtra te pro-
ferenda est. Sin aut, veniet super te depositio a Papa
g ñ nostro

nostro Felice. Custodiat Deus mundū a scandalis, &c. Cum autē ille, nec p̄dictorū, nec aliorū quam plurimorū correptione resipisceret, protulit tandē Felix in eundem damnationis sententiam, & ab Antiochena sede deposuit. Quod testatur eiusdem ad illum epistola, in qua post alia multa. Dicemus ergo, inquit, tibi. Quoniam dilexisti iniquitatem magis loqui quam iustitiam, dilexisti super omnia verba præcipationis, & linguam dolosam, propter hoc Deus destruet te in finem, depositum a nobis, non solum ab Antiochena ecclesia, sed ab omni honore sacerdotali. Et firma sit hæc depositio tua a me, & ab his, qui vna mecum apostolicum thronum regunt, &c. Hæc ille Felix. Cuius etiam prædictorum epistolas integras legere potes in actis v. synodi, in quæ relatæ sunt: nec earundem tibi fides suspecta esse poterit.

Ex his omnibus puto lector Christiane, clarissime intelligis, ipsam quæ ab initio cernitur rei euidētiam ordini, formæ, ac faciei Christianæ ecclesiæ, quales ante & copiosius alibi ex diuinarum scripturarum irrefragabili autoritate demonstraui-
mus, exactissime subscribere: & quis fuerit me-
lio-

lioribus illis ecclesiæ tēporibus, dum in vniuersum pene orbem longe lateq; suos palmites & ramos extenderet totius sensus et cōsensus de autoritate Ro. ecclesiæ atq; eius Pōtificis. Cuius nutu & imperio, non secus q̄ patrisfamilias cuiusdam, regebatur vniuersa domus ecclesiastica, ad quē vnum referebatur, q̄quid in vniuersa ecclesia natū erat grauioris negocij & controuersię: cuius autoritate definiebatur vniuersæ quæstiones, quæ circa fidē religionēque exortæ fuerant. Qui ab vniuersis toto orbe & maxime primarū sedium Episcopis, solebat officij eorum rationem exigere: delinquētes pro excessu modo liberrima autoritate punire, incorrigibiles priuare omni honore, dignitate, et officio ecclesiasticis, nec solum e suis sedibus, sed ab vniuersa Christi ecclesia abijcere. Cum quo quisquis non cōmunicabat, alienus a catholica ecclesia habebatur a Christi-
fidelibus et orthodoxis omnibus. Quæ si tibi Buce-
re, symmiltisq; tuis, antehac nota fuere, optima sane ratione non solū admirari, sed et obstupescere mihi videor, quid vobis rationis & mentis sit, dū aliā nobis ecclesiæ formā ac faciem confingitis: hanc verō quæ a Christo tam decore constituta, ordinata, formataq; est, obscurare, densissimis tenebris inuolue-

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

re, & e medio tollere quæritis, qua fronte audeatis
 vbiq; tam irreuerenter, tam impudenter, tam iniu-
 riose, tam contumeliose debacchari in Romanum
 Pontificem atq; eius cathedram: quomodo toties
 aduersum nos iactare: vos sequi consensum catho-
 licæ ecclesiæ, antiquitatis præsertim, & qui fuit me-
 lioribus illis ecclesiæ temporibus. Qui si vobis ex
 prædictis perspectus non est (tamen adhuc magis
 ex sequentibus comprobabitur) stupendæ profe-
 cto ac prodigiosæ cæcitatæ vestræ ipsi contra vos
 perhibetis testimonium.

Vt vero q̄ adduximus omnia, & deinceps indu-
 cturi sumus inaudita hætenus (vt videtur) vobis
 fuerint, q̄ erit indignitas: quæ impudentia vestra, in
 tam crassa antiquitatis omnis ignoratione eius præ-
 sertim, vnde summa pēdet omnium dissidiorum,
 quæ nūc circa religionem & fidem perniciosissime
 perturbant Christi ecclesiam: vnde vnitas, pax, &
 salus totius ecclesiæ tanto supercilio, tanta arrogan-
 tia, tam pertinaciter ingerere illa vestra haud sane sa-
 na somnia, ac docere alios omnes quæ prorsus ne-
 sciat, vniuersæ antiquitati, atq; adeo catholicæ to-
 to orbe ab initio Christi reclamare ecclesiæ, & tamē
 asserere

CONTRA MART. BUCERVM.

asserere vos sequi eius consensum per omnia? Ex
 his tamen, vt alterum vobis eligatis necesse est. Ne-
 que enim est dare medium. In altero, inuenitur ex-
 cæcatæ mentis plusquam diabolica obstinatio: In
 altero, prodigiosissima & plane intolerabilis impu-
 dentia: tamen rei indignitati mihi nō sufficiat aut
 respondeat impudentiæ vocabulum. Vtuncq; au-
 tem hæc habeāt, mihi satis præstitisse videor, quod
 primo hoc loco præstatur: me receperam: præser-
 tim si cum his etiam conferas, quæ adhuc subiūctur
 sum: nempe clarissime demonstrasse ipsam, quæ
 ab initio cernitur, rei euidentiam, ordini, faciei, for-
 mæ Christi ecclesiæ, et autoritati in eadē sui igemo-
 nici Petri & successorum eius Ro. Ponti. quales in
 eadem institutos a Christo, ex diuinis scripturis su-
 pra atque alibi non vno loco euidentissimum feci-
 mus, exactissime respondere. Ex quo tamen etiam
 quod sequenti loco demonstrādum proposuimus
 (nempe in ecclesiasticis concilijs celebrandis, aut v-
 bicunque aliquid, quod ad fidem religionemque
 pertinet, definiendum est, cuius vigere ac regna-
 re debeat autoritas) per se notum est: Buceri ta-
 men tam graue conuictum, quo in euidentissi-
 ma veritate tam impudenter nos mentiri affirmat,
 maio

maioris nos diligentiae admonet. Inquiremus itaque hoc loco quemadmodum proposuimus, quid proprie de eo ipso et clarissime definiat diuinarum scripturarum autoritas. Cui subiungemus recognitionem ab initio totius catholicae Christi ecclesiae, & conciliorum ipsorum melioribus ecclesiae temporibus celebratorum omnium: Quam recipere, amplecti, consecrari etiam Bucerus necessarium affirmat omnibus, qui Christi esse volunt, & reiicere ac fugere quicquid ab eadem est dissentaneum. Age igitur.

Perlustranti itaque mihi vniuersum diuinae scripturarum contextum, & diligenter excutiēti vnus omnino locus occurrit, tractatus quidem a nobis superius, sed alio respectu, quo diuinus spiritus, in veteri illo populo ecclesiam nostram adumbrans atque exprimens, ecclesiasticorum conciliorum formam, speciem, & autoritatem, & cuius vnus in eis vigere & regnare debeat autoritas, ita clare expressit, vt nihil omnino potuerit clarius, nihil expressius aut euidentius. Is est ille Deuteronomij supra, vt diximus, sed alio respectu tractatus a nobis, quo praecipit, quaestiones & controuersias inter
 se ha-

se habentibus, quae expedire non poterant per constitutos in singulis ciuitatibus presbyteros subalternos populi iudices, vt eas referrent ad locum quemcunque inter ipsos elegisset dominus: ad ipsam nempe Mosi cathedram, in qua domino ministrabat summus inter ipsos sacerdos & Pontifex, & ad sacerdotes & Levitas, qui in eodem loco, vna cum Pontifice aderant & seruiebant tabernaculi, templi & altaris constitutis ministerijs, vt requirerent ab eis quaestiones & controuersiae definitionem & iudicium. Qui, inquit, annuntiabunt tibi iudicij veritatem. Quo in loco, hoc primum obseruabis, mitti controuertentes ad sacerdotale concilium, non extraordinarium quoddam, aut ex vniuersa ecclesia ad singulas quascunque quaestiones & controuersias definiendas, non sine magna difficultate ac mora congregandum: sed ad constitutum certo notoque omnibus loco, velut ad tribunal quoddam ordinariū, semper ad hoc patens ac paratū omnibus. Quod concilij sacerdotalis formam habere debere, clarissime exprimit. Neque enim ad vnum principem sacerdotum & Pontificem Maximum, sed simul ad sacerdotes Levitas, qui vna cum Pontifice praeside, pro tempore vicis suae eodem in loco ministrabant
 h domi-

domino . Qui exquirentes (vt habent Septuaginta interpretes) annuntiabunt, inquit, tibi ipsum iudicium, aut, vt habet noster, veritatem iudicij. Exquirentes, inquam, hoc est, inter se consultando inuestigantes (quod est concilij proprium) annuntiabunt tibi iudicij veritatem. Quibus etiam verbis, & eos qui controuersias suas illo, quo iussit dominus, quamuis ad homines, & peccatores homines, qui & ipsi erroribus circumdati sunt, fideliter referunt, de inuenienda apud eosdem veritate securos reddidit, & principali cathedræ, sacerdotalique concilio quod in ea ordinare residet, diuinæ assistentiæ singulare priuilegium stabiliiuit. Cuius insuper nobis auctoritatem commendans. Et facies, inquit, iuxta verbum quod annuntiabunt tibi ex loco, quem elegerit dominus Deus tuus. Et custodies valde, vt facias iuxta omnia quæcunque sancta fuerunt tibi (ita est apud Septuaginta) Quod ipsum, in Hebraica veritate legitur aliquanto clarius & significantius. Et custodies, inquit, vt facias iuxta omne quod te docuerint. Iuxta legem quam docuerint, & iuxta iudicium quod dicent tibi, facies. Non discedes a verbo quod annuntiauerint tibi ad dextram aut sinistram. Ex quibus
vtique

vtique verbis nemo non intelligit, vt sacrosactam esse voluerit sacerdotalis eius concilij apud suos omnes auctoritatem, cui tam indiscusse, tam sollicitate, tam districte omnes prorsus obedire præcepit. Et custodies, inquit, non negligenter aut secure, sed valde (Quod verbum a Septuaginta significatio- nis gratia est additum) hoc est, admodum sollicitate, vt facias iuxta omne quod te docuerint. Nihil (vt vides) exceptit: nec vult negligenter attendi & haberi illorum doctrinam, præcepta, & iudicia: sed valde sollicitate ac diligenter obseruari, ne ea transgrediantur vel in minimo. Siue enim quæstionis aut dubitationis ortæ de lege et religione, prolata fuerit ab eis definitio, siue ambigui iudicij prolata sententia: iuxta legem, inquit, quam docuerint, & iuxta iudicium quod dicent tibi, facies. Non discedes a verbo quod dicent tibi, ad dextram aut sinistram. Et hætenus quidem, vt summum in ecclesia tribunal, referre debeat formam sacerdotalis concilij, quæ sit eius singularis prærogatiua, quanti ab vniuersa ecclesia eius faciendæ auctoritas, quam indiscusse, sollicitate, districte sequendas eius definitiones, sententias, & iudicia. Nunc vnus ne, an plurium, & cuius in eo ipso, vigere,
h ij & rea

& regnare debeat autoritas, consequenter exprimens, atque eius nobis formam & vnitatem sub vnus præsidis singulari vnitatem commendans: Qui autem superbierit, inquit, nolens obedire imperio sacerdotis, qui eo tempore ministrat domino Deo tuo, ex decreto iudicis morietur homo ille.

Non iam plurium hic sacerdotum, vt antea, atque adeo sacerdotalis concilij, sed vnus, nempe præsidis meminit: ad cuius autoritatem censeatur ea pertinere sententia, illud iudicium: aduersum quam omnem contumacem inobedientiam vult expiari mortis supplicio, vt cæteri timorem habeant. Non iam dicit superbe contumaciterque inobedientem sacerdotum, sed sacerdotis stantis super alios, vt habet Hebraica veritas, aut (vt clarius explicant LXX.) sacerdotis præsidis imperio, illum fore morti obnoxium. Ad vnum præsidem refertur sacrosancta illa, quam audisti, atque inuiolabilis autoritas, ad quam referre præcepit omnes, quæ legem aut religionem concernunt, quæstiones et controuersias, in quibus nihilominus sacerdotalis concilij officium non subtrahitur: nempe, vt eorum studio, inquisitione et consilio definirentur eiusmodi: etiam suas ipse

ipse partes inter eos non tacens, sed ecclesiæ (cuius vtilitati hæc seruibant & seruiunt) de veritate definitionis & sententiæ eorum, infallibilem, vt diximus, certitudinem faciens.

Hoc autem in dictis diuini spiritus verbis obseruandum est, quod non loquatur de vniuersali sacerdotum concilio, necessario congregando ex vniuersa ecclesia ob definitionem quæstionum & controuersiarum exorientium circa doctrinam religionis ac fidei, sed de illo ipso, quod velut senatus sacri cuiusdam loco, perpetuo aderat præsidi cathedræ: sacerdotum, inquam, qui illi pro tempore vicis suæ aderat in ministerio tabernaculi fœderis, aut templi, quod in eius locum successerat. Nam frequens hoc & pene quotidianum erat, vt quæstiones inciderent, quas ad præsidis autoritatem referri oportebat: atque eius vna & sacerdotalis concilij terminari iudicio. Quibus vtiq; certum, ordinarium, atque omnibus semper paratum, & facile aditu velut tribunal quoddam constituendum fuerat, si modo diuinus spiritus recte prouisum voluisset illi ecclesiæ. Cui sane haud recte prouisum, etiam crassus quilibet nec admodum ingeniosus hominibus intelligeret, si

h iij ad

APOLOGIA ALBERTI PIGNII

ad incidentes quotidie quæstiones & cōtrouersias istiusmodi (quo satisfaceret altercantibus & veritatem inquirentibus) ex vniuerso Israel aut ecclesia, sacerdotale concilium cōuocandum fuisset aut foret. Quandoquidem, vniuersalis conuocatio eiusmodi sine maximo labore, impensa, molestia, nec tunc poterat, neq; nunc posset fieri. Et grauissimum esset ecclesie, eum in modum quotidie molestari, & suis velut sedibus cieri, propter quotidianas quæstiones et cōtrouersias eiusmodi: Nec vniuersa vita sua cōtrouertentes, & veritatem cōtrouersiarum suarum inquirentes, voti compotes possent fieri: nec scirent quorsum confugere deberent. Sed nec factam vnquam legimus (eam certe ob causam) in illa veteri ecclesia, conuocationem vniuersalem: istiusmodi æque & nostræ ecclesie, ad magni Constantini vsq; tempora ignota extitit.

Hic, vt vnus omnino in vniuersa scriptura locus est, qui de ecclesiasticis concilijs proprie loquitur, ita eorundem vt audisti formam, faciē, & auctoritatem clarissime nobis explicat: nec tacet, cuius in eis vigere & regnare debeat auctoritas. Ad hunc locum, si Bucere quas tu nobis moliris & paras synodos expende

CONTRA MART. BUCERVUM.

penderis: intelliges opinor, quam aliena a re, quam fanatica proferas. Qui enim alij loci nonnulli ad eadem detorquentur per vos aut alios ex euangelio, de ijs prorsus nihil proprie loquuntur. Quale est illud præcipue. Vbicunq; sunt duo aut tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorū: quod perpetuo vobis in ore est. Nam his verbis, nihil plane de ecclesiasticis concilijs præscribit Christus: sed pium Christiane vnitatis consensum & communis fidelium suorū orationis efficaciam nobis commendat. Quod ex his, quæ continuo præmisit, est clarissimum. Iterum, inquit, dico vobis, quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quæcunq; petierint, fiet illis a patre meo qui in cœlis est. Vbi enim sunt duo vel tres cōgregati in nomine meo, ibi in medio eorum sum. Ante omnia vero, de congregatis loquitur in Christi nomine: in quo non congregantur, qui in Christi ouili non sunt: qui eius pastorem & rectorem quem ipse constituit non agnoscunt, sed plusquam hostiliter impugnant. Deinde non cōgregantur in Christi nomine, qui in hoc cōgregantur, vt alienū sibi vsurpent officiū in ecclesia, etiam vt adhuc essent in ecclesia. Vtroq; noīe, illi q̄s aduersarij somniant Dei filij, quibus auctoritatem defini

definiendi cōtrouersias, quæ nunc in religione sunt, asserunt, quos Dei filios solos conuenire volunt ad eam, quam imaginantur synodum: si modo (quod mihi nō persuadeo) imaginantur aliquam. Vtrocq; inquam, nunc dicto nomine, quos illi conuenire vel lent, non conuenirent in Christi noīe, primum qm̄ ad Christi ouile non pertinent: deinde qm̄ cum Dathan & Abiron alienas sibi in ecclesia Christi (etiam si in ea manerent) partes inuaderēt. Nam ad quena & ad quos, ille voluerit exortas in sua domo quæstiones & cōtrouersias referri: cuius aut quorū auctoritate consilioq; definiri, & iudicio exorta dissidia tolli, iam explicatum est. Aequè enim atq; adeo magis illa diuini spiritus ordinatio (quam hac de re in ea veteris populi ecclesia, ab eo tam diligētè & serio constitutam demonstrauimus) ad nostram ecclesiam pertinet. Nisi in eadem hac nostra ornanda atq; ordinanda negligentiore, & in prouidendo eidem de necessarijs omnibus parciorem restrictio remq; fuisse oīpotentem illā infinitamq; sapientiā (in quam, tam immensæ charitatis suæ, præ illa veteri dona & pignora tam copiose, tam liberaliter effudit) cuiq; possit esse credibile. Præsertim cum illorū omnium, nobis quam illis veteribus lōge maiorem necessi-

necessitatem esse, plane indubitatum sit. Nam siue nostram ecclesiam, ex nullis non gentibus, linguis, nationibus, populis, in vniuersum orbem diffusis congregatam, ad illam veteris vnus cognaticq; populi eisdem parentibus editi, vnus linguæ, eisdem moribus institutisq; ab initio assueti: siue vllam veterem legem diligentissime perscriptam & scripto editam, atque eisdem scripto promulgatam, ad nostram legem euangelicam contulerimus, quæ sine scripto viua tantum Christi & Apostolorum eius traditione, a tam multis, tam diuersis, tam discrepantibus, æque linguis ac institutis & moribus, atq; a deo ab infinita toto orbe diffusa multitudine recepta est, nulli esse dubiū potest, qn̄ sit necessariū, plures grauioresq; quæstiones & cōtrouersias, religionis doctrinam concernētes oriri inter nos, quā inter illos veteres. Ad hæc, si Paulo Apostolo credimus, quæ diuinus ille spūs gessit, ordinauit, constituitq; in illo veteri populo, magis propter nos q̄ propter illos ipsos facta sunt. Esse præterea (secundum diuini spiritus & sacrarū scripturarum dialecticam) ab vmbra veteris illius tabernaculi ad suā soliditatem, a figura ad suam veritatē, eorū quæ sunt exhibita in nostra ecclesia efficacē argumētationis locū, velut a

minore ad maius, haud vno loco & Paulus & vniuersae apostolicæ literæ cōprobant: quæ haud alijs quàm veteribus & scripturis & figuris, nostra comprobant. Quos in hoc imitantur vniuersi illi primi nostræ religionis duces, Apostolorum auditores & discipuli.

Itaque si hunc, quem nunc explicauimus locum, qui vnus in vniuersa scriptura de ecclesiasticis concilijs proprie, sed copiosissime & clarissime loquitur, & vniuersam eorundem formam, faciem, & auctoritatem nobis luculentissime & plenissime explicat, diligenter expendis, clarissime intelliges Christiane lector, quæ, quantaque sit et esse debeat Pontificis Maximi principalis cathedræ præsidis in eisdem auctoritas. Immo quod vniuersa eorundem apud eundem resideat auctoritas. Id quod nobis in sua ecclesia, singularitatem auctoritatis præsidis suis fidelibus singulariter cōmendans, adhuc clarius expressit Christus. Ibi enim, inobliquabilis auctoritatis privilegiū, diuinus ille spiritus, magis ad sacerdotale concilium referre videtur: quamuis non nisi incluso Pontifice Maximo, vt cathedræ, ita concilij præside. Tametsi post, vniuersam (quod supra annotauimus) concilij auctoritatem, vni præsidi attribuat. Itaque de sacerdo-

cerdotali illo concilio loquens, ad quod controuersentes illi suas quæstiones & controuersias tandem referre iussi sunt, & exquirentes, inquit, iudicabunt tibi iudicij aut rei quæsitæ veritatem. Quibus verbis inobliquabilem auctoritatem illi concilio confirmat. Deinde subiiciens, quam districte eorum iudicio ac sententiæ illos velit obsequi, & constituens in contumaciter inobedientem, mortis poenam et supplicium: vniuersam auctoritatem ad vnum summum sacerdotem præsidem retulit. Qui autem superbierit, inquit, nolens obedire imperio sacerdotis præsidis, morietur homo ille. At in ecclesia sua diligentius & accuratius Christus vniuersa ad vnitatem referens, vni singulariter Petro vt ecclesiasticæ Hierarchiæ principi, nulli vero alteri Apostolorum omnium, sed nec in commune omnibus quamuis presentibus, nulli denique concilio, sed vni, vt diximus, ouilis sui pastori & rectori, indefectibilis fidei privilegium, ad confirmandos fratres in fide, sua oratione a cælesti patre impetrauit. Quemadmodum & supra indicauimus, & alibi copiosius luculentiusque demonstrauimus.

Quamquam, si quod hac in re ab initio in nostra

ecclesia obseruatum est, id ad formam, quam diuinus spiritus in explicato a nobis loco Deuteronomij expressit, diligenter contuleris, inuenies umbram cum sua soliditate, figuram cum exhibita nobis sua veritate concordare per omnia: nisi quod nostrae ecclesiae quam illius veteris, insuper summi sacerdotis ac Pontificis Maximi, aliquanto liberior hac in re sit fueritque autoritas.

Nam, vt aequè apud nos, quemadmodum apud illos veteres, decebat, relatas ad principalem cathedram & praesidis eius autoritatē, quaestiones & controuersias, quae religionis & fidei doctrinam cōcernerent, nō definiri temere, sed mature, adhibita pro qualitate negocij etiam humanitus possibili conuenientique diligentia sacerdotalique concilio, ad formam illam quam apud veteres ex diuini spiritus praescripto obseruatam explicauimus: Ita apud nos factum perpetuo cernimus: nisi quod grauiorum apud nos incidentium quaestionum & controuersiarum pondus, maioris diligentiae ipsidem definiendis & componendis necessitatem imposuit principalis apud nos cathedrae praesidi. Veteribus illis in Moisaica cathedra (praeter ordinarium illud concilium sacer

sacerdotum vna cum praeside pro tempore vicis suae in eadem seruentium domino) nullum aliud adhibitum relatis ad eandem quaestionibus & controuersijs definiendis, legitur. At apud nos, etiam illud ipsum (quod sacri senatus cuiusdam vice, ex Episcopis numero & titulo definitis, ex presbyteris, ac Leuitis Cardinalibus, quos nunc vocamus, in ministerio vniuersalis ecclesiae adest praesidi cathedrae apostolicae) adhibitum est perpetuo, in definiendis relatis ad ipsum quaestionibus omnibus. Sed incidentium, vt dixi, negociorum pondus, ad maiorem saepe diligentiam, eundem coegit & cogit confugere: vt etiam extra locum cathedrae apostolicae agentes, aut vicinos, aut etiam distantiores Episcopos, pro negocij qualitate ad concilium conuocet. Quin & distantissimis regionibus ac locis (vbi & quando ipsi id exoptulare visa est rei necessitas) super emergentibus quaestionibus saepe coegit sacerdotalia concilia: & aliquando vno eodemque tempore, & super eadem quaestione plura frequentissima, & locis a se distantissimis. Qualia Victor, simul quinque, super vna quaestione Paschalis obseruationis, celebrari curauit. Nonnunquam etiam ob res turbatiores aut potius turbatissimas, ad vniuersalem

falem conuocationem sunt coacti descendere. Id quod tarde coeptum est in ecclesia, primum nempe magni illius Constantini instantia, qui primus vniuersalis concilij incentor autorque extitit: ante quem trecentis & eo amplius annis, vniuersalis eiusmodi conuocationis vsus, plane fuit ignotus ecclesie. Sed horum omnium autoritatem & arbitrium esse penes principalis cathedrae apostolicae praesidem, & totius ecclesiae pastorem, nec quicquam quod doctrinam fidei ac religionis concernat, in vltimo quamuis frequentissimo concilio, absque eius autoritate definiri posse ac statui, vt ex praemissis nulli esse dubium confido, ita in sequentibus adhuc redemus illustrius, atque alibi a nobis etiam copiosius & accuratius demonstratum est. Ad quae, in ipsa euidenti veritatis luce omnibus conspicua, si Bucerus sua inexplicabilia, nec a semetipso intellecta, nuda meraque somnia de ecclesia, eius forma, & specie, de autoritate regemonici eius pastoris & apostolicae cathedrae praesidis, deque ecclesiasticis synodis, serio contulerit: nimis impudens erit, si sui ipsius ipsum non pudeat.

Sed quando ille tam impudenter nos mentiri affirmat,

firmat, qui hoc tribuimus et agnoscimus Romano Pontifici, quod illi Christus attribuit, illi recognouit vniuersa ab initio Christi ecclesia, quod ipsa loquitur, ipsa clamat rei euidentia nulli non perspecta, qui ipsi non claudit oculos: hic adhuc magis instandum est, & quod diuinae scripturae clarissima autoritate nunc demostrauimus, ipsa rei euidentia illustrandum, & totius ab initio ecclesie recognitione, orthodoxorumque omnium confessione, confirmandum est.

Existimo imprimis, si hoc nunc demonstrauerimus, ab ipsis mox incunabulis ecclesiae, ab ipsis continuo Apostolorum temporibus, hoc in ea vniuersa velut ex apostolica traditione recognitum obseruatumque fuisse, vt Episcoporum vltimata iudicia, maioresque omnes causae ecclesiasticae, specialiter reseruae haberentur autoritati cathedrae inter nos principalis & apostolicae, dubitaturum neminem, quin ex Christi institutione, quamuis per apostolorum eius traditionem ac ministerium, hoc ipsum acceperint ecclesiae. In quo tamen demonstrando, minus nobis laborandum foret, si maiori cura ac diligentia perscriptas haberemus res ecclesiasticas: praesertim illius primitivae ecclesiae, & commendatas posteris.

Vt cunq; tamen hoc ipsum conabimur ex illa qua
licunq; paupertate scriptorum, quæ ex sæculo il-
lo ad nos peruenerunt.

Inter quos occurrit, imprimis testis sane irrefra-
gabilis beatissimus Anacletus (B. Petri discipulus,
ab eodem quoq; ordinatus presbyter, et tandē in ca-
thedra apostolica et in martyrij gloria successor) in
epistola, quam, velut catholice ecclesie Episcopus,
scribit vniuersæ Christi ecclesie. In qua, sacerdotia-
lis Episcopalisq; dignitatis, vt vi externæ persequu-
torum atq; infidelium eo tempore perpetuo expo-
sitæ, reuerentiam & honorē Christifidelibus omni-
bus ingerens, & singulariter commendans, aduer-
sus internas insidias, & calumniosas oppressiones,
eidē velut asylum autoritatē apostolicæ sedis pro-
posuit, ad quā omnibus appellare liceat. Si, inquit,
difficiliores ortæ fuerint quæstiones, aut Episcopo-
rum vel maiorum iudicia, aut maiores causæ fue-
rint: ad sedem apostolicam si appellatum fuerit, de-
ferantur. Quoniam Apostoli hoc statuerunt iussio-
ne saluatoris, vt maiores et difficiles quæstiones sem-
per ad sedem deferantur apostolicam, super quam
Christus vniuersam struxit ecclesiam: dicente ipso
ad

ad B. principem apostolorum Petrum: Tu es Pe-
trus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam. Hæc
ille apostolorum discipulus, ex apostolica, cui præ-
sidebat, cathedra, de apostolorum traditione atque
ordinatione ex iussu saluatoris nostri, eo tempo-
re, cum adhuc superessent quidam ex aposto-
lis, vniuersæ prædicat Christi ecclesie. De cuius e-
pistolæ fide, nihil est quod nunc quisquam dubi-
tet, quando cōstat Isidori seculo, eodem hoc ipsum
testificante, hoc est, ante annos mille iam tum lectā
ab omni memoria hominum, pro germana Ana-
cleti epistola, & recognitam ab vniuersa Christi ec-
clesia. Ne ipsam epistolam, ob stili simplicitatem,
quem illis pene omnibus familiarem fuisse constat,
contemnendam existimes.

Eiusdem apostolicæ sedis prærogatiuæ æque
idoneus testis Euaristus est, qui Anacleto succedēs
in cathedra, in epistola ad Aegyptiorū Episcopos,
velut transgressores apostolorum & ecclesiastico-
rum canonum, eosdem arguit, quod sine speciali ei-
us sedis autoritate præsumpissent, velut tumultuā-
ter iudicare, & gradu suo amouere Episcopos, &
in eorundem locum substituere alios: eisdem præ-
cipiens,

APOLOGIA ALBERTI PIGHI

cipiens, vt eiectis his, quos illis super ordinauerant, priores suis sedibus restituant. Quod si, inquit, aduersus eos aliquam querelam habueritis, post restitutionem de ea canonice inquirendum erit: & huius sanctæ sedis autoritate, ea terminanda.

Quin & in altera epistola ad vniuersos Aphricanæ regionis Episcopos, commendat eosdem, quod suborta in fide ac religione dubia, iuxta patrum & Apostolorum regulas retulerint ad iudicium ac definitionem sedis apostolicæ. Consulentibus, inquit, vobis fratres charissimi, quid super his, quæ in vestris continebantur scriptis, nobis visum esset, aut quid docibilis ratio persuaderet, quid vobis a beatis Apostolis nobis traditum & custoditum maneret, optantes (vt retulistis) nostris instrui documentis, dilectio vestra normam patrum secuta, ad sedem apostolicam referre maluit, quasi ad caput, quid deberet de rebus dubijs custodire, potius quàm usurpatione propria præsumere. Hæc ille Euaristus, qui sub Traiano præfedit Christi ecclesiæ, quo tempore adhuc beatissimus Ioannes Apostolus supererat. Ex cuius epistolis clarissime constat, & quod etiam illo tempore Episcoporum vltima

ta ius

CONTRA MART. BVCERVM.

ta iudicia pertinerent ad autoritatem sedis apostolicæ: & quod omnes circa fidem & religionem subortæ quæstiones, dubia, & controuersiæ, iuxta patrum nimirum Apostolorum normam, canones, & regulam referri debebāt ad eiusdem sedis iudicium: atq; adeo referrentur vltra vasta terrarum, mariumq; interiuentia spacia. Nam Aphricanæ regionis ex vrbe Roma ille scribebat Episcopus.

Idem clarissime cõstat ex B. Alexandri testimonio, qd Euaristo succedens, et ipse sub Traiano Christi ecclesiæ præfuit. Qui in epistola quam scribit orthodoxis omnibus, per diuersas prouincias dño famulantibus, ecclesiasticæ Hierarchiæ vigorem, formam & vnitatem vniuersis commēdat: & principalis cathedræ singularem autoritatem & prærogatiuam, quã accepit a Christo, eisdem ingerit: quo ecclesiasticæ rationis vnitatem, quæ inde pendet, tenacius conferuent. Illius sedis autoritati, summarum dispositiones causarum, & ecclesiarum omnium grauiora negocia, a domino commissa affirmans, ipso dicente principi Apostolorum Petro: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam.

Idem agens Sixtus ille primus (qui continuo

k ij post

post Alexandrum sub Hadriano Christi ecclesie præfuit) in epistola ad totius orbis Episcopos, & turbas, seditiones & calumniosas oppressiones querens excludere ab ecclesia, ostendit eisdem ad hoc ordinatam autoritatem sedis apostolicæ a Christo atq; eius apostolis. Ab hac enim, inquit, sancta sede, a sanctis apostolis tueri, defendi, & liberari Episcopi iussi sunt: vt sicut eorum dispositione, ordinante domino primitus sunt constituti, ita huius sanctæ sedis (cuius dispositioni eorum causas et iudicia seruauerunt) protectione, ab omnibus semper peruersitatibus & calumnijs sint liberi. Hæc ille Sixtus.

Anicetus item ille, sub quo B. Polycarpus Ioannis Euangelistæ discipulus Romã venit, eidẽ post consors factus gloriosi martyrij, q̄ vterque sub Vero et Cõmodo cõsummatus est: ad Gallicanas ecclesias scribens, et inter cætera exigens, vt diligenter obseruet ordinẽ, formãq; disciplinæ ecclesiasticæ, quẽ interturbari inter easdẽ quorũdam Episcoporum superbiam intellexerat. Si quis, inquit, Metropolitanorum inflatus fuerit, & sine omnium comprouincialium Episcoporum præsentia, vel consilio eorum, aut alias causas, nisi eas tantum, quæ ad propriam suam

paro-

parochiam pertinent, agere, aut eos grauare voluerit, ab omnibus districte corrigat, ne talia deinceps præsumere audeat. Sin vero incorrigibilis, eisq; inobediens fuerit, ad hanc apostolicam sedem (cui omnia Episcoporum iudicia terminare præceptum est) eius contumacia referatur, vt vindicta de eo sumatur, & cæteri timorem habeant. Si aut propter nimiam longinquitatem, aut temporis incommoditatem, aut itineris asperitatem, graue ad hanc sedem eius causam deferre fuerit, tunc ad eius primatem causa deferatur, & penes ipsum huius sanctæ sedis autoritate iudicetur. Hæc Anicetus ille.

Eleutherius quoq; qui sub M. Anthonio præfuit Christi ecclesie, ad easdẽ Gallicanas ecclesias scribens: De accusationibus, inquit, clericorum, super quibus consulti sumus, quia omnes eorum accusationes difficile est ad sedem apostolicam deferre, finitiua tantum Episcoporum iudicia huc deferantur, & huius sanctæ sedis autoritate finiatur, sicut ab Apostolis, eorumq; successoribus, multorum consensu Episcoporum iam definitum est. Nec in eorum ecclesijs alij, aut præponantur, aut ordinentur, anteq̄ hic eorum iuste terminentur negocia. Quoniam quis

k iij liceat

liceat apud provinciales & Metropolitanos, atque primates eorum ventilare accusationes vel criminationes, non tamen licet definire secus, quam prædictum est. Haecenus Eleutherius.

Victor aut huius proximus successor (& ipse gloriosus Christi martyrio) Theophilum Alexandrinum, & cum eo Aegyptiorum Episcopos, graviter arguit, quod sibi temere præsumpserint, quæ ad solam apostolicam sedis auctoritatem pertinet. Quæ eius redargutio, quo maius pondus haberet, ipsum etiam canonem ecclesiasticum in sua epistola subiicit, quem, ab Apostolis constitutum, & observatum deinceps continuo affirmat. Unde, inquit, statutum liquet a tempore Apostolorum, & observatum deinceps. Placuit, ut accusatus vel iudicatus a cõprovincialibus in aliqua causa Episcopus, licenter appellet, & adeat apostolicæ sedis Pontificem, qui aut per se, aut per vicarios suos eius retractari negotium procuret. Et dum iterato iudicio Pontifex illius causam tractat, nullus alius in eius locum ponatur aut ordinetur Episcopus. Quoniam, quanquam cõprovincialibus Episcopis accusati causam Episcopi scrutari liceat, non tamen absolute definire inconsulto Romano Pontifice per-

missum

missum est, cum vni B. Petro non ab alio, quam ab ipso dictum sit domino: Quæcumque ligaueris super terram, ligata erunt in caelis, &c. Quare, inquit, nihil aliud est fratres, talis vestra præsumptio, quam Apostolorum successorumque ipsorum terminos transgredi, eorumque decreta violare. Haec ille Victor.

Eadem pene ad verbum Sixtus secundus, gloriosus martyr Christi et Pontifex, qui beatissimum Laurentium diaconum & martyris consortem habuit, fidentissime prædicat: atque iterum iterumque repetit, tum in epistola ad Hispaniarum Episcopos, tum etiam in epistola ad Gratianum Episcopum. In qua inculcans, ut omnibus Episcopis, si quibuscunque appetantur aut opprimantur calumnijs, & quoties opus habuerint, libere appellare possint ad iudicium sedis apostolicæ, atque ad eam quasi ad matrem confugere. Cuius, inquit, dispositioni, omnes maiores causas ecclesiasticas, & Episcoporum iudicia, antiqua Apostolorum successorumque eorundem, atque canonum auctoritas referuauit: Subiungens illum, quem Victor citauit, ecclesiasticum atque adeo apostolicum canonem.

Zephe

Zepherinus itē Pontifex ad Siciliae Episcopos, docens quomodo peragenda ab ipsis essent Episcoporum iudicia. Finis vero, inquit, eius causae, ad sedem apostolicam deferatur, ut ibidem terminetur, nec ante finiatur (sicut ab Apostolis & successoribus eorum olim statutum est) quam eius autoritate fulciatur, &c. Iudicia em̄ Episcoporum, maioresq; ecclesiae causae, a sede apostolica, non ab alia (sicut Apostoli, & sancti successores eorum statuerunt) sunt terminandae. Quia licet & in alios Episcopos transferatur iudicandi autoritas, vni tamen Petro inter omnes Apostolos dictum est: Quaecumq; alligaueris in terra, erunt ligata & in coelis, &c. Haecenus ille.

Marcellus quoq; Pontifex, & ipse gloriosus martyrio, ad vniuersos per Antiochenam prouinciam Episcopos, vigorem disciplinae ecclesiasticae, & Hierarchiae ordinem (vnde totius ecclesiae vnitas & salus pendet) comendans, Ab eius, inquit, dispositione deuiare non oportet, ad quam cuncta maiora negotia, diuina disponente gratia, iussa sunt referri: ut ab ea regulariter disponantur, &c. ad quam oēs, quasi ad caput, iuxta Apostolorum eorumq; successorum sanctiones, Episcopi, qui voluerint, vel quibus necesse fuerit, confugere, eamq; appellare debent, &c. Quia
Epis

Episcoporum iudicia, & summarum causarum negotia, cunctaq; dubia, apostolicae sedis autoritate peragenda ac finienda sunt. Et omnia prouincialia negotia, huius sanctae & apostolicae sedis sunt retractanda iudicio, si huius ecclesiae Pontifex praeeperit. Haec Marcellus ille.

Melchiodes etiam ad Marinum, Benedictum, Leontium, caeterosq; Hispaniarum Episcopos, inter caetera habet in haec verba. Episcopos, inquit, nolite iudicare, nolite condemnare absque huius sedis autoritate. Quod si contra feceritis, irrita erunt vestra iudicia, & vos condemnabimini. Hoc enim privilegium huic sanctae sedi a temporibus Apostolorum statutum est seruare: quod illa sum in hodiernum vsq; diem permanet. Haec ille.

Audis Christiane lector, audis & tu Bucere, in his tam multis, tam sanctis, & tantae autoritatis patribus, ab ipso ecclesiae initio in cathedra apostolica continua pene serie sibi succedentibus, ad ipsum usque Nicenum concilium, illius primitivae ecclesiae recognitionem & communem sententiam de ea, quam hic adstruimus, autoritate sedis apostolicae, ut p

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

nus ab ipsis peruenit ad nos. Nec puto (qualiscumque in nos sis & huius sæculi Pontifices) quod illos tales, tam sanctos, tantæ in ecclesia autoritatis, tantæ antiquitatis, & qui pene vniuersi pro Christi ecclesia glorioso martyrio coronati sunt, mentitos ista dicturus sis, & confinxisse de suo capite: dum tam, vt audisti, consonanter, tam longo & continuo temporis successu, præteritorum ante se temporum inuiolabiliter obseruatam in ecclesia cõsuetudinem, & apostolicos canones in conspectu totius ecclesiæ cõmemorant. Nunquid, quo suã super alios efferrent potentia & stabilirent tyrannidem? Existimo sane, neminem mētis sanæ de istis sentire aliter, quã quod officij sui memores, & se super ecclesiæ speculã constitutos a dño, Christiani gregis vigilantes excubias egerint, ecclesiasticæq; disciplinæ & Hierarchiæ vigorem & vnitatē (in qua omnis ecclesiæ salutē consistere certum est) diligenter conseruare studuerunt. Nam quod sua non quæsierint, sed quæ Iesu Christi, satis opinor, sanguine suo pro eo effuso contestatū nobis reliquerūt. Et vt maxime voluissent in cuiuscumq; gratiam aliquid mētiri aut fingere, nullus sane hac in re fictioni esse locus potuit, aut mendacio: Quando ignorare non poterat orbis, quod aut
tunc

CONTRA MART. BVCERV M.

tunc aut temporibus ab ipso ecclesiæ initio, a quo non ita longe distabant, præcedentibus, toto orbe obseruatum fuerit, videlicet: An ita habuerit rei veritas, quod grauiora illa ecclesiasticarum rerum negotia & Episcoporum iudicia referri consueuerint ad apostolicę sedis iudicium. Nec adeo tunc ignoti esse potuerunt Apostolorum canones, quos illi proferebant & inculcabant (vt quibus solis tunc gubernabatur ecclesia) post ipsa continuo Apostolorum tempora. Sed nihil opus est, aut hac aut alia quacumq; pro illis excusatione vti, si cum illorum adeo consono testimonio coniungas, quæ præmissimus cetera: quæ ipsam rei euidentiam, & totius ecclesiæ ab initio recognitionē clarissime subiiciunt oculis. Tamen si horum testimonium ecclesiæ, quæ Nicenum conciliū præcessit ab ipso sui initio, formam proprie nobis demonstret. De sequentibus ipsum tēporibus loquentibus fere cæteris, quæ supra adduximus.

Quia tamen, ad Nicenum concilium prouocare audent aduersarij, pretendentes nunc demonstratis a nobis aduersari eius canones (quos parum diligenter inquisisse se mox manifestum erit) hoc nunc accuratius a nobis demonstrandum est, eosdem

non aduersari sed plane subscribere, demonstratis a nobis hactenus: & obliterari iam, aut certe negligētius frigidiusq; obseruari incipiētes, antiquos illos, apostolicos ecclesiasticosq; canones, pro conseruando ordine ac vigore ecclesiasticæ Hierarchiæ, renouasse. Et inter cæteros illum, quē toties citatum audisti de Episcoporum iudicijs. Quēadmodum euidenter constat ex Iulij primi ad Antiochenā illā, cuius supra meminimus, impiā synodū, plæriscq; epistolis. Nam fecit (quod mox intelliges) Arriana illa fax, vniuersum pene Orientem, atq; adeo orbem terrarū conflagrans, continuo post celebratum Nicenū conciliū, vt ex illorū temporū scriptoribus sparsim citatos Nicenos colligere & velut emendicare cogamur. Quādo eius cōcilij iā multis seculis nusq; extant acta germana atq; integra. Scribit autē ille Iulius epistola prima ad illos Antiochiæ congregatos Episcopos, in hæc verba. Audite, inquit, iam factam in Nicena ciuitate synodum: cui & ego ipse conscientia meæ cultum decenter exhibui, quæ nihil aliud voluit, quam concordiam omnibus fabricare, & præ cunctis arguere ac remouere hanc insidiantium improbitatem. Quorum præuidentes sancti patres insidias & calumnias, vnanimiter in præ-

prædicta statuerunt synodo, vt nullus Episcopus, nisi in legitima synodo, & suo tempore apostolica autoritate conuocata, super quibusuis criminibus accusatus aut pulsatus damnetur aut iudicetur: Sin aliter a quibusuis præsumptum fuerit, in vanum deducatur quod egerint: nec ecclesiastica vllō modo reputabuntur iudicia eiusmodi. Ipsi enim primæ sedis ecclesiæ, conuocandarum generalium synodorum iura & iudicia Episcoporum singulari priuilegio euangelicis & apostolicis atq; canonicis sunt institutis concessa. Quia semper maiores in ecclesia causæ ad apostolicam sedem multis autoritatibus referri præcepta sunt, &c.

Et rursus in eadem epistola. Dudum siquidem, a sanctis Apostolis eorumq; successoribus in antiquis decretis statutum fuerat (quæ hactenus sancta & vniuersalis tenuit & tenet ecclesia) non oportere præter sententiam Romani Pontificis concilia celebrari, nec Episcopos damnari: quoniam sanctam Romanam ecclesiam, primatem omnium ecclesiarum esse voluerunt: Et sicut B. Petrus Apostolus primus fuit Apostolorum omnium, ita & hæc ecclesia suo nomine consecrata, dño instituēte, prima

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

& caput sit cæterarum, vt ad eam quasi ad matrem
& apicem omnium, maiores ecclesiæ causæ, & iudi-
cia Episcoporum iuxta eius sententiã sumant.
Hactenus ille.

Audis autem quid dicat ille Iulius: quos aposto-
licos, antiquos, & obseruatos ab initio canones pro-
ferat: quem etiam Niceni concilij canonem citet: vt
videlicet nullus Episcopus etiam in quacũq; syno-
do, nisi apostolicæ sedis autoritate conuocata, super
quibusuis intentatis criminibus iudicetur aut con-
demnetur.

Quod si hic mihi quisq; occurrat, apud Ruffinũ
nõ inueniri prædictũ canonem inter eos, quos ipse
enarrat Niceni concilij: Respõdebo ego, vni Iulio, q̃
decem Ruffinis, vt in omnibus, ita hac maxime in
re, plus esse autoritatis & fidei. Nam vt cætera præ-
teream vniuersa, cum Iulius ille viginti tantum an-
nis post celebratum Nicenum conciliũ, dictam epi-
stolam scriberet aduersus totius pene Orientis Epi-
scopos (qui cõtra Athanasium & alios Nicenæ fidei
zelatores, quam occultis machinationibus impu-
gnabant, cõuenerunt apud Antiochiam: quorum
placiq; Niceno concilio ipsi interfuerant) quis cre-
det illum prædictum, quẽ citat, canonẽ Niceni con-
cilij

CONTRA MART. BVCERYM.

cilij, de suo capite ausum confingere: Sed nec Oriẽ-
tales & Græci illi, quamuis satis cõtumaciter respõ-
dentes Iulio, verbo vilo in dubium reuocarunt fidẽ
illius canonis. Ad hæc, si ad euentum spectes (quem
supra explicauimus) illius Tragediæ, certo intelli-
ges, non territasse illos Iulium, fumis & mendacijs,
sed ipsa euidẽti rei veritate cõuicisse: q̃a coacti sunt
eius autoritati cedere, eius se iudicio submittere.
Quod iudiciũ orbis vniuersus, tanq̃ eius q̃d in cœ-
lo ratũ firmumq; esse non dubitaret, absq; vlla hesi-
tatione sequutus est. Quam aut Ruffinus parẽ inte-
gre, aut ex fide enarret Nicenos canones, ex eo per-
spicuum est, quod cũ ex iuratissimis testibus, q̃ ipsi
non interfuerunt solũ, sed præfuerunt etiã conden-
dis eisdem, cõstat LXX. illos fuisse, quibus vniuer-
sa pene disciplina publica ecclesiæ, ordinata regula-
taq; fuerat, ipse tñ non nisi XX. enumerat, frigidus
plane, et ad quiduis inefficaces, quando per se legũ-
tur atq; æstimantur. Qua tñ in re, non tam Ruffini
negligentiam, quã Arrianorum accuso perfidiam.
Quorũ impietate ac fraude, adiuta impij Imperato-
ris Cõstantij potentia ac tyrannide, est effectũ, vt de
canonibus ac statutis Nicenis dubitaretur cõtino
post celebratũ ipsum Nicenum concilium: exustis
vide

APOLOGIA ALBERTI PIGHI

videlicet per vniuersas Græcicas & Orientis ec-
clesias eius authenticis exemplaribus: adeo vt solū
illud, quod tum adhuc Romæ seruabatur, restaret
integrum. Quod ipsum iam dudū iratis nobis su-
peris etiam perijt et ecclesię Christi subtractum est:
seu dolo & fraude hæreticorū, seu per hostiles bar-
baricolque incursus, quos deinceps haud infrequē-
tes vrbs Roma passa est.

Quæ vt vera esse intelligas, audi imprimis quid
ad Marcum Pon. B. Siluestri in cathedra apostoli-
ca successorem, scribat hac de re gloriosus ille Chri-
sti confessor Athanasius Alexandrinus Pontifex,
cum vniuersis Aegypti sub se existentibus ortho-
doxis Episcopis, idq; ex Alexandrina prouinciali
synodo: in quam, ad tutādum suos aduersus Arria-
nam perfidiam congregati, cum viderent apud ne-
minem restare acta Niceni concilij, Romam vsque
pro recuperādis eisdem mittere coacti sunt: In hæc
verba scribentes ad Marcum Pontificem.

Ad vos, inquit, peruenisse non dubitamus,
quanta & qualia ab hæreticis, et maxime ab Arria-
nis patiamur quotidie, &c. In tantum enim nostra
vastarunt, vt nec vestimenta ecclesiastica nobis di-
mit-

CONTRA MART. BVCERYM.

mitterent, & libros quoq; nostros ad minimum in-
cendentes, nec iota vnum nobis reliquerunt: Nice-
nam synodum propter veritatis fidem (qua clerus
et populus imbuebantur & maxima parte iam im-
buti erant) in contumeliam nostram, & omnium
Christianorum, incenderunt. Quapropter preca-
mur pater beatiss. quia non dubitamus, apud vos
plenaria esse Niceni concilij exemplaria, vt nobis il-
la, quæ sanctæ recordatiōis prædecessoris vestri Sil-
uestri fuerunt, sub tua mittatis stipulatione. Nam
quādo prædictæ synodo, cū beatæ memoriæ Alexan-
dro, digno Deo Pontifice nostro, id est, Alexādring
magnæ ciuitatis Episcopo, in diaconatus interfui-
mus officio, sub nostræ præsentia testimonio per
beatos viros Victorem & Vincentium presbyte-
ros apostolicæ sedis apocryfarios missa sunt prædi-
cto Papæ Siluest. cū ad stipulatiōe subnixā, LXX.
capitula, &c. Quæ omnem Christianorum orbem
in vnitāte fidei confirmarēt: & omnes sub sacerdo-
tali & Christiano nomine degentes, vna fides, vna
sacerdotalis & clericalis norma regeret: nec quisq; a
suo capite dissideret. Nūc ergo, quoniam ab inimi-
cis sanctæ Dei ecclesiæ, præfata LXX. Niceni con-
cilij capitula (quæ iubente domino meo Aleādro,
m decre-

APOLOGIA ALBERTI PIGNII

decreto Episcoporum omnium attuli, quæ etiã coram omnibus recitavi & trãsscripsi) apud nos sunt igne cõbusta: optamus, vt a vestræ sanctæ sedis ecclesiæ autoritate, quæ est mater et caput ecclesiarum omnium, ea ad correctionem & recitationẽ fidelium orthodoxorum, percipere per præsentem legatos mereamur, &c. Hactenus illi.

Quibus in hæc verba rescribit Marcus: Dominis venerabilibus fratribus Athanasio, & vniuersis Aegyptiorum Episcopis, Marcus sanctæ Romanæ apostolicæque sedis & vniuersalis ecclesiæ Episcopus. (Post alia pleraque, quibus eosdem ad constantiam exhortatus est.) De capitulorum, inquit, numero Niceni concilij, quibus vos interfuisse literis fraternitatis vestræ significastis, a nostris qui vna vobiscum interfuerunt diligentioribus requisitiuimus collationibus: qui ita vt vestræ testatæ sunt literæ, omnem nobis ordinem exposuerunt: & vestram epistolam veram esse per omnia testificati sunt, &c. Deinde diligenter perquirentes in sancto nostræ & apostolicæ sedis scrinio, ea quæ sanctæ memoriæ prædecessori meo Siluestro sunt directa, LXX. vt significatis capitula, illæsa inuenimus.

CONTRA MART. BVCERYM.

mus. Ipsa autem vobis propter autoritatem & subscriptionem tantorum patrum & eius magni concilij, minime misimus: Sed per eadem coram apocryfarijs vestris alia similia, eundem numerum, eademque verba & ipsam subscriptionem continentia, vobis rescribere, & sub certa stipulatione & confirmatione mittere curauimus, &c. Hæc ille Marcus.

Audis itaque non XX. tñ, quot Ruffinus memorat, sed LXX. canones Niceni concilij, quibus vniuersa disciplina ecclesiastica ordinata regulataque fuerat. Idque a testibus iuratissimis ac plane irrefragabilibus.

Quin & Iulius ille, in secunda sua aduersus Antiochenam illam (cuius paulo ante meminimus) synodum epistola, post grauiter infectatas congregatorum in eadẽ in viros innocentes & sanctos iniquas machinationes & calumnias: Tales, inquit, insidiatores spũ præuenientes sancti patres in Nicena congregati, leges statuerunt, quas nos canones appellamus, ne facile probi dånarentur aut circũuenirentur ab improbis. Ex quibus subiungit ille XXIII. quorum oĩm illos transgressores arguit. Quẽ vero canonem pro XVIII. citat, quoniam euidenter confirmat ac renouat illum, quẽ supra toties, tantorum

m ij Pon:

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

Pontificum testimonio audistis ecclesiasticum apostolicumque canonem, hic adscribere visum est. Habet autem in hæc verba.

Placuit ut omnes Episcopi, qui in quibusdā grauioribus pulsantur vel criminantur causis, quoties necesse fuerit, libere apostolicam sedem appellent, atque ad eam quasi ad matrem confugiant: ut ab ea sicut semper fuit, pie fulciantur, defendantur, ac liberentur. Cuius dispositioni, omnes maiores ecclesiasticas causas, & Episcoporum iudicia, antiqua Apostolorum, eorumque successorum, atque canonum autoritas reseruauit. Hactenus verba XVIII. Niceni canonis. Ad quem modū citat XXIII. ex quibus singularis huius sedis euidenter comprobatur autoritas, eosque in totius orbis conspectu illis ipsis, qui Niceno concilio interfuere, confidēter obijcit. Quorum tamē nullus omnino apud Ruffinum legitur. Prouocat autem de fide illorum canonum ad exemplar authenticum, de quo supra Marcus, quod Nicena cum subscriptione patrum omnium missum in scrinijs apostolicæ sedis asseruabatur.

Ita quoque in B. Liberij successoris Iulij epistola ad præfatum Athanasium & secū Alexandriae congregatos

CONTRA MART. BVCERYM.

gatos Episcopos, est legere prolixum canonem Niceni concilij, quo post Nestorius suam tuebatur pertinaciam. Cuius tamen Ruffinus prorsus non meminit.

Rursus B. Innocentius, inter regulas disciplinæ ecclesiasticæ ad Victorinum Rothomagensem Episcopum cap. III. Si quæ autem, inquit, causæ vel contentiones inter clericos vel inter laicos, tam superioris gradus quam inferioris exortæ fuerint, placuit, ut secundum synodum Nicenam congregatis omnibus eiusdem prouinciæ Episcopis terminentur. Nec alicui liceat (sine tamen præiudicio Romanæ ecclesiæ, cui in omnibus causis debet reuerentia custodiri) relictis his sacerdotibus, qui in eadē prouincia Dei nutu ecclesias gubernant, ad alias conuolare prouincias aut aliarum prouinciarum prius Episcoporum experiri iudicium. Quod si quis forte præsumperit: & ab officio clerici summotus, & iniuriarum reus ab omnibus iudicetur. Si autem maiores causæ fuerint in medium deuolutæ: ad sedem apostolicam (sicut Nicena synodus statuit, & sancta consuetudo exegit) post iudicium Episcopale referantur. Hactenus ille.

Audis itaque etiā hoc teste, Niceni concilij canonibus

APOLOGIA ALBERTI PICHII

bus constitutum, & antiqua consuetudine obtentum (quæ ab ipsis Apostolorum canonibus atque institutione, ut supra audistis, originem habuit) ut maiores omnes causæ ad sedis apostolicæ autoritatem specialiter pertinerent, utque eius in omnibus causis & iudicijs sit excepta autoritas, ad quam omnes licet confugere. At horum nullum apud Ruffinum verbum est. Aequè nec eius, cuius beatissimi Leo ad Theodosium iuniorem de Ephesina illa secunda synodo meminit. Cuius enarrans plerumque impie gesta autore Dioscuro in oppressionem orthodoxæ veritatis, & aduersus appellationem pro iniquè damnatis interpositam, petentibus retractari synodalem sententiam autoritate sedis apostolicæ: Quam autem, inquit, post appellationem interpositam hoc necessario postuletur, canonum Nicenæ habitorum decreta testantur, quæ a totius mundi sacerdotibus sunt constituta. Hæc ille Leo.

Tu autem profer, quisquis es, qui non alios canones Nicenos, quam qui apud Ruffinum leguntur, fuisse contendis: profer, inquam, ex illis vllum verbum, quod de retractandis Episcoporum synodalibus, eisque frequentissimis & vniuersalibus

CONTRA MART. BVCERYM.

bus iudicijs post appellationem interpositam loquatur.

Ad hæc, certum est, non tantum ob Arrii nouitatem, sed etiam ob discordiam, quæ erat in die Paschalis celebrationis, motum fuisse Constantinum principem, ut curaret celebrandum Nicenum concilium. Certum denique, in eodem editum Paschalem canonem, quem Theophilus Alexandrinus Episcopus citat, quo decretum extitit, ut ab VIII. Idus Martij, vsque ad diem Nonarum Aprilis, diebus videlicet XXVIII. qualiscunque Luna nata fuerit medio spacio, mensis primi initium faceret. Quartam decimam autem, a XII. Calend. Aprilis vsque ad XVIII. Calend. Maij solenter inquiri debere. Et si die sabbatorum inciderit, consequenti die dominico, id est, Luna XV. celebrandum fore. Et si die dominico XIII. eiusdem mensis primi euenerit, ipsa hebdomada transmissa, in alterum diem dominicum celebrari Pascha debere. At nec huius decreti vllum apud Ruffinum verbum est.

Vt autem reuertamur ad illum canonem tam apostolicum, quam Niceni concilij, de Episcoporum iudicijs & ma-

& maioribus causis ecclesiasticis specialiter reservatis apostolicæ sedis autoritati & iudicio: iterum audi de eo ipso, quod testimonium ferat ille strenuissimus orthodoxæ veritatis assertor Athanasius, cū vniuersis Aegypti, Libye, & Thebaidis orthodoxis Episcopis, in hæc verba inter cætera scribens ad Felicem Pon. ex Alexandria: Vbi conuenerant aduersus Arrianorum quam patiebantur persecutionē & calūnias: vt a quibus sub synodali prætextu suis passim pellebantur sedibus, obtentu commenticiorum, quæ in illos confingebant, criminum, implorantes aduersus eisdem apostolicæ sedis auxilium. Quia semper, inquit, antecessores nostri & nos a vestra apostolica sancta sede auxiliū hausimus, &c. atq; eandem iuxta canonum decreta vt summam expetimus: ad eam quasi ad matrem recurrimus, & cætera. Ob id enim vos, prædecessoresq; vestros, apostolicos videlicet presules, in summitatis arce constituit dñs, omniumq; ecclesiarum curam habere præcepit, vt nobis succurrentes nosq; tuentes liberare ab hostibus nostris non negligatis. Nam scimus in Nicena magna synodo CCCXVIII. Episcoporum, ab omnibus cōcorditer esse roboratum, non deberi absque Romani Pon. sententia concilia

cele

celebrari, nec Episcopos damnari, &c. Vos ergo, vt semper sanctæ sedi vestræ consuetudo fuit, periclitantibus subuenite, oppressos roborate, taliaq; prohibete, et leges imponite, vt apostolica doctrina, quæ in vobis est, cito ad victoriam iudicium perducere valeat nostrum, nosq; Apostolor; suffragante principe Petro, ab imminētibus periculis liberare. Eius siquidē cathedræ hæreditario quodam perpetuo iure cōstabilita a Christo vniuersa affirmantes, quæ ad ecclesiastici regiminis principalem autoritatem pertinent. Illam imprimis ligandi & soluendi in vniuersa domo ecclesiastica: Eandem ipsam, constitutam lucidissimam formam Christianæ religionis & fidei: Eius præsidem Romanū Pontificē, confidentur autoritate & officio esse Petrum, ita testante diuino eloquio: Tu es, inquit (sicut veraciter diuinum testatur eloquium) Petrus. Tibi clauis regni cœlor; cōmisit, & ligandi soluendiq; super alios potestatem. Item: Tu profanarum hæreseon, & imperitorum atque infestantium omnium depositor, vt princeps & caput omnium, doctorq; orthodoxæ doctrinæ & inculpatæ fidei existis, &c.

Igitur, inquit, ne despicias pater tuorum pa-

n trum

APOLOGIA ALBERTI PIGNII

trum pietatem, sed sicut illi patres, prædecessoresq̄
 nostros a multis oppressiōibus & angustijs libe-
 rarunt: ita & nos liberare digneris. Nā semper fuit
 vestræ apostolicę sedi ea potestas, iniuste damnatos
 autoritate sua restituere, & sua eis omnia reddere: il-
 losque, qui eos condemnauerunt, apostolico puni-
 re priuilegio: sicut etiam nostris & anterioribus a-
 ctum cognouimus temporibus, &c. Neq̄ enim fas
 est apostolicę sedi, supplicum scripto, aut sine scri-
 pto oblatas preces despiciere, sed vt condecet, & pri-
 uilegium vestræ sedis est, & nos, & illi aduersarij no-
 stri regulariter conuocemur: & ante vos de nostris
 obiectionibus cum omni probitate concertemus:
 sicut prædecessores nostri penes vestros fecerunt
 antecessores, & sicut canonica in prædicta sancta
 synodo docent instituta, &c. Antiquis enim regu-
 lis sancitum est, vt quicquid, quamuis in remotis &
 longe positis prouincijs, super Episcoporum que-
 relis & accusationibus ageretur, non prius ratum
 foret, quam ad noticiam almę sedis vestræ fuisset
 pronūciatio prolata, quæ id ipsum firmaret aut in-
 firmaret, &c. ne passim ab accusatoribus, aut calu-
 mniatoribus, colūne conuellerentur ecclesię. Nunc
 vero Dei ecclesia nō leuiter perturbatur, columnę
 que

CONTRA MART. BVCERYM.

que eius nimis infestantur, quas hoīes prauī amo-
 uere nituntur: orthodoxorum vero voces, & gemi-
 tus Episcoporū, longe lateq̄ insonant, nouitates in-
 surgunt, calumnię crescunt, persecutiō grassatur, &
 perditio fit populorū. Vestrum itaq̄ est, nobis ma-
 num porrigere, quia vobis cōmissi sumus. Vestrū
 est nos defendere & liberare, nostrumq̄ est a vobis
 auxilium expetere, & vestris iussionibus parere, &c.
 Et tandem concludentes epistolam.

Vos ergo, inquit, qui in summa specula gratia
 Dei positi estis, oramus, vt minime despiciatis hūili-
 tatis nostrę, & oīm Oriētalium orthodoxorū sacra-
 dotum & populorū afflictiones, et deprecationes cū
 lachrymis oblatas: sed sicut luminaria, vniuerso mū-
 do verbum vitę retinentes, introductas extingue-
 re tenebras nefandissimorū insidiatorū, temporibus
 nostris procaciter germinatas, q̄tenus funditus ex-
 tincta huiusmodi caligine, Lucifer nobis resplēdeat
 per vos sanctiss. pater, & dogmatica definitio oēs le-
 tificans, quā gloriosi ecclesię sancti patres in æternę
 vitę firmā hæreditatē docuisse & prædicasse nos-
 cuntur, &c. Hęc illi. Tu perpēde, qui, quales, & quā-
 ti, nō Romani, sed vltamarini, Alexandrinus, inq̄,
 sedis secundę Pontifex, neque is qualiscunque, sed
 n ij sanctus

sanctus ille, vereq; admirabilis & gloriosus Christi confessor Athanasius: cuius eruditio & doctrina singularis: cuius fides, tot exilijs, tot persecutionibus probata enituit: nec; is vnus, sed vniuersi vna Aegypti, Tebaidis, & Lybiae orthodoxi Episcopi in quibus, si non mētiatur Christus etiam duobus aut tribus in nomine suo cōgregatis interesse se medium, nunquid dubitamus, viguisse illum Christi spiritum: tam multis, tā sanctis, tot persecutionibus pro Christi nomine, & fidei eius confessione, tanquam aurum in igne probatissimis, & in hoc vnum congregatis & conuenientibus, vt orthodoxam fidem secundum officium suum aduersus Arrianam tuerentur perfidiam? Nunquid hos alia praedicasse de autoritate sedis apostolicæ, quam ipsa habebat rei veritas, quam ipsa tenebat catholica & orthodoxa per orbem ecclesia, cuiquam esse potest suspicio? praesertim si hæc, & ad ea, quæ audisti, vniuersa, & quæ auditurus es, cōferas, quibus consentiāt per oīa.

Audisti aut, hi quam non obscure, quam nō dubie, sed velut omnibus notoriam, vniuersoq; orbi confessam, agnoscāt ecclesiae Hierarchiæ p̄sidis, atq; eius sedis autoritatem, & quale supra adstruximus, singulare priuilegium: vt supplices ad eandem re-

currant

currant tanquam ad sacrum verticem, & ad caput Hierarchiæ ecclesiasticæ, inde auxilium expectētes, vnde fatentur suos prædecessores, & ordinationes, & dogmata, & subleuationes accepisse. Vt confiteantur & constantissime confirment ecclesiasticos canones, omnes maiores ecclesiasticas causas huius sedis discussioni ac iudicio reseruasse. Vt propterea in summatis arce cōstitutos a domino Romanos Pontifices, omnium illis ecclesiarū cura demandata, vt per præsentis vnitatem & singularē autoritatem pax & vnitas Christiana conseruaretur in ecclesia: ne qui opprimerentur iniuste: ne ecclesiarum pastores aduersum sese tumultuarentur, & tot fierent schismata in ecclesia, quot sacerdotes sunt: ne ille sacer ordo confunderetur ecclesiae. Vtque ea semper ab initio huic sedi consuetudo fuerit, subuenire periclitantibus, releuare oppressos, iniuste damnatos restituere, iniquos iudices etiā qualescuncq; punire, leges præscribere, per quas malorū cohiberetur improbitas, & triumpharet doctrina apostolica. Vt nunquam licuerit appellationē, seu verbo seu scripto ad hanc sedem interpositam, contemnere, vt eius iuris ac priuilegij sit, & fuerit, quousuis inter se concertantes, e toto orbe terrarum, etiā

n iij ultra

ultramarinis partibus, etiam primarum sedium antistites coram se euocare, utque sic euocati (quemadmodum tenebantur) ita etiam comparere consueuerint, & suas aduersum se querelas coram eiusdem sedis tribunali canonice prosequi, & inde suum reportare iudicium. Sicut, inquit, prædecessores nostri penes vestros fecerunt antecessores. Audisti præterea, ut ante mille ducentos annos testati sint illi, tot, tantisque Pontifices, non tunc nuper, & a recentiorum memoria, sed ab antiquis temporibus, antiquis regulis, sancitum fuisse in ecclesia, ut quicquid, quamuis in remotis longinquisque prouincijs super quorumlibet Episcoporum querelis ageretur, non ante firmitatem et robur obtineret, quam ad huius sedis esset relatum noticiam, atque eius firmatum aut infirmatum iudicio: quod etiam in coelis ratum haberi ipse nobis Christus confirmauit.

His consonam nunc audi totius Africanae ecclesiae confessionem, ex B. Stephani Archiepiscopi in concilio Mauritaniae praesidentis, & trium conciliorum Africanae prouinciæ, ex communi decreto ad B. Damasum scripta epistola, in hæc verba.

Beatissimo domino, & apostolico culmine sublimato, sancto patri patrum, & summo omnium præ-

praesulum Pontifici Damaso, Stephanus Archiepiscopus cum concilio Mauritaniae, & vniuersis Episcopis, de tribus concilijs Africanae prouinciæ.

Notum facimus vestrae beatitudini, quod quidam fratres in confinio nobis positi, quosdam fratres nostros, venerabiles videlicet Episcopos, vobis inconsultis a proprio deiciunt gradu, & adhuc deijcere moluntur: Cum vestrae sedi, Episcoporum iudicia, & summorum finem ecclesiasticorum negotiorum, in honorē beatissimi Petri, patrum decreta omnium cunctam reseruauere sententiā, quæ merito omni cura & sollicitudine obseruare debemus. Maxime enim debent illa ab ipso praesulum examinari vertice apostolico, cuius vetusta & sollicitudo & consuetudo est, tam mala damnare, quam probare probanda. Antiquis enim regulis sancitum est, ut quicquid horum, quamuis in remotis & longinquo positis ageretur prouincijs, non prius tenendum aut accipiendum sit, quam ad noticiam almae sedis vestrae fuisset deductum: ut eius autoritate, quicquid fuisset pronunciatum, id firmum haberetur, &c. Itaque praedictis illicito praesumptis, ut semper vestrae sedis consuetudo fuit, festinanter occurrere, & pro veritate paternisque canonibus viriliter

certare

APOLOGIA ALBERTI FIGNII

certātes, his resistite, &c. Et Deus creator omnium, longæuum conseruet apostolatū vestrum ad stabilitatem ecclesiarum sanctarum, & orthodoxæ fidei: vosq; pastorem bonum, qui pro spiritalibus omnibus ponitis animam, atq; baculo pastorali lupos rapaces expellitis, & omnibus oppressis auxilium fertis. Quod & istis & omnibus semper vos facere optamus sanctissime Papa. Hactenus illi, quibus in hæc verba rescripsit ille Damasus.

Damasus seruus seruorum Dei, atq; per gratiam eius Episcopus sanctæ catholicæ ecclesiæ, & vrbis Romæ, Stephano Archiepiscopo præsidēti in concilio Mauritanæ, & vniuersis Aphricanæ prouinciæ Episcopis. Lectis fraternitatis vestræ literis, primo gratias ago, quod tantorum patrum merear benedictione perfrui: deinde quod circa fratres sollicitos vos reperi, & cum eis crucem domini deferre, &c. Igitur quādo in præsentī oportune gestorum consultatione, apostolicis vestra beatitudo visceribus commota nos hortata est tuitionem fratribus apostolica impendere auctoritate, & eorum iniurijs subuenire, dum constat eadem cum Apostolo compassibiliter dicere: Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non vror? &c.

CONTRA MART. BVCERV M.

ror? &c. Pro qua re oportet iuxta vestram prudentem commonitionem, magis autem secundum diuinam præceptionem, nos qui supra domum eius, hoc est, catholicam ecclesiam, Episcopale suscepimus ministerium, sollicitè vigilare, ne quid de sacris eius muneribus, id est, apostolicis viris, Apostolorumq; successoribus & ministris, quisquam nobis inconsultis damnetur. Scitis fratres charissimi firmamentum a Deo fixum & immobile, atque titulum lucidissimum suorū sacerdotum, id est, Episcoporum omnium, apostolicam sedem esse constitutā, & verticem ecclesiarū, sicut diuinum verbum veraciter pronunciat, dicens: Tu es Petrus, & super hoc firmamentum tuum ecclesiæ columnæ, qui Episcopi intelliguntur, confirmatæ sunt. Et tibi clauis regni cælorum commisi, &c. Cuius vice hodie, gratia Dei, pro Christo fungimur, & omnes huius sanctæ sedis præfules eius vicem gesserunt, gerunt, & gesturi sunt. Itaq; omnia, quæ innotuistis, illicita esse ipsi non dubitatis. Discutere namq; Episcopos, & summorum ecclesiasticorum negociorum causas, Metropolitanis vna cū omnibus suis cōprouinciabilibus licet, sed definire ecclesiasticarū summas querelas causarum, vel damnare Episcopos, absq; huius
o sedis

sedis autoritate minime licet. Quam oēs appellare, si necesse fuerit, & eius fulciri priuilegio oportet. Nā, vt nostis, synodū absq; eius autoritate fieri non est catholicum. Nec vlla concilia rata leguntur, que non sunt sulta apostolica autoritate. Hactenus Damasus. Ex quibus omnibus satis superq; demonstratum existimo, non adulterinum, nō subditiuū, sed verum, germanumq; fuisse illum Niceni concilij canonem, quem de Episcoporum causis et appellationibus ad apostolicā sedem deferendis, in sexto Carthagineñ. cōcilio Faustinus, Philippus, & Asellius apostolicæ sedis legati, ex literis & commonitorio B. Zoimi Pontificis recitarunt in hæc verba. Ita, inquit, dixerunt dilectissimi fratres in concilio Niceno, cum de Episcoporum appellatione decernerent. Placuit autem, vt si Episcopus accusatus fuerit, & eum iudicauerint congregati Episcopi regionis illius, & de gradu suo deiecerint eum, & appellasse Episcopus inueniatur, & confugerit ad beatissimum Romanum Episcopum, et voluerit audiri, & iustum putauerit ille, vt renouetur, scribere his Episcopis dignabitur, q in finitima & propinqua prouincia sunt, vt ipsi diligenter omnia inquirant, & iuxta fidem veritatis definiant. Quod si is, qui ro-

gat cau-

gat causam suam iterum audiri, deprecatione sua mouerit Episcopum Romanū, vt e latere suo presbyterum mittat, erit in potestate Romani Episcopi, quid velit, & quid existimet. Et si decreuerit mittendos esse, qui præsentibus cum Episcopis iudicent, habentes potestatem eius, a quo destinati sunt, erit in suo arbitrio. Si vero crediderit sufficere Episcopos, vt negotio terminum imponant, faciat, quod sapientissimo concilio suo iudicauerit. Hactenus verba canonis, quem aduersus Aurelium Carthaginensem Episcopum, illius concilij caput, & cū eodam congregatos Episcopos (quos vna secum ad hoc inclinauerat, vt abolere cuperent ac niterentur obseruatam eatenus consuetudinem de referendis Episcoporum iudicijs ad examen iudiciumque sedis apostolicæ) tanquam ex autoritate Niceni concilij, pro eiusdem sedis autoritate ex literis B. Zoimi Pon. proferebant ijdem eius legati.

Quantū autem illi non solum grauem esse transmarinis & tam longe positis prouincijs, morem illum referendorum iudiciorū Episcopaliū ad iudicium et examen sedis apostolicæ, sed etiā tēdere eūdem ipsum in dissolutionē vigoris disciplinæ ecclesiasticæ p̄tenderent (cū sæpe retractaretur compro-

uincialium Episcoporum & iudicum sententia: absolutis, restitutisque a sede apostolica, quos illi damnauerant) & ob id nequaquam acquiescerent testimonio Ro. Pontificis, velut in re propria: autoritate in Niceni, quae eis obijciebatur, concilij non audentes contemnere, negabant canonem illum haberi in his, quae apud eos extabant, Niceni concilij exemplaribus. Super quibus, ea occasione, ingens mota est quaestio & controuersia: non satisfaciente illis fide Romani exemplaris Nicenorum actorum, sed Alexandriam, Antiochiam, imo & Constantinopolim usque miserunt, inde petitum eorundem actorum exemplaria. A quibus, similia suis, aequae trunca, aequae imperfecta receperunt, nihil dignum tanto concilio continentia, nihil, inquam, praeter mutila illa XX. quae apud Ruffinum leguntur, decreta: frigida sane, si per se considerentur, & pro ecclesiae totius disciplinae constitutione atque ordinatione plane inefficacia. Quam tamen vniuersam diligentissime ordinatam, constitutamque in illo concilio, tantorum patrum autoritate atque irrefragabili testimonio supra demonstrauimus.

Certe nisi improbe impudenterque mentitos dixeris tot, tantosque, quos audistis, patres et Pontifices
 fan-

sanctissimos, dubitari omnino non potest, alia fuisse decreta illius concilij. Sed neque illud dubium esse poterit, si eorum temporum perpendas historiam, Romae seruata fuisse veriora integrioraque exemplaria actorum Nicenae synodi, quam in illis Orientis ecclesijs, quas iam annis plurimis vastauerat ille aper de sylua, illa fera singularis, illi, inquam, Nicenae fidei persecutores Arriani haeretici. Qui, quod supra demonstrauimus, abolentes incendio quacumque extabant authentica eius synodi exemplaria, hoc effecerunt, ut continuo post Nicenum concilium dubitaretur de actis, & canonibus eiusdem. His adde, quod & Theophilus Alexandrinus, & Alexander Antiochenus, & Atticus Constantinopolitanus Episcopi, ad quos illi miserant petitum Nicena exemplaria, eodem illo tempore ob impiam suam coniurationem aduersus B. Ioannem Chrysostrum, quem inique oppressum calumnijs suis sede sua Constantinopolitana eiecerant, excommunicationi subiecti erant a sede apostolica. Nihil ergo mirum est, adulterata quoque ab eisdem recepisse se acta Nicena, apud quos nihil erat syncerum & integrum. Quemadmodum & quintam synodum adulteratam, corruptamque ab haeticis Constantinopolitanis & An-

APOLOGIA ALBERTI PIGHII

tiochenis aliquot Episcopis, apostolicæ sedis legati in sexta synodo cōuicere. Et nos idem pressam eandem sextam, insuper & septimam synodos, in plæriscq;, vt nunc passim circumferuntur, in Diatribe nostra, atq; alibi, accuratius demōstrauimus. Quod ipsum actis Nicenis factum minus admirabitur, quisquis considerauerit, quam pertinaciter, & q̄diu Oriens pene vniuersus aduersus ea ipsa repugnauerit, conspirauerit, & coniurauerit.

Quod si exactius, certiusq; intelligere velis illius Aurelij & consentientiū secū Episcopoz conatus, quibus apostolicæ sedis debitū illud obediētiae iugū nitebantur excutere, num ex Deo fuerint, iuxta Gamalielis illius sapientissimū consiliū, subsequentium tēporū expēde historiā. Si em̄, inqt ille, ex hoībus est consiliū & opus hoc, dissoluetur. Sin ex Deo, non potestis dissoluere, ne quādo & Deo repugnare videamur.

AD CHRISTIANVM, PIVM-
que Lectorem.

Hic locus merito nos homines admonet humanitatis. Quandoquidem satis idoneus testis est ad calamitosam humanæ vitæ sortē ob oculos nobis reuocandā, idq; tanto vehementius fieri par est, quanto

CONTRA MART. BVCERVM.

quanto maior ille fuit, qui mortis immaturæ violētia oppressus, calamum hic manūq; sistere cōpellebatur. Is est D. Albertus Pighius Campen̄. idemq; Præpositus D. Ioannis Traiecten̄. qui quum vitam oēm, eamq; coelibē, in æqui boniq; cognitione contriuisset, cumque mirificis humanæ vitæ laboribus esset defunctus, ad extremum incredibi quadam animi præsentia, Deo patri spiritum emisit ad III. Calend. Ianuarias circa ingressum anni post Christum natum M.D.XLIII. Quare non est, o humane Lector, quod amplius desyderes a D. Pighio felicis memoriæ, qui lubenter sane Bucero singulartim respondisset ad vniuersa eius maledicta, si per valetudinem vllatenus id fieri licuisset. Nam ad extremum vsque vitæ suæ diem in hæc scribendo desudauit. Idcirco, quum modis omnibus vir tantus Reipub. iuuandæ & ecclesiæ Christi illustrandæ semper studuerit, æquum est, vt posteritas omnino pio Pighio quam optime precetur, et pro tam eximijs ipsius monumentis non ingratum se prorsus ostendat.

FINIS.

✠ Bonorum operum gloriosus est fructus.